Programmabegroting 2027

en meerjarenraming 2028-2030

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

Inhoudsopgave

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 5
Aanbiedingsbrief 7
Hoofdstuk 1 Leeswijzer en beleidsindicatoren 15
1.1 Leeswijzer 15
1.2 Beleidsindicatoren 15
Hoofdstuk 2 Financiële positie en nieuw beleid 19
2.1 Inleiding financiële positie 19
2.2 Financieel resultaat begroting 19
2.3 Ontwikkeling reserves 27
2.4 Financiële wendbaarheid en weerbaarheid 28
Hoofdstuk 3 Programma's 31
3.1 Ruimtelijke ontwikkeling, woon- en werkomgeving 35
3.2 Integraal beheer openbare ruimte 45
3.3 Onderwijs, werk en inkomen 53
3.4 Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 59
3.5 Duurzaamheid, energie- en warmtetransitie 67
3.6 Economie 73
3.7 Sport, cultuur en maatschappelijk vastgoed 81
3.8 Openbare orde en veiligheid 89
3.9 Bestuur en dienstverlening 95
3.10 Overzicht algemene dekkingsmiddelen, resultaten en onvoorzien 103
3.11 Overzicht overhead 107
Hoofdstuk 4 Paragrafen 111
4.1 Lokale heffingen 113
4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 121
4.3 Onderhoud kapitaalgoederen 132
4.4 Financiering 141
4.5 Bedrijfsvoering 144
4.6 Openbaarheid 151
4.7 Verbonden partijen 153
4.8 Grondbeleid 156
4.9 Sociaal domein 165
4.10 Vluchtelingen 172
Hoofdstuk 5 Overzicht van baten en lasten 175

5.1 Overzicht van baten en lasten begroting 2027 177
5.2 Overzicht van baten en lasten meerjarenraming 2027 t/m 2030 181
5.3 Toelichting op de incidentele baten en lasten 2027 t/m 2030 185
Bijlagen 197
Bijlagen digitaal 197

Aanbiedingsbrief

Raalte, 6 oktober 2026

Onderwerp: vaststelling programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030

Geachte leden van de raad,

Inleiding
Hierbij bieden wij u de programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 aan. Het is de eerste begroting in de nieuwe bestuursperiode 2026-2030.

In de diverse beleidsprogramma's is aangegeven welke inspanningen en investeringen we in 2027 willen doen. Ook worden uiteraard de reguliere taken 'gewoon' uitgevoerd. Immers, een groot deel van het werk van de gemeentelijke organisatie bestaat uit het uitvoeren van wettelijke taken, onze basisdienstverlening. Denk aan de uitvoering van sociale wetten, beheer van de openbare ruimte, veiligheid, vergunningverlening en publieksdienstverlening.

De maatschappelijke context
De wereld om ons heen verandert snel en dat brengt de nodige uitdagingen met zich mee. Geopolitieke spanningen, klimaatverandering, vergrijzing en een steeds snellere technologische innovatie hebben directe invloed op onze samenleving. Tegelijkertijd neemt de complexiteit van maatschappelijke vraagstukken toe en groeien gemeentelijke taken in omvang. Op landelijk niveau zien we deze dynamiek terug met thema's als bestaanszekerheid, woningbouw, veiligheid, asiel en migratie, energie en digitalisering. Veel van deze opgaven landen uiteindelijk bij gemeenten. Daarmee neemt de druk op de lokale uitvoering toe, zowel financieel als organisatorisch. Deze ontwikkelingen raken ook onze gemeente. Ze bepalen in belangrijke mate het speelveld waarbinnen u als raad richting geeft en waarbinnen wij als college samen met de ambtelijke organisatie uitvoering aan geven.

Koers houden
Juist in deze dynamische tijd kiezen we voor een herkenbare en stabiele koers. Dat zien we terug in deze begroting. Zo bouwen we in deze bestuursperiode voort op het stevige fundament dat de afgelopen jaren is gelegd met de drie grote opgaven. Het gaat hierbij om de opgaven groei, leefbare dorpen en wijken en een toekomstbestendig buitengebied. Ook leggen we een accent op het ondernemers- en vestigingsklimaat en willen we onze positionering in de regio versterken.

Investeren in de toekomst
Raalte is een gemeente waar het prettig wonen, werken, ondernemen en recreëren is. Dat horen we niet alleen terug in onderzoeken, maar vooral ook in de gesprekken die we dagelijks voeren met inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties. De betrokkenheid is groot, de gemeenschapszin sterk en de waardering voor onze wijken, dorpen en het buitengebied is hoog. Dat is niet vanzelfsprekend. Daarom blijven we investeren in de toekomst van onze gemeente.

We bouwen verder aan sterke en leefbare wijken en dorpen, een vitaal buitengebied en een gezonde economische ontwikkeling. Zo zorgen we ervoor dat ook toekomstige generaties prettig kunnen wonen, werken en leven in Raalte.

We zetten in op voldoende woningen voor jong en oud, zodat inwoners in hun eigen kern kunnen blijven wonen. Tegelijkertijd investeren we in de kwaliteit van de leefomgeving, bereikbaarheid en voorzieningen die bijdragen aan een aantrekkelijke woonomgeving. Ook werken we aan een sterk ondernemers- en vestigingsklimaat. Ondernemers zijn van grote waarde voor de werkgelegenheid, leefbaarheid en economische kracht van onze gemeente. Daarom blijven we ruimte bieden aan ondernemerschap en zoeken we actief naar mogelijkheden om economische ontwikkelingen te faciliteren.

Voor het buitengebied werken we samen met inwoners, agrariërs, ondernemers en andere partners aan een toekomst waarin landbouw, natuur, water, landschap en recreatie in balans zijn. Daarmee behouden we de kwaliteiten die onze gemeente zo bijzonder maken.
Daarnaast investeren we in duurzaamheid, gezondheid, onderwijs, sport, cultuur en maatschappelijke ondersteuning. Zo bouwen we verder aan een gemeente waarin iedereen mee kan doen, zich kan ontwikkelen en waar inwoners naar elkaar omzien.

Tegelijkertijd blijven we werken aan een veilige, goed bereikbare en toekomstbestendige openbare ruimte en aan een dienstverlening die aansluit bij de behoeften van inwoners, ondernemers en verenigingen. Zo investeren we niet alleen in vandaag, maar vooral ook in morgen.

Nieuw beleid
Met deze begroting investeren we in opgaven die bijdragen aan een sterk, leefbaar en toekomstbestendig Raalte.

Voor inwoners betekent dit dat we blijven investeren in aantrekkelijke wijken en dorpen waar het prettig wonen, ontmoeten en samenleven is. We werken verder aan de leefbaarheid van onze kernen, investeren in biodiversiteit, mobiliteit en een toekomstbestendige openbare ruimte en zetten stappen in de verdere ontwikkeling van wijken en dorpen waar een fysieke of sociale opgave speelt.

Voor het buitengebied bouwen we verder aan een toekomst waarin agrariërs, ondernemers, inwoners en recreanten kunnen blijven profiteren van een vitaal platteland, een mooi landschap en ruimte voor ontwikkeling. We zetten de samenwerking De Kracht van Salland voort, maken budget vrij voor de uitwerking van een toekomstbestendig buitengebied en werken aan een omgevingsprogramma waarin thema's als landbouw, natuur, water, recreatie en ondernemerschap in samenhang worden opgepakt.

Voor ondernemers bouwen we verder aan een aantrekkelijk ondernemers- en vestigingsklimaat. We versterken onze positie in de regio, zetten in op een actieve Public Affairs-agenda en benutten kansen om investeringen, subsidies en samenwerkingen naar Raalte te halen. Ook investeren we in de bereikbaarheid van onze gemeente, onder meer door inzet op de mobiliteitsopgave rond de N35, de N348 en knooppunt Raalte.

Daarmee versterken we de economische vitaliteit van onze gemeente en creëren we nog betere voorwaarden voor ondernemers om te ondernemen, te investeren en te groeien.

Voor verenigingen en maatschappelijke organisaties investeren we in voorzieningen en ondersteuning die bijdragen aan de sterke gemeenschapszin die onze gemeente kenmerkt. Zo versterken we het jongerenwerk, investeren we in sport- en beweegstimulering voor jeugd en kwetsbare doelgroepen, ondersteunen we evenementen die onze kernen verbinden en blijven we investeren in cultuur, welzijn en maatschappelijke ondersteuning. Ook reserveren we middelen voor de verdere uitvoering van de centrumvisie Heino.
We investeren in een duurzame toekomst door verdere stappen te zetten op het gebied van circulair werken, biodiversiteit, klimaatadaptatie en energietransitie. Daarmee zorgen we ervoor dat inwoners en ondernemers ook in de toekomst kunnen rekenen op een gezonde, aantrekkelijke en toekomstbestendige leefomgeving.

Daarnaast investeren we in onderwijs, sportaccommodaties en maatschappelijke voorzieningen. We werken verder aan de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs, bereiden een integraal huisvestingsplan sport voor en investeren in de verduurzaming en toekomstbestendigheid van voorzieningen, waaronder De Maalderij in Heino. Ook verkennen we welke rol het gemeentehuis in de toekomst kan vervullen voor onze dienstverlening, organisatie en samenleving.

Een deel van de voorgestelde investeringen is minder zichtbaar, maar minstens zo belangrijk. We investeren in voldoende capaciteit voor ruimtelijke ontwikkelingen, het omgevingsplan, dienstverlening, toezicht en handhaving, digitalisering en informatieveiligheid. Hierdoor kunnen inwoners en ondernemers rekenen op een gemeente die bereikbaar, betrouwbaar en slagvaardig blijft en die maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen goed kan ondersteunen.

Structureel sluitende begroting 2027 en meerjarenbegroting 2028-2030
De nu voorliggende begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 laat een structureel sluitend financieel perspectief zien. De algemene uitkering uit het gemeentefonds is in de begroting, volgens bestendige gedragslijn, berekend op basis van de meicirculaire 2026.

In deze begroting is het nieuwe coalitieakkoord 2026-2030 nog niet financieel uitgewerkt. Hiervoor was het tijdsbestek te kort. De financiële vertaling vindt plaats in de kadernota en programmabegroting 2028-2031. Om in 2027 alvast voortvarend van start te kunnen gaan, is hiervoor in de begroting 2027 wel een stelpost nieuw beleid, met zowel een eenmalige als een structurele component, opgenomen. Daarnaast is de stelpost voor nieuw beleid in meerjarenperspectief verhoogd, omdat de komende jaren niet alleen vanuit het coalitieakkoord, maar ook door autonome ontwikkelingen en het Toekomstig Investerings Overzicht (TIO) aanvullende beleids- en beheeropgaven worden verwacht.

Om inzicht te krijgen en te houden in onze toekomstige investeringsuitgaven, werken we in het kader van Reëel begroten vanaf de begroting 2026 met een Toekomstig Investerings Overzicht (TIO). Het TIO is een dynamisch overzicht om zicht te krijgen en te houden op investeringsopgaven die zich op middellange termijn aandienen.

Dit overzicht is bij de begroting 2026 geïntroduceerd, wordt jaarlijks bij de (meerjaren) begroting geactualiseerd en geeft een eerste beeld van de grote investeringsopgaven die zich de komende tien jaar naar verwachting aandienen. Besluitvorming over deze opgaven door uw raad vindt veelal plaats bij de reguliere jaarlijkse begrotingsbesprekingen. Voor de jaren 2028-2030 zijn hiervoor middelen als stelpost binnen de begroting geraamd. Voor de toenemende lasten vanaf 2031 en verder is nog geen dekking aangewezen/ beschikbaar. Het betreft hier onder andere oplopende investeringen voortvloeiende uit de vervangingsopgave openbare ruimte, het integraal huisvestingsplan onderwijs en de mobiliteitsopgave.

Gezonde financiële positie

Gesteld mag worden dat onze gemeente nog steeds een financieel gezonde positie heeft en dat de financiële wendbaarheid (mate van flexibiliteit om in te kunnen spelen op de actualiteit) en weerbaarheid (veerkracht om onverwachte financiële tegenvallers en bestaande risico's op te vangen) op niveau zijn.

Op basis van het nu voorliggende financieel perspectief neemt de algemene bestemmingsreserve af van € 29,14 miljoen per 1 januari 2026 tot € 8,44 miljoen per 31 december 2030. Dit is ruimschoots boven het door uw raad bepaalde minimumniveau van € 4,5 miljoen. Hierbij is nog geen rekening gehouden met het nieuw beleid dat zich vanaf de begroting 2028 en daaropvolgende jaren ongetwijfeld ook zal aandienen. Het is van belang deze extra buffer hiervoor beschikbaar te houden.

De algemene reserve grondexploitatie heeft bij de begroting een saldo van € 5,0 miljoen.

De weerstandsratio handhaaft zich op een 'uitstekend' niveau van 3,8.

De ontwikkeling van de financiële kengetallen laat ook een positief beeld zien, waarbij de kengetallen 'overwegend positief' tot 'neutraal' scoren ten opzichte van de streefwaarde.

Wel vraagt het realiseren van maatschappelijke opgaven om een gezonde balans tussen bestuurlijke ambities, uitvoeringscapaciteit en financiële middelen. Die balans staat onder druk en vraagt om een intensieve en samenhangende aanpak. Door expliciet te prioriteren en te temporiseren kan de organisatie haar uitvoeringskracht gericht inzetten en blijven resultaten haalbaar. Gezien alle inhoudelijke ambities die er zijn, afgezet tegen de beschikbare uitvoeringscapaciteit en de financiële middelen verwachten we dat het noodzakelijk is om in de toekomst nadere scherpe keuzes te maken.

Woonlasten

Ook de nieuwe coalitie wil de woonlasten voor onze inwoners laag houden ten opzichte van vergelijkbare gemeenten. Dit betekent dat de OZB in 2027 uitsluitend wordt verhoogd met de reguliere index van 2,7%. De rioolrechten en afvalstoffenheffing zijn gebaseerd op een kostendekkendheid van 100%. Bij de afvalstoffenheffing kon hierbij rekening worden gehouden met een verlaging van € 16,00. Deze tegemoetkoming kan ten laste worden gebracht van de voorziening afvalstoffenheffing.

In de tabel hieronder zijn de gemiddelde tarieven vermeld zoals deze voor 2027 worden voorgesteld.

Lastendruk per huishouden

Bedragen in €

Omschrijving	2027	2026
Onroerendezaakbelasting bij gemiddelde WOZ-waarde	389	379
Rioolheffing	296	285
Afvalstoffenheffing	219	191
Totaal	**904**	**855**

Tot slot

Wij zijn verheugd dat we u een structureel sluitende begroting 2027 en meerjarenbegroting 2028-2030 kunnen aanbieden met ruimte voor nieuw beleid en zien uit naar de begrotingsbehandeling.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Raalte,

de secretaris, de burgemeester,

Monique van Esterik Rob Zuidema

Hoofdstuk 1

Leeswijzer en beleidsindicatoren

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

Hoofdstuk 1 Leeswijzer en beleidsindicatoren

1.1 Leeswijzer

De opzet van de begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 is in lijn met het coalitieakkoord 2026-2030 'Raalte, een gemeente die leeft, groeit en verbindt'. De begrotingsprogramma's zijn:

1. Ruimtelijke ontwikkeling, woon- en werkomgeving
2. Integraal beheer openbare ruimte
3. Onderwijs, werk en inkomen
4. Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp
5. Duurzaamheid, energie- en warmtetransitie
6. Economie
7. Sport, cultuur en maatschappelijk vastgoed
8. Openbare orde en veiligheid
9. Bestuur en dienstverlening

De begroting is als volgt opgebouwd:
Hoofdstuk 1 biedt de leeswijzer en een toelichting op de beleidsindicatoren.

Hoofdstuk 2 geeft inzicht in de financiële positie, het nieuw beleid, de ontwikkeling van de algemene bestemmingsreserve en de reserve grondexploitatie en de financiële wendbaarheid en weerbaarheid.

Hoofdstuk 3 en 4 bevatten de beleidsbegroting en de paragrafen. De beleidsbegroting bestaat uit het programmaplan, het overzicht algemene dekkingsmiddelen, resultaten en onvoorzien en het overzicht overhead.

Hoofdstuk 5 biedt een overzicht van de baten en lasten meerjarenraming 2027 tot en met 2030 en de toelichting op de incidentele baten en lasten 2027 tot en met 2030.

Bijlagen
Ook zijn in de voorliggende programmabegroting diverse bijlagen opgenomen, waaronder overzichten nieuw beleid, de geprognosticeerde balans en de staat van reserves en voorzieningen.

1.2 Beleidsindicatoren

Om de prestaties van de gemeente te kunnen volgen en vergelijken zijn beleidsindicatoren opgenomen in de programma's. Deze indicatoren zijn deels wettelijk voorgeschreven op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

- De verplichte indicatoren zijn per programma beschikbaar via de link 'Waar staat je gemeente'.
- Daarnaast zijn er 'eigen' indicatoren toegevoegd. Deze vindt u terug in binnen programma's. Deze indicatoren geven inzicht in de effecten van het beleid.

Hoofdstuk 2

Financiële positie

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

Hoofdstuk 2 Financiële positie en nieuw beleid

2.1 Inleiding financiële positie

In dit hoofdstuk geven wij u inzicht in de financiële positie, het nieuw beleid, de beschikbare dekkingsmiddelen en de financiële wendbaarheid en weerbaarheid van de gemeente.

2.2 Financieel resultaat begroting

Onderstaand wordt het financieel resultaat van de begroting 2027-2030 gepresenteerd en toegelicht. Hierbij geven we ook inzicht in het nieuw beleid en de beschikbare dekkingsmiddelen.

Financieel resultaat begroting 2027-2030

Bedragen * € 1.000 | S=structureel E=eenmalig | - is voordeel

Omschrijving	S/E	2027	2028	2029	2030
Begrotingsresultaat 2026-2029 na vaststelling van de programmabegroting 2026	S	-170	-18	-239	-239
	E	2.936	1.296	567	
		2.766	**1.278**	**328**	**-239**
Financieel resultaat zomernota 2026	S	184	349	518	-463
	E				
Mutaties bestaand beleid begroting 2027-2030.	S	-1663	-1605	-1183	-1365
	E	201	304	5	42
Autonome ontwikkelingen 2027-2030	S	266	266	290	290
	E			20	
Nieuw beleid begroting 2027-2030	S	710	719	719	722
	E	3.376	1601	1238	1401
Stelpost nieuw beleid	S	200	300	400	950
	E	500			
Stelpost nieuw beleid Toekomstig Investerings Overzicht (TIO)	S	-162	-174	-386	218
	E	162	54	403	
Dekkingsmiddelen					
Inzet stelpost nieuw beleid	S	-250	-250	-250	-250
Inzet reserve betaalbare woningbouw	E	-100	-100	-100	-100
Begrotingsresultaat 2027-2030 (*)	S	-885	-413	-131	-137
	E	7.075	3.155	2.133	1.343
		6.190	**2.742**	**2.002**	**1.206**

(*) De provinciale toezichthouder toetst op een structureel en reëel sluitende (meerjaren)begroting. Met bovenstaand resultaat wordt hieraan voldaan.

Begrotingsresultaat 2026-2029

Dit is het begrotingsresultaat 2026-2029. Vanuit dit vertrekpunt is de nu voorliggende programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 opgesteld.

Financieel resultaat zomernota 2026
Dit is het resultaat van de door de gemeenteraad op 10 september 2026 vastgestelde zomernota 2026. De consequenties vanaf het jaar 2027 zijn conform de zomernota 2026 verwerkt in de programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030.

Mutaties bestaand beleid
Bij het opstellen van de reguliere begroting ontstaan altijd mutaties als gevolg van autonome ontwikkelingen. Het resultaat van deze autonome ontwikkelingen ten opzichte van de zomernota 2026 is hier vermeld. In bijlage E is een nadere analyse op hoofdlijnen van de mutaties bestaand beleid opgenomen.

Algemene uitkering gemeentefonds
De algemene uitkering is, in overeenstemming met de meicirculaire 2026, vertaald in de programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030. Over het resultaat van de meicirculaire is de raad geïnformeerd in juli 2026. Hierbij zijn de aantallen behorende bij de diverse maatstaven geactualiseerd op basis van de in juli 2026 ontvangen betaalspecificatie en verwerkt in de mutaties bestaand beleid.

Loon en prijsstijgingen
Conform de begrotingsrichtlijnen is in deze begroting een algemene prijsstijging van 2,7% doorgevoerd en een loon- en premiestijging van 3,7%. Op basis van de huidige cao-gemeenten, welke loopt tot 1 april 2027, hebben we 2,2% bij geraamd ten opzichte van de begroting 2026. Daarnaast is rekening gehouden met een te verwachten loon- en premiestijging van 1,5% op basis van de te verwachten nieuwe cao-gemeenten vanaf 1 april 2027. Totaal derhalve 3,7%. De totale loonkostenontwikkeling sluit hierbij aan op de loonvoet sector overheid zoals geraamd in het Centraal Economisch Plan (CEP) van maart 2026.
Ook bij de budgetten van gesubsidieerde instellingen, verbonden partijen, subsidierelaties en aanbieders sociaal domein kon op onderdelen nog onvoldoende rekening gehouden worden met doorvertaling van een aantal (nog) te maken cao-afspraken 2026-2027 en te verwachten prijsstijgingen. Voor bovengenoemde nog te verwachten loon- en prijsstijgingen is een totaal - stelpost geraamd van structureel € 700.000.

Stelposten volumeontwikkelingen
Wmo-volume ontwikkelingen
Ook zijn in deze begroting een tweetal stelposten volumeontwikkelingen opgenomen. De eerste stelpost heeft betrekking op de volumeontwikkelingen Wmo. Er is een rijksbijdrage van € 297.000 in 2027 oplopend tot € 728.000 in 2030 beschikbaar gesteld om de kostenstijging van een toename van gebruik van Wmo-voorzieningen op te vangen. Deze is als stelpost opgenomen in de begroting en is beschikbaar om kostenoverschrijding op te vangen.

Algemene volumeontwikkelingen
De algemene stelpost volumeontwikkelingen is geraamd op € 203.000 in 2027, oplopend naar € 312.000 vanaf 2030. Deze stelpost is nodig voor volumegroei door autonome ontwikkelingen. Denk daarbij aan volume jeugdzorg, de toename van de complexiteit van de zorgvraag en extra kosten door toename van het areaal (aantal inwoners, woningen wegen). Tegenover deze stelpost staat ook een hogere uitkering gemeentefonds.

Invulling taakstellingen Berenschot
Voor de nog in te vullen taakstellingen sociaal domein wordt verwezen naar de paragraaf sociaal domein (zie hoofdstuk 4.9.2). Voor de nog in te vullen taakstellingen overige domeinen wordt verwezen naar bijlage D.

Aanpassingen door onder andere wijzigingen in de boekhoudvoorschriften en aanscherping provinciaal toezichtskader.
Het betreft de volgende wijzigingen:

- Kapitaallasten worden nu structureel geraamd in het jaar volgend op dat de investering is gedaan. Voorheen werden de kapitaallasten structureel geraamd in het jaar dat de investering werd gedaan met éénmalige terug raming tot een zelfde bedrag.
- Volgens de boekhoudvoorschriften mogen er, op enkele uitzonderingen na, alleen nog incidentele dotaties/ onttrekkingen gedaan worden aan reserves. Structurele dotaties/ onttrekkingen aan reserves zijn niet meer toegestaan. (Onderhouds) budgetten moeten zoveel mogelijk in de exploitatie zijn opgenomen, danwel dient hier een voorziening voor gevormd te worden met bijbehorend actueel onderhoudsplan.
- In het algemeen geldt, dat een gemeente structurele taken uitvoert en daarvoor structurele lasten raamt in de begroting. Structurele lasten zijn dus de regel, incidentele lasten zijn de uitzondering. Ook moet uit de toelichting op het overzicht Incidentele baten en lasten duidelijk het incidentele karakter blijken onder andere door vermelding waarom deze bate of last in een bepaald jaar stopt (zie hoofdstuk 5.3.).

Bovengenoemde mutaties zijn verwerkt in de mutaties bestaand beleid en leiden ook tot het opnieuw vaststellen van een aantal formats bestaande reserves (zie bijlage I4).

Autonome ontwikkelingen begroting 2027-2030
Naast de autonome ontwikkelingen in het bestaand beleid zijn in deze begroting ook de autonome ontwikkelingen vanaf het begrotingsjaar 2027 in een afzonderlijke bijlage opgenomen (zie bijlage C). Het betreft hier met name een correctie op dekkingsmiddelen schoonmaak gemeentewerf, welke voorheen ten onrechte ten laste van de onderhoudsreserve zijn gebracht, de reeds in de zomernota 2026 gemelde ontwikkeling met betrekking tot het onderhoudsbudget Tijenraan, de bijdrage in verband met aansluiting bij de gemeenschappelijke regeling Collectie Overijssel en verhoging van de bijdrage aan Veilig Thuis. Daarnaast zijn enkele budgetneutrale mutaties opgenomen waarvoor dekking binnen de reguliere begroting beschikbaar is.

Overzicht van nieuw beleid begroting 2027-2030

Bedragen in € | S = structureel, E = eenmalig | - is voordeel

Pr.	Omschrijving	S/E	Invest.	2027	2028	2029	2030
Nieuw beleid op 'de drie grote opgaven'/ de drie pijlers							
	Samenwerking De Kracht van Salland	E		59.339	59.339	59.339	59.339
	dekking reserve kracht Salland	E		-59.339	-59.339	-59.339	-59.339
	Werkbudget toekomstbestendig Buitengebied	E			150.000	150.000	150.000
	GEO dataspecialist						
	* 1 fte dataspecialist	S		84.049	84.049	84.049	84.049
	* overhead 1 fte	S		27.000	27.000	27.000	27.000
	* vergoeding Olst-Wijhe	E		-8.500			
	Omgevingsplan, Projectleider(1fte), Specialist DSO(1fte), regelanalist(0,5fte)						
	* 2,5 fte	E		275.167	275.167	275.167	275.167
1	* overhead 2,5 fte	E		67.500	67.500	67.500	67.500
	* invoering omgevingsplan	E				256.250	256.250
	Programma mobiliteit N35/N348	E		47.975	75.000	75.000	75.000
	Knooppunt Raalte	E		25.000	25.000	25.000	25.000
	dekking progr mobiliteit	E		-32.975			
	Tijdelijke fietsbrug N35						
	* Investering rente	S	1.210.000		29.000	23.200	17.400
	* Investering afschrijving	S			242.000	242.000	242.000
	* Instandhouding brug 3 jaar	E			82.000	82.000	82.000
	* Nieuwe gekoppelde reserve vormen	E		1.210.000			
	* dekking bespaarde rente	S			-29.000	-23.200	-17.400
	* dekking gekoppelde reserve	S			-242.000	-242.000	-242.000
	Actualisatie wegenlegger	E		60.000			
	Beheerplannen actualiseren/opstellen	E		65.000	50.000		
	Voorbereidingsbudget MIP projecten	E					375.000
2	Voorbereiding MIP tlv voorz riolering	E					221.000
		E					-221.000
	MIP projecten	S	1.382.500		47.030	47.030	49.897
	MIP projecten tlv voorz riolering	E		333.750			
		E		-333.750			

	Omschrijving	S/E	Invest.	2027	2028	2029	2030
	MIP kpl tlv voorz riolering	S			-38.159	-38.159	-38.159
	Voorbereidingsbudget aanschaf materieel	E		30.000	45.000		
	Circulair werken openbare ruimte:						
	* 0,5 fte aanjager circ werken	S		52.200	52.200	52.200	52.200
	* overhead 0,5 fte	S		13.500	13.500	13.500	13.500
	* budget kennis educatie	E		40.000	40.000		
	Formatie Maatschappelijk vastgoed en aanschaf vastgoed systeem:						
	* 1 fte assetmanager	S		118.568	118.568	118.568	118.568
	* overhead 1 fte	S		27.000	27.000	27.000	27.000
	* aanschaf vastgoedsysteem	E		10.000			
	* licentiekosten	S		15.000	15.000	15.000	15.000
	* vergoeding Olst-Wijhe	S		-77.069	-77.069	-77.069	-77.069
	Grip op de ondergrond	E		75.000			
	Aanpak oneigenlijk gebruik gemeentegrond	E		50.000	50.000		
	Trainees domeinen beheer en ruimte:						
	* 2 fte trainees ruimte beheer	E		168.098	168.098		
	* 0,3 fte begeleidingskosten trainees	E		50.000	50.000		
	* overhead 2,3 fte	E		62.100	62.100		
	* dekking reserve SPP	E		-84.049	-84.049		
	Uitvoering biodiversiteitsbeleid, aanplant bomen, ecologisch bermbeheer						
	* uitvoering biodiversiteitsbeleid	E		20.000	20.000	20.000	20.000
	* aanplant bomen	E		70.000			
	* ecologisch bermbeheer	E		50.000			
	WSW tijdelijke middelen						
	* loonsom / inhuur WSW	E		259.441			
	* overhead	E		6.500			
	* verplichte opleiding	E		5.059			
	* dekking uit GREX / kredieten	E		-111.000			
3	Personele capaciteit instroom statushouders						
	* 4 fte personele inzet	E		376.000	376.000	376.000	376.000
	* overhead 4 fte	E		108.000	108.000	108.000	108.000

	Omschrijving	S/E	Invest.	2027	2028	2029	2030
	* dekking reserve sociaal domein	E		-242.000	-242.000	-242.000	-242.000
	* dekking reserve vluchtelingen	E		-242.000	-242.000	-242.000	-242.000
	Humanitas						
	* Coördinatie uitbreiding	S		94.000	94.000	94.000	94.000
	* dekking binnen begroting	S		-94.000	-94.000	-94.000	-94.000
	* Professionalisering Humanitas	E		37.000	37.000		
	* dekking reserve sociaal domein	E		-37.000	-37.000		
4	Uitbreiding jongerenwerk 2,5 fte en Raalte viert zomer	E		206.354	206.354	206.354	206.354
	dekking reserve sociaal domein	E		-206.354	-206.354	-206.354	-206.354
5	Circulariteit	E		50.000			
	dekking reserve klimaatbeleid	E		-50.000			
6	Evenementen						
	* 0,4 fte evenementen coördinator	S		42.000	42.000	42.000	42.000
	* overhead 0,4 fte	S		10.800	10.800	10.800	10.800
	* evenementenbudget	S		15.000	15.000	15.000	15.000
	Public affairs	S		15.000	15.000	15.000	15.000
	Centrumvisie Heino	E		25.000			
	Versterken Regionale samenwerking	E		80.000			
7	Cultuur, actualisatie lijst gemeentelijke monumenten	E		25.000	25.000		
	Cultuur, verlenging subsidie toekomstige kerkgebouwen	E		20.000	20.000		
	Verduurzaming en herinrichting De Maalderij	E		50.000			
	Opstellen IHP Sport	E		80.000			
	dekking transformatiebudget sociaal domein	E		-80.000			
	Implementatiebudget Buurtsportcoaches Sport- en Beweegbeleid: Uitrol Pilot ASM en 2+1+2 en ontwikkeling interventies overige nieuwe doelgroepen.	S		125.000	125.000	125.000	125.000
	Uitvoeringsbudget Sportadviesraad	E		25.000	25.000	25.000	25.000
	Voortzetten beleidscapaciteit sport						
	* 0,7 fte beleidsmedewerker	S		78.400	78.400	78.400	78.400
	* overhead 0,7 fte	S		18.900	18.900	18.900	18.900

	Omschrijving	S/E	Invest.	2027	2028	2029	2030
	Voorbereidingskrediet IHP 2026	E		220.000	230.000	110.000	50.000
	dekking reserve onderwijshuisvesting	E		-70.000	-80.000		
	Onderzoekskosten gemeentehuis	E		70.000	30.000		
8	Robuust Toezicht en Handhaving						
	* 0,33 fte Regisseur handhaving	S		48.022	48.022	48.022	48.022
	* 1 fte Toezichthouder / handhaver	S		94.346	94.346	94.346	94.346
	* Toezichthouder / handhaver inhuur	E		136.000	136.000		
	* overhead 1,33 fte	S		36.000	36.000	36.000	36.000
	* dekking bouwleges	S		-78.875	-78.875	-78.875	-78.875
	Seizoensinhuur APV	E		80.000	80.000	80.000	
	Projectleider/kwartiermaker Weerbare samenleving	E		160.000			
9	Uitbreiding tijdelijke formatie Publiek						
	* 2,11 fte tijd uitbreiding	E		150.000	150.000		
	* dekking stelpost overhead	E		-20.000	-20.000		
	* dekking extra leges reisdocumenten	E		-40.000	-40.000		
	Verkiezingen	S		45.000	45.000	45.000	45.000
	Digitale samenleving	E		50.000			
ALG	Extra kosten podium D						
	* Inhuur project podium D	E		35.800			
	* meerkosten podium D	E		317.713	42.667		
	* dekking vrijval krediet	E		-317.713	-42.667		
	Structurele dienstverlening LMS de academie	S		30.150	30.150	30.150	30.150
	dekking stelpost overhead	S		-30.150	-30.150	-30.150	-30.150
	Werving en selectie	E		30.000	72.000	72.000	
	dekking stelpost overhead en ov.	E		-30.000	-72.000		
	Portfoliomanager						
	* 0,5 fte portfoliomanager	E		59.250	59.250		
	* overhead 0,5 fte	E		13.500	13.500		
	* dekking kredieten	E		-103.675	-103.675		
	Privacy en informatieveiligheid	S		60.000	60.000	60.000	60.000
	dekking stelpost overhead	S		-60.000	-60.000	-60.000	-60.000
	Regie digitaliseringsopgave/ governance Raalte	S		132.000	132.000	132.000	132.000

Omschrijving	S/E	Invest.	2027	2028	2029	2030
dekking stelpost overhead en ov.	S		-132.000	-132.000	-132.000	-132.000
Licenties co pilot	E		50.000			
dekking stelpost overhead	E		-50.000			
DOWR-I uitvoeringsplannen 2027	E		121.000			
DOWR-I uitvoeringsplannen 2027	S		37.000	64.000	65.000	66.000
dekking stelpost overhead	S		-37.000	-64.000	-65.000	-66.000
dekking reserve DOWR	E		-121.000			
Totaal	**S**		**709.841**	**718.712**	**718.712**	**721.579**
Totaal	**E**		**3.376.191**	**1.600.891**	**1.237.917**	**1.400.917**

Dekkingsmiddelen

Stelpost nieuw beleid

In deze begroting is het nieuwe coalitieakkoord 2026-2030 nog niet financieel vertaald. Hiervoor was het tijdsbestek tekort. Financiële vertaling vindt plaats via de kadernota en programmabegroting 2028-2031. Om wel 'een vliegende start' te kunnen maken in 2027 is hiervoor een éénmalige stelpost nieuw beleid van € 500.000 en een structurele stelpost nieuwe beleid van € 200.000 gereserveerd in 2027. Omdat we zien dat zich de komende jaren, niet alleen vanuit het coalitieakkoord, maar ook vanuit autonome ontwikkelingen en het Toekomstig Investerings Overzicht nieuw beleid aandient, is de stelpost Nieuw beleid in deze begroting verhoogd van € 200.000 in 2027 oplopend naar € 300.000 in 2028, € 400.000 in 2029 tot € 950.000 vanaf 2030. Bij de jaarlijkse integrale afweging nieuw beleid kan dan beoordeeld worden welke nieuw beleid welke prioriteit verdient.

De reguliere structurele stelpost nieuw beleid 2027 is tot een bedrag van € 250.000 als dekkingsmiddel ingezet. Er resteert in meerjarenperspectief dan nog een 'vrij beschikbare' stelpost nieuw beleid van € 200.000 in 2027 oplopend naar € 700.000 in 2028, € 1.050.000 in 2029 tot € 1.600.000 vanaf 2030. Zie ook onderstaande tabel.

Totaal stelpost nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Stelpost nieuw beleid begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027	250	250	250	250
Stelpost nieuw beleid begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028		550	550	550
Inzet van deze stelpost als dekkingsmiddel bij de begroting 2026		-150	-150	-150
Stelpost nieuw beleid begroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029			250	250
Stelpost nieuw beleid begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030	200	300	400	950
Inzet van deze stelpost als dekkingsmiddel bij begroting 2027	-250	-250	-250	-250
Totaal	**200**	**700**	**1.050**	**1.600**

Stelpost nieuw beleid Toekomstig Investerings Overzicht
In deze begroting is de stelpost nieuw beleid Toekomstig Investerings Overzicht (TIO) bijgesteld op basis van het geactualiseerde Toekomstig Investerings Overzicht. Met het TIO (zie bijlage F3) geven we een doorkijk van de belangrijkste te verwachten investeringen voor de komende 10 jaar waardoor de voorspelbaarheid van toekomstige investeringen, ook op middellange termijn, een stuk groter wordt. De stelpost is hierbij bepaald op 85% van de te verwachten kapitaallasten. Het is, mede op basis van ervaringscijfers, een utopie dat 'alles conform planning' wordt gerealiseerd. Jaarlijks bij de integrale afweging van het nieuw beleid wordt de hoogte van deze stelpost op basis van actualiteit herbeoordeeld.

Inzet reserve betaalbare woningbouw
Bij de begroting 2026 is voor de jaren 2026-2029 werkbudget voor nieuwe woningbouwlocaties ten laste van de algemene middelen toegekend. Eind 2025 heeft het rijk op basis van de realisatiestimulans woningbouw voor de periode 2025 t/m 2029 alsnog middelen toegekend voor elke gestarte betaalbare woning binnen hun grenzen. Deze bijdrage is vrij besteedbaar en hiervoor is bij de jaarrekening 2025 een reserve betaalbare woningbouw ingesteld. In deze begroting is voor de komende 4 jaar een beroep op deze reserve gedaan ter dekking van het bij de begroting 2026-2029 al in de meerjarenbegroting opgenomen werkbudget.

2.3 Ontwikkeling reserves

Deze paragraaf bevat de ontwikkeling van de algemene bestemmingsreserve, de inzet van de reserve weerstandsvermogen en de ontwikkeling van de reserve grondexploitatie.

Ontwikkeling algemene bestemmingsreserve
Het verloop van de algemene bestemmingsreserve is in onderstaande tabel toegelicht. Uit deze tabel blijkt dat de algemene bestemmingsreserve uitkomt op een bedrag van € 8,44 miljoen per 31 december 2030. Hierbij is nog geen rekening gehouden met het nieuw beleid dat zich vanaf de begroting 2028 en volgende ongetwijfeld ook zal aandienen.
Door uw raad is de ondergrens van de algemene bestemmingsreserve bepaald op € 4,5 miljoen.

Stand algemene bestemmingsreserve bij begroting 2027
Bedragen * € 1.000.000

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Verwachte stand per 1 januari	**29,14**	**21,58**	**14,68**	**11,65**	**9,65**
Mutaties 2026 (inclusief bestaande claims)	-1,68	-0,71	-0,29		
Financieel resultaat zomernota 2026	-0,45				
Dekking begrotingsresultaat 2027-2030	-5,43	-6,19	-2,74	-2,00	-1,21
Verwachte stand per ultimo jaar	**21,58**	**14,68**	**11,65**	**9,65**	**8,44**

Ontwikkeling algemene reserve grondexploitatie
Het meerjarenoverzicht van de algemene reserve grondexploitatie (prognose) is in onderstaand overzicht weergegeven.

Meerjarenoverzicht algemene reserve grondexploitatie
Bedragen in €

	Jaarrekening 2025	2026	2027	2028	2029	2030
Stand per 1-1	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000
Stortingen	1.321.016	961.428	1.458.065	925.124	549.716	133.751
Onttrekkingen	-464.785	-332.000	-317.000	-317.000	-317.000	-317.000
Afroming reserve	-856.231	-629.428	-1.141.065	-608.124	-232.716	0
Stand per 31-12	**5.000.000**	**5.000.000**	**5.000.000**	**5.000.000**	**5.000.000**	**4.816.751**

De algemene reserve grondexploitatie kent een ondergrens van € 1 miljoen en een bovengrens van € 5 miljoen. Op basis van de huidige prognose is de verwachting dat de bovengrens tot en met het jaar 2029 vooralsnog wordt bereikt.

Het daadwerkelijk verloop van de algemene reserve grondexploitatie wordt gevoed vanuit de werkelijk behaalde resultaten grondexploitatie en is conjunctuurafhankelijk. Zodra de algemene reserve grondexploitatie het maximum van € 5 miljoen heeft bereikt vindt, conform de nota grondbeleid, afroming plaats ten gunste van de algemene bestemmingsreserve (effectuering bij de jaarrekening). Voor een nadere toelichting zie de paragraaf Grondbeleid.

2.4 Financiële wendbaarheid en weerbaarheid

Twee keer per jaar, bij de programmabegroting en programmarekening, staan we stil bij de financiële wendbaarheid en weerbaarheid om daarmee inzicht te geven in de financiële positie. Als gemeente gebruiken we verschillende instrumenten om de financiële positie in het oog te houden. De vijf verplichte BBV-kengetallen vallen hier ook onder. Onderstaand geven we aan welke kengetallen inzicht geven in de financiële wendbaarheid en weerbaarheid. Daarnaast geeft de ontwikkeling van de algemene bestemmingsreserve en de reserve weerstandsvermogen inzicht in de financiële positie.

Kengetallen financiële wendbaarheid
Wendbaarheid heeft te maken met hoe flexibel we zijn in onze begroting en bedrijfsvoering om snel te kunnen inspelen op de actualiteit. De volgende kengetallen dragen bij aan de financiële wendbaarheid:

- Netto schuldquote (niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen).
- Belastingcapaciteit (niveau van de belastingdruk ten opzichte van het landelijk gemiddelde).

Kengetallen financiële weerbaarheid

Weerbaarheid heeft te maken met de veerkracht of het vermogen onverwachte financiële klappen op te vangen en bestand te zijn tegen de impact van bestaande risico's. De volgende kengetallen geven inzicht in de financiële weerbaarheid:

- Solvabiliteit (mate waarin de gemeente aan haar financiële verplichtingen kan voldoen).
- Grondexploitatie (waarde van de grond ten opzichte van de totaal geraamde kosten).
- Structurele exploitatieruimte (mate waarin de structurele lasten zijn gedekt door structurele baten).

De financiële kengetallen ontwikkelen zich bij de begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 als volgt:

Overzicht financiële kengetallen

Getallen in %

Onderdeel	Begr.	Rek.	Begroting					Streefwaarden-kengetallen		
	2025	2025	2026	2027	2028	2029	2030	positief	neutraal	negatief
Netto schuldquote	40	13	38	43	43	42	41			
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	36	7	33	36	37	36	35	< 90	90-130	> 130
Solvabiliteit	43	52	38	38	36	36	35	> 50	20-50	< 20
Grondexploitatie	-5	-4	-3	-1	-1	-1	-2	< 20	20-35	> 35
Structurele exploitatieruimte	1,37	2,47	0,01	0,63	0,30	0,10	0,10	> 0	0	< 0
Belastingcapaciteit	88	88	88	85	85	85	85	< 100	100	>100

Voor een nadere toelichting op deze kengetallen zie de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Ontwikkeling algemene bestemmingsreserve en weerstandsratio

Naast de financiële kengetallen geeft de ontwikkeling van de algemene bestemmingsreserve en de weerstandsratio ook inzicht in de financiële positie van de gemeente en daarmee in de mate van de financiële wendbaarheid en weerbaarheid. De algemene bestemmingsreserve ontwikkelt zich van € 29,14 miljoen per 1 januari 2026 naar € 8,44 miljoen per 31 december 2030 (zie het schema onder hoofdstuk 2.3).

De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt per 1-1-2027 € 10,81 miljoen terwijl de risico's zijn geïnventariseerd op € 2,82 miljoen. Daarmee komt de weerstandsratio op 3,8. Dit is een iets lager dan bij de begroting 2026 (4,1) en de jaarrekening 2025 (3,9).

De ingeschatte risico's binnen de grondexploitatie bevinden zich momenteel op een minimumniveau. Het blijft echter een momentopname. Bij economische tegenslag/grote grondaankopen kan met name binnen de grondexploitatie ook snel sprake zijn van toenemende risico's en een daling van de weerstandsratio.

Een weerstandsratio boven de 2,0 wordt in de beleidsnota weerstandsvermogen en risicobeheersing gekwalificeerd als 'uitstekend'. Zie voor een nadere toelichting de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Gezonde financiële positie
De financiële kengetallen laten zien dat de financiële wendbaarheid en weerbaarheid goed op niveau is. De reserve weerstandsvermogen zit met een ratio van 3,8 op 'uitstekend' niveau terwijl de algemene bestemmingsreserve eind 2030 uitkomt op een bedrag van € 8,44 miljoen. Dit is € 3,94 miljoen boven het door uw raad gestelde minimumniveau van € 4,5 miljoen.

Op basis van bovenstaande bevindingen mag gesteld worden dat onze gemeente een financieel gezonde positie heeft en dat de financiële wendbaarheid en weerbaarheid goed op niveau is. De ontwikkeling in het meerjarenperspectief blijft sterk afhankelijk van ons eigen ambitieniveau en de ontwikkelingen op Rijksniveau waarbij de balans tussen ambities, taken, middelen en uitvoeringskracht nader onderwerp van gesprek blijft.

Hoofdstuk 3

De programma's

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

Programma 1

Ruimtelijke ontwikkeling, woon- en werkomgeving

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

3.1 Ruimtelijke ontwikkeling, woon- en werkomgeving

Portefeuillehouder:	Wethouders A. Kreule en A. Dubbink
Programmacoördinator:	Domeinmanager T. Penders

3.1.1 Wat willen we bereiken?

Buitengebied

De richting voor het buitengebied is bepaald: ruimte voor ondernemerschap, innovatie en om te genieten in het buitengebied. De komende periode werken we dit verder uit in een omgevingsprogramma buitengebied. Samenwerking met ondernemers, partners en inwoners is hierbij essentieel om landschap, natuur en water te versterken, agrariërs ruimte te bieden en het gebied vitaal te houden.

Groei

Onze ambitie is dat jong en oud, arm en rijk, een passende woning kunnen vinden in een toekomstbestendige omgeving. We blijven tempo maken en benutten kansen om met extra woningbouw onze hele gemeente te versterken. De mogelijke locaties zijn in beeld en worden per kern verder uitgewerkt. Daarbij richten we ons ook op leefbaarheid en bereikbaarheid. Op basis van het nieuwe woningmarktonderzoek bekijken we of de ambitie van 3.000 woningen tot 2033 voldoende is. Om deze opgave te realiseren werken we intensief samen met onze samenwerkingspartners, zoals de Regio Zwolle.

Een aantrekkelijk vestigingsklimaat vinden we belangrijk. Het vraagt om voldoende ruimte en kwaliteit op bedrijventerreinen. Door de snelle groei van bedrijven is er behoefte aan 15–30 hectare. We brengen in kaart wat realistische mogelijkheden zijn en welke nieuwe locaties, naast de locaties uit de groeibeelden, we moeten gaan verkennen.

Bereikbaarheid (N35 en omgeving)

We verbeteren verkeersveiligheid en bereikbaarheid via projecten zoals:

- Knooppunt Raalte en tweede fietsverbinding
- Veiligheidsmaatregelen N35
- Ontsluitingsweg bedrijventerrein Het Fiester
- MIRT-verkenning N35 inclusief rondweg Mariënheem
- Snelle fietsverbindingen met Deventer en Zwolle

Omgevingsplan

Gemeenten moeten uiterlijk in 2032 een gemeentedekkend omgevingsplan hebben. De komende jaren werken we er verder aan om dit resultaat te behalen.

3.1.2 Relevante ontwikkelingen

Blijvende druk op de woningmarkt

De vraag naar woningen blijft hoog, ook van buiten de gemeente. We liggen op koers om onze woningbouwambitie waar te maken. Nieuwe locaties zijn aangewezen en worden momenteel voorbereid en uitgewerkt. Dit vraagt de komende jaren onze blijvende focus.

Wet Versterking regie Volkshuisvesting
Per 1 juli 2026 is de wet Versterking regie Volkshuisvesting van kracht. Deze wet stuurt op hoeveel, waar en voor wie er gebouwd wordt, wie er in aanmerking komt voor een woning en op kortere procedures. De doelstelling is het realiseren van twee derde betaalbare woningbouw, inclusief 30% sociale huurwoningen. Het jaar 2027 zal in het teken staan van de invoering van deze wet.

Uitdaging werklocaties Raalte
De behoefte aan ruimte voor bedrijven blijft onverminderd groot. Om tijdig in deze behoefte te kunnen voorzien, werkt de gemeente aan een gefaseerde ontwikkeling van nieuwe werklocaties. Daarbij wordt ingezet op meerdere ontwikkelsporen binnen Raalte, Heino en de buurtdorpen. Deze aanpak maakt de gemeente minder afhankelijk van één locatie en draagt bij aan een beter beheersbare uitvoering van de opgave.

N35
De bewindspersonen van I&W hebben kort na hun aantreden aangegeven dat er een fors financieel tekort is voor het onderhouden en aanleggen van Rijksinfrastructuur. De opgave voor de komende decennia is veel groter dan het beschikbare budget en de uitvoeringscapaciteit van marktpartijen. Daarom gaat het Rijk een keuze maken welke projecten nu worden uitgevoerd en welke later. Deze afweging wordt in het najaar 2026 door het Rijk genomen. Ook de MIRT-verkenning N35 Wijthmen - Nijverdal en Knooppunt Raalte vallen onder deze afweging.

Ondanks bovenstaand proces van (mogelijke) herprioritering werken we samen met Provincie en Rijk (Ministerie en Rijkswaterstaat) verder aan de uitwerking van het project Knooppunt Raalte en de maatregelen Meerveilig3.

Buitengebied
Ruimte is schaars en de druk op ruimte is groot. Zo'n 80% van het buitengebied heeft een agrarische functie. Agrarische grond en de samenwerking met grondeigenaren speelt een sleutelrol in de toekomst van het landelijk gebied.

Er zijn veel agrarische ondernemers in Raalte. De helft van de agrarische ondernemers heeft geen opvolging, en velen kunnen geen toekomstplannen maken door onzekerheid in beleid en regelgeving. Naar verwachting vinden komende jaren veel erftransformaties plaats. Dit vraagt van onze organisatie om dit goed in te richten en te begeleiden.

Als gemeente zijn we één van de spelers in het buitengebied. We werken samen met een breed netwerk van partners en overheidsorganisaties. Dit vraagt steeds meer rolneming als netwerkende overheid naast de rol van rechtmatige of participerende overheid.

Medeoverheden pakken regie op hun rol in het buitengebied. Daar hebben we ons lokaal toe te verhouden.

Het Rijk (LVVN) werkt aan een samenhangende aanpak voor landbouw, stikstof en natuur. De verwachting is dat in de loop van 2026 hier meer duidelijkheid op komt. Dit heeft impact op agrarische ondernemers en onze lokale context.

De provincie Overijssel heeft in mei 2026 de Omgevingsvisie vastgesteld. In de visie wordt onderscheid gemaakt in landbouwgebieden met specifieke opgaven en landbouwgebieden met generieke opgaven waaraan uitvoeringsmogelijkheden en -middelen zijn gekoppeld.

3.1.3 Doelstellingen

1. We zorgen voor de uitvoering van het plan van aanpak 'Richting geven aan de koers' met als doel om één gemeentedekkend omgevingsplan te ontwikkelen.

2. We gaan onze groeiambitie realiseren voor de lokale en regionale vraag, voor zowel de buurtdorpen als de kernen van Heino en Raalte.

3. We verbeteren samen met het rijk en de provincie de verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid van de N35.

4. We geven vervolg aan de richting voor het buitengebied samen met inwoners, ondernemers en partners in het buitengebied.

3.1.4 Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 De transitieperiode om tot een gemeentedekkend omgevingsplan te komen loopt tot 2032. De stappen voor deze transitieperiode zijn vastgelegd in het vastgestelde plan van aanpak 'Richting geven aan de koers'. In 2026 hebben wij de basis voor de regeling gelegd door de eerste wijziging gericht op de dorpskern Luttenberg (fase 1). In 2027 rollen we het omgevingsplan verder uit over de kleine kernen en de woonwijken van Heino en Raalte (fase 2). Samen met de gemeenteraad bepalen wij de kaders voor fase 2 door middel van een kadernota.

2.1 We zetten in op het realiseren van gemiddeld 300 woningen per jaar en werken aan de uitvoering van de groeibeelden. Voor deze opgave ontwikkelen we nieuwe woningbouwlocaties (onder andere Raalte Noord, Stationsomgeving, Molenwijk 2.0). Hier zorgen we ook voor de randvoorwaarden die nodig zijn om deze groei mogelijk te maken zoals mobiliteit en voorzieningen.

2.2 Op basis van prioriteringskader buurtdorpen streven we ernaar om twee nieuwe woningbouwlocaties aan te wijzen.

2.3 We stellen begin 2027 nieuw woonbeleid, in de vorm van een volkshuisvestingsprogramma, vast en sluiten deze aan op de Wet Versterking regie Volkshuisvesting. Ook werken we in 2027 samen met onze regiogemeenten toe naar een goede huisvestingsregeling voor de wettelijk verplichte urgente doelgroepen.

2.4 We verkennen potentiële werklocaties om te voorzien in een nette behoefte aan 15-30 ha werklocaties.

2.5 Vanuit Regio Zwolle onderzoeken we samen met Sallandse gemeenten de wenselijkheid van een regionaal bedrijventerrein.

3.1 Onder de verantwoordelijkheid van de Rijksoverheid en samen met de provincie en buurgemeenten werken we aan de MIRT-verkenning N35 en de realisatie van rondweg Mariënheem.

3.2 De Rijksoverheid voert de MVIII-maatregelen in Mariënheem uit. Wij werken daaraan mee en stimuleren dat dit snel en zorgvuldig gebeurt.

3.3 We vervolgen de planvoorbereiding van een nieuwe ontsluitingsweg voor bedrijventerrein Het Fiester in Mariënheem. Dit doen we in samenhang met de MVIII-maatregelen.

3.4 Voor Knooppunt Raalte wordt een ontwerp- en participatieproces doorlopen, met alle benodigde onderzoeken, om te komen tot een juridisch houdbaar plan. De verwachting is dat Gedeputeerde Staten dit plan in 2028 kunnen vaststellen met een projectbesluit. Wij werken daaraan mee en stimuleren dat dit snel en zorgvuldig gebeurt inclusief een tweede fietsverbinding en ontsluiting op de spoorzone.

3.5 We voeren het uitvoeringsprogramma van het fietsbeleidsplan uit. We verbeteren bestaande fietsinfrastructuur, verzorgen educatie en fietsinterventies en leggen nieuwe fietsinfrastructuur aan.

4.1 We werken samen aan de toekomst van het buitengebied. In een breed netwerk van ondernemers, partners en belanghebbenden gaan we op zoek naar oplossingen die concreet bijdragen aan de toekomst van het buitengebied.

4.2 We maken een Omgevingsprogramma buitengebied, waarin we de richting verder verduidelijken en maatregelen nemen om hier uitvoering aan te geven.

4.3 We stellen nieuwe beleidsregels voor wonen in het buitengebied op.

3.1.5 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: Indicatoren

Indicatoren programma 1	Referentie jaar	Referentie cijfer	2027	2028	2029	2030
Ontwikkeling woningvoorraad *Bron: Dashboard Wonen gemeente Raalte*			16.910	17.110	17.270	17.370

3.1.6 Nieuw beleid begroting 2027-2030

Samenwerking De Kracht van Salland
Werken aan de toekomst van het buitengebied doen we samen. We maken dingen mogelijk met elkaar. Daar hebben we een netwerk van partners en ondernemers voor; De Kracht van Salland. Voor de uitvoering van de Richting voor het Buitengebied is voortzetting van De Kracht van Salland nodig. Om ervoor te zorgen dat het landschap aantrekkelijk blijft en te versterken, om aan natuur- en wateropgaven te werken, om initiatieven bij elkaar te brengen. Voorgesteld wordt om hiervoor voor de jaren 2027 tot en met 2030 jaarlijks € 59.339 beschikbaar te stellen. De dekking komt uit de reserve De Kracht van Salland.

Werkbudget toekomstbestendig Buitengebied
De richting voor het buitengebied is er. We willen ruimte geven aan ondernemerschap, innovatie en om te genieten in het buitengebied. De komende coalitieperiode zetten we het proces om richting te geven aan het buitengebied voort. Hiervoor is werkbudget nodig. Voor 2026 en 2027 is er al werkbudget beschikbaar gesteld waarmee we onder andere een omgevingsprogramma buitengebied maken. Voor de rest van de coalitieperiode vragen we een jaarlijks werkbudget aan. Met deze middelen geven we uitvoering aan de richting voor het buitengebied. Te denken valt aan het uitvoeren van het omgevingsprogramma buitengebied in maatregelen, instrumenten en gebiedsafspraken. Het faciliteren en stimuleren van innovatie en gebiedsprocessen. Samenwerking met inwoners en partners. Beleidsontwikkeling op thema's en onderdelen en communicatie. Voorgesteld wordt om voor 2028 tot en met 2030 jaarlijks € 150.000 beschikbaar te stellen.

GEO-dataspecialist
De verschillende opgaven kennen vele facetten (denk aan mobiliteit, wonen, klimaat, economie, etc.). Een samenhangende aanpak op deze facetten is noodzakelijk. Analyse en toepassing van data ondersteunt deze aanpak en kan gegevens uit de verschillende vakgebieden combineren en leiden tot een gefundeerde keuze. Data geeft steeds meer inzicht en versterkt de onderbouwing. In de periode 2023 tot en met 2026 was ingezet op tijdelijke capaciteit. Inmiddels heeft het zich bewezen in meerwaarde en is de behoefte om het om te zetten naar structurele capaciteit. Voorgesteld wordt om structureel €111.049 (1 FTE) beschikbaar te stellen. In 2027 kan de medewerker 4 uur per week worden gedetacheerd naar Olst-Wijhe (€ 8.500 dekking).

Uitbreiding projectteam Omgevingsplan
Versterken van het projectteam Omgevingsplan en inzetten van rollen binnen het regieteam. Het gaat om een projectleider 1 fte, een specialist DSO 1 fte en een regelanalist 0,5 fte. Voorgesteld wordt om voor de periode 2027 tot en met 2030 € 342.667 per jaar beschikbaar te stellen. Daarnaast wordt voorgesteld om voor de jaren 2029 en 2030 jaarlijks € 256.250 beschikbaar te stellen. Dit is de voortzetting van het reeds geraamde budget tot en met 2028.

Programma mobiliteit N35/N348 en knooppunt Raalte
Veiligheid en doorstroming op de N35 is van groot belang voor groei, leefbaarheid en de economie in de gemeente Raalte. Verbetering van de N35 gaat niet vanzelf. Het vraagt inzet om de N35 hoog op de agenda van medeoverheden te houden, om inhoudelijk en procesmatig bij te dragen aan de voortgang en kwaliteit van de projecten en om het gemeentebestuur goed te adviseren. Naast de N35 zal ook de N348 ter hoogte van Raalte aandacht gaan vragen.

Vanwege noodzakelijke inzet op voornamelijk de projecten Knooppunt Raalte, Meerveilig3 en de MIRT-verkenning N35 wordt voorgesteld om tijdelijke projectgebonden middelen voor ambtelijke inzet en eventueel externe adviezen op te nemen voor de periode tot en met 2030.
Voorgesteld wordt om voor 2027 € 72.975 en voor de jaren 2028 tot en met 2030 € 100.000 per jaar beschikbaar te stellen. Voor 2027 is er voor € 32.975 dekking vanuit het programma mobiliteit.

Tijdelijke fietsbrug N35
Knooppunt Raalte vormt al jaren een knelpunt in verkeersveiligheid en doorstroming. Vanwege de lange looptijd van het project Knooppunt Raalte blijft de verkeersveiligheid voor met name kwetsbare verkeersdeelnemers een punt van zorg. Intussen neemt het verkeer toe en groeit Raalte. Onderzocht is wat de kosten zijn van een tijdelijke fiets- en voetgangersbrug over de N35 waarmee de komende jaren de kwetsbare verkeersdeelnemers een veilige oversteek van de N35 wordt geboden, in afwachting van de grootschalige aanpak van het knooppunt. De investering is € 1.210.000 met een afschrijving in 5 jaar. Daarnaast zijn er jaarlijkse instandhoudingslasten voor onder andere huur, onderhoud en verzekering. Na een periode van 5 jaar wordt de brug gedemonteerd, de verwijderingskosten worden ingeschat op € 180.000. De verwijderingskosten zijn eenmalige kosten en vallen buiten de huidige meerjarenbegroting.
Voorgesteld wordt om een krediet beschikbaar te stellen van € 1.210.000 en de kapitaallasten te dekken uit een nieuw te vormen gekoppelde reserve. De gekoppelde reserve wordt gevormd ten laste van de algemene reserve. Ook wordt voorgesteld om voor de periode 2028 tot en met 2030 een jaarlijks onderhoudsbudget van € 82.000 per jaar beschikbaar te stellen.

3.1.7 Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000		Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
Nr.	Taakveld omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten							
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	61	59	62	62	62	62
2.1	Verkeer en vervoer	1.476					
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	205	819	748			
7.4	Milieubeheer	1.928	2.036	2.322	2.324	2.325	2.323
8.1	Ruimte en leefomgeving	3.632	3.241	3.315	2.756	2.748	2.500
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	5.331	11.935	6.528	6.873	5.909	3.134
8.3	Wonen en bouwen	2.313	2.458	2.688	2.696	2.553	2.554
Totaal		**14.945**	**20.548**	**15.663**	**14.711**	**13.597**	**10.573**
Baten							
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-30	-24	-25	-25	-25	-25
2.1	Verkeer en vervoer	-1.116					
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-561	-1.043	-874			
8.1	Ruimte en leefomgeving	-434	-164	-27	-27	-27	-27
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	-5.853	-11.827	-7.271	-8.279	-7.104	-3.134
8.3	Wonen en bouwen	-1.701	-1.238	-1.514	-1.622	-1.622	-1.622
Totaal		**-9.696**	**-14.296**	**-9.711**	**-9.953**	**-8.778**	**-4.808**
Saldo van baten en lasten voor bestemming		**5.249**	**6.252**	**5.952**	**4.758**	**4.819**	**5.765**
Reservemutaties							
	Onttrekkingen	-1.228	-626	-557	-312	-59	-59
	Toevoegingen	1.071	223	870	1.406	1.195	0
Saldo van baten en lasten na bestemming		**5.092**	**5.849**	**6.265**	**5.852**	**5.955**	**5.706**

Programma 2

Integraal beheer openbare ruimte

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

3.2 Integraal beheer openbare ruimte

Portefeuillehouder:	Wethouder M. Scholten
Programmacoördinator:	Domeinmanager J. Hulzebos

3.2.1 Wat willen we bereiken?

Een leefbare gemeente begint bij een openbare ruimte waarin mensen zich prettig, veilig en welkom voelen. Straten, groen en ontmoetingsplekken bepalen een groot deel van het woonplezier. De inrichting en het beheer van de openbare ruimte zijn hiervoor mede bepalend. Een goede kwaliteit van de openbare ruimte heeft een directe invloed op de leefbaarheid, een plek waar mensen fijn kunnen wonen, leven en ondernemen. Dat willen wij zo houden en verbeteren. In eerste instantie door het uitvoeren van dagelijks onderhoud. Daarnaast kennen wij een groot aantal gebieden met een grote onderhouds- en vervangingsopgave. Wij willen deze gebieden toekomstbestendig maken door in te zetten op een veilige, bereikbare, duurzame en gezonde leefomgeving. Klimaatadaptatie, circulariteit en biodiversiteit krijgen hierbij een vaste plek. Naast de fysieke opgave zetten we in op verbinding met de sociale opgave, zoals ontmoeten, bewegen, sporten en door samen te doen in de openbare ruimte. We zijn inspirator, facilitator en aanjager: we ondersteunen initiatieven, brengen partijen samen en geven goede ideeën ruimte om te groeien.

Aan onze doelen werken we planmatig op het gebied van beheer en onderhoud, en integraal en gebiedsgericht voor de vervangingsopgave. We volgen de strategie uit de nota 'Een openbare ruimte met toekomst' (2025) en sluiten aan op het Koersdocument wijken en dorpen.

De gemeentelijke gebouwen zijn functioneel, waarbij wij, naast het uitvoeren van het reguliere onderhoud werken aan de verduurzaming van de gebouwen.

3.2.2 Relevante ontwikkelingen

Meer en betere data

We krijgen in toenemende mate de beschikking over meer en betere data. Dat is positief en maakt het voor ons mogelijk om beter en gerichter te sturen, hetgeen de veiligheid en de kwaliteit van de openbare ruimte ten goede komt. Naast de nodige beheerdata, zoals inventarisatie en inspectiegegevens, krijgen we ook meer grip op beleidsdata, bijvoorbeeld op het gebied van klimaatadaptatie. Is het bomenbestand en de schaduwwerking voldoende om aan de richtlijnen (3-30-300) te kunnen voldoen? Waar is extra vergroening en investeren nodig of moeten we maatregelen nemen op bepaalde plekken om wateroverlast of droogte te voorkomen? Ook het toepassen van AI kan al snel leiden tot een breder inzicht op bepaalde vraagstukken. Omgaan met data vraagt daarmee wel om de nodige professionaliteit.

Meer focus op de lange termijn

Op veel beleidsterreinen zien we dat de focus op de lange termijn (2050 en verder) komt te liggen. We kennen al doelen die in 2050 gehaald moeten worden op het gebied van klimaatadaptatie, energietransitie, circulariteit en biodiversiteit. In het kader van circulariteit komt de focus meer te liggen op het verlengen van de levensduur van onderdelen van de openbare ruimte en de bereidheid om hierop extra te investeren om zo hoge kosten op de lange termijn te beperken.

Duurzaamheid en ruimtelijke claims
Als gemeente willen we het goede voorbeeld geven op het gebied van duurzaamheid. Voor programma 2 sluiten we aan op het overkoepelend beleidsplan duurzaamheid. Klimaatadaptatie, circulair werken en het versterken van de biodiversiteit nemen we mee in onze plannen en krijgen een vaste plek in ons beheer en onderhoud. In combinatie met de ruimte die de energietransitie vraagt, ontstaat er een grotere druk op de beschikbare ondergrondse en bovengrondse ruimte. Er ontstaan meer ruimtelijke claims. Een eerste en belangrijke stap die gezet moet worden is dat we als gemeente hierop meer grip krijgen en de regie hierop versterken.

Krapte op de arbeidsmarkt
Om alle taken goed te kunnen uitvoeren is het nodig de capaciteit op orde te houden en medewerkers te binden aan de gemeente Raalte. Met name binnen het taakveld civiele techniek zien we zowel de interne vraag als de krapte op de arbeidsmarkt toenemen. Opleidingen zien ook een terugloop van het aantal studenten.

Nieuwe wet- en regelgeving
We zien een toename van nieuwe wet- en regelgeving. Zo speelt het stikstofdossier in de openbare ruimte en moet bijvoorbeeld rekening worden gehouden met vervuilende stoffen als PFAS. Bij aanbestedingen is het vanaf 2027 verplicht mede te gunnen op basis van milieuprestatie-indicatoren (MKI-score). Ook op het gebied van bodem, water en natuurherstel zien we een toename van wet- en regelgeving. Dit vraagt de nodige kennis om hiermee om te kunnen gaan, naast de extra capaciteit die hiervoor nodig is.

3.2.3 Doelstellingen
1. We borgen de ondergrens van veiligheid, voorkomen kapitaalvernietiging en behalen de vastgestelde kwaliteitsnormen.

2. We werken aan een toekomstbestendige, veilige, leefbare, gezonde, schone en aantrekkelijke openbare ruimte

3. We werken aan een integrale, gebiedsgerichte langetermijnaanpak voor het fysieke domein om te komen tot toekomstbestendige leefbare dorpen en wijken en wegen in het buitengebied.

3.2.4 Wat gaan we daarvoor doen?
1.1 Uitvoeren van in de beheerplannen benoemde onderhouds- en vervangingsmaatregelen.

1.2 Het opstellen en actualiseren van beheerplannen.

2.1 Het verder uitwerken van beleid ten aanzien van de circulariteit van materialen en toepasbaar maken voor de dagelijkse praktijk.

2.2 Uitvoeren van maatregelen (actielijnen) voor klimaatadaptatie en biodiversiteit uit het overkoepelend beleidsplan duurzaamheid en beleidsplan biodiversiteit.

2.3 Vervangings- en beleidsopgaven integraal afwegen voor het Meerjaren Investeringsplan (MIP).

2.4 Het benutten en faciliteren van initiatieven uit de Raalter samenleving.

3.1 Het gebiedsgericht verbinden van opgaven met andere programma's en maatschappelijke opgaven (programmakaart met onder andere ruimtelijke ontwikkelingen, verstedelijking, verkeer, onderwijs, sociaal, sport, economie en duurzaamheid).

3.2.5 Waar meten we ons succes aan af?
De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: Indicatoren

De beeldkwaliteit wordt vastgesteld aan de hand van de landelijke methode van CROW. Met het meten van de beeldkwaliteit stellen we vast hoe een bepaald object er op een bepaald moment uitziet. Dit is een momentopname. De systematiek is erop gericht dat er op elk moment minimaal 90% aan dit beeld voldoet.

Indicatoren programma 2	Referentie jaar	Referentie cijfer	2027	2028	2029	2030
De mate waarin voldaan wordt aan de beeldkwaliteitseisen uit het groenbeleidsplan *Bron: gemeentelijke schouwen*	2025	93%	90%	90%	90%	90%

3.2.6 Nieuw beleid begroting 2027-2030
Aansluiten op coalitieakkoord, biodiversiteit en circulair werken
In 2027 en verder vragen we middelen voor onderdelen die expliciet zijn genoemd in het nieuwe coalitieakkoord. Zo werken we aan de uitvoering van het beleidsplan biodiversiteit, onder andere voor het planten van extra bomen en het aanpassen van het maaibeheer.
Voorgesteld wordt om voor de uitvoering van het beleidsplan biodiversiteit € 140.000 in 2027 en jaarlijks € 20.000 voor de periode 2028 tot en met 2030 beschikbaar te stellen.

Om circulair werken in de openbare ruimte daadwerkelijk verder te brengen, willen we in 2027 en 2028 eenmalige middelen besteden voor het vergroten van de bewustwording, trainingen en opleidingen bij interne medewerkers en het opdoen van ervaring in pilots.
Het structureel inbedden van circulair werken kan niet zonder extra ondersteuning. Het vraagt om een andere manier van ontwerpen, inrichten en beheren van de openbare ruimte. Structureel is de inzet van 0,5 fte hierop nodig om dit onderdeel van het coalitieakkoord succesvol te kunnen implementeren.
Voorgesteld om voor jaarlijks voor 2027 en 2028 € 40.000 beschikbaar te stellen voor kennis en educatie. Voor de inbedding van circulair werken wordt voorgesteld om structureel € 65.700 (inclusief overhead) beschikbaar te stellen.

Opstellen en actualiseren (beheer)plannen
Het opstellen en actualiseren van beheerplannen is een continu proces waar we ook in de komende jaren op willen inzetten om zo de kwaliteit van de openbare ruimte op peil te houden. Voorgesteld wordt om in 2027 € 65.000 beschikbaar te stellen om de beheerplannen voor openbaar groen en civieltechnische kunstwerken te actualiseren.

In 2028 programmeren we het beheerplan openbare verlichting en het actualiseren van het gladheidsbestrijdingsplan. Voorgesteld wordt om hiervoor in 2028 € 50.000 beschikbaar te stellen.

In 2027 actualiseren we de wegenlegger, dit is wettelijk verplicht. Voorgesteld wordt om hiervoor in 2027 € 60.000 beschikbaar te stellen. Om meer grip te krijgen op de ondergrond ontwikkelen we een nota. Voorgesteld wordt om in 2027 € 75.000 beschikbaar te stellen.
Dit laatste plan moet uiteindelijk leiden tot kostendekkende tarieven.

Professionalisering beheer maatschappelijk vastgoed
Het beheer van het maatschappelijk vastgoed (de gemeentelijke gebouwen) vraagt om een structurele voortzetting en uitbreiding van de tijdelijke inzet die is ingezet bij de begroting 2025. Hiermee beogen we een verdergaande en noodzakelijke professionalisering van het technische beheer te bewerkstelligen en het management rond het gemeentelijk vastgoed vorm en inhoud te geven (onder andere contractbeheer). Daarnaast ramen we eenmalige middelen voor het inrichten van een digitaal beheersysteem. Ons voornemen is om dit gezamenlijk te doen met de gemeente Olst-Wijhe, hetgeen leidt tot een betere kwaliteit van het beheer en onderhoud, waarmee we tevens voldoen aan de wettelijke verplichting om het onderhoud op peil te houden. Voorgesteld wordt om structureel € 160.568 beschikbaar te stellen voor 1 fte assetmanager en de licentiekosten voor software. Hiervan wordt structureel € 77.069 gedekt uit een vergoeding vanuit Olst-Wijhe. Daarnaast wordt voorgesteld om in 2027 € 10.000 voor het inrichten van het digitale beheersysteem beschikbaar te stellen.

Voortzetten operationele taken en arbeidsmarkt
Om de beheertaken die zijn ondergebracht in programma 2 te kunnen uitvoeren, is voldoende capaciteit nodig. Door het invoeren van de Participatiewet is de instroom van WSW groenmedewerkers afgenomen. Voor het groenonderhoud zal het werk anders georganiseerd moeten worden. Ons voornemen is om bij het actualiseren van het groenbeheerplan in 2027 de bedrijfsvoering hieromtrent mee te nemen. Om de afgesproken kwaliteitsniveaus te kunnen realiseren, willen we in 2027 hierin voorzien. Dit leidt tot extra kosten. Voorgesteld wordt om hier in 2027 € 271.000 beschikbaar te stellen, waarbij er voor € 111.000 dekking is vanuit de GREX en kredieten.

Binnen het taakveld civiele techniek zien we dat vacatures niet of nauwelijks kunnen worden ingevuld. Ook binnen relevante opleidingen stagneert de instroom van studenten. Om jonge mensen binnen te kunnen halen en te kunnen binden is ons voornemen om een intern traineeprogramma aan te bieden voor 2 jonge mensen voor een periode van 2 jaar. Dat vraagt ook om externe begeleiding. Voorgesteld wordt om hiervoor een bedrag van € 280.198 in 2027 en in 2028 beschikbaar te stellen, waarbij we voor € 84.049 dekking kunnen halen uit de reserve SPP.

Voorbereidingsbudget aanschaf materieel
Het vervangen van materieel dat wordt ingezet binnen het domein Beheer vraagt om een goede voorbereiding en steeds meer professionaliteit. Om aanbestedingen voor materieel goed te kunnen doen, is extern advies noodzakelijk. Voorgesteld wordt om hiervoor eenmalige middelen van € 30.000 in 2027 en € 45.000 in 2028 beschikbaar te stellen.

Meerjareninvesteringsprogramma openbare ruimte (MIP)
De openbare ruimte wordt steeds ouder en zal de komende jaren deels vervangen moeten worden. Op basis van de nota 'Een openbare ruimte met toekomst' willen we hiermee op een structurele wijze aan de slag. Dat vraagt om een inzet van middelen van 2029 tot 2040 en het dekken van de kapitaallasten, vooralsnog tot en met 2030.

Op basis van reëel begroten wordt er voor de volgende MIP-projecten uitvoeringsbudget aangevraagd: Vorsterhof/Karreweide in Broekland, Westdorplaan (fase 1: N348 tot Acacialaan), deelproject wijkaanpak Langkamp, renovatie groenlocaties, vervangingsproject bomen en vervanging van een brug in Raalte Noord. Voorgesteld wordt om een investeringskrediet van € 1,38 mln. voor 2027 beschikbaar te stellen en structurele kapitaallasten van € 47.030 in 2028 en 2029 en € 49.897 vanaf 2030. Hiervoor is vanaf 2028 € 38.159 dekking aanwezig vanuit het GRP. Verder wordt voorgesteld een voorbereidingsbudget voor de MIP-projecten voor 2030 van € 596.000 beschikbaar te stellen, waarvan € 221.000 kan worden gedekt vanuit het GRP.

Aanpak oneigenlijk gebruik gemeentegrond
We constateren op verschillende plekken dat gronden van de gemeente in gebruik zijn genomen door eigenaren en/of gebruikers van aangrenzende percelen. Ook zien we dat gronden anders worden ingericht en gebruikt zonder toestemming van de gemeente. Het gaat niet alleen om 'ongewenst gebruik' maar ook om de verantwoordelijkheid van de gemeente om haar eigendommen goed te beheren en verlies van rechten zoveel mogelijk te voorkomen. Hiervoor willen we een aanpak ontwikkelen, in eerste instantie om het beeld helder te krijgen en om de meest prangende situaties aan te pakken. Voorgesteld wordt om voor de aanpak oneigenlijk gebruik gemeentegrond in 2027 en 2028 jaarlijks € 50.000 beschikbaar te stellen.

3.2.7 Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000		Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
Nr.	Taakveld omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten							
0.2	Burgerzaken	1	1	1	1	1	1
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.428	1.951	1.421	1.566	1.051	1.603
2.1	Verkeer en vervoer	6.305	7.322	7.225	7.568	7.269	7.267
2.2	Parkeren	197	166	159	158	156	154
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	34	43	61	60	60	60
5.2	Sportaccommodaties	1.965	2.111	2.083	2.211	2.078	1.995
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.921	3.767	3.690	3.502	3.516	3.495
7.2	Riolering	4.201	3.840	3.814	3.963	3.864	3.864
7.4	Milieubeheer	88	460	51	51	51	51
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	360	349	353	336	336	317
Totaal		**18.499**	**20.009**	**18.858**	**19.416**	**18.383**	**18.807**
Baten							
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-24	-579	-572	-572	-572	-572
2.1	Verkeer en vervoer	-498	-347	-425	-334	-334	-334
2.2	Parkeren	-6	-5	-5	-5	-5	-5
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-5	-14	-14	-14	-14	-14
5.2	Sportaccommodaties	-59	-24	-25	-25	-25	-25
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-57	-8	-8	-16	-16	-16
7.2	Riolering	-4.671	-4.361	-4.343	-4.492	-4.393	-4.392
7.4	Milieubeheer	0	-400				
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-271	-215	-221	-221	-221	-221
Totaal		**-5.591**	**-5.953**	**-5.613**	**-5.680**	**-5.581**	**-5.580**
Saldo van baten en lasten voor bestemming		**12.908**	**14.056**	**13.245**	**13.736**	**12.802**	**13.226**
Reservemutaties							
	Onttrekkingen	-2.690	-1.872	-293	-730	-235	-776
	Toevoegingen	1.413	1.069	0	0	0	0
Saldo van baten en lasten na bestemming		**11.632**	**13.253**	**12.952**	**13.007**	**12.567**	**12.450**

Programma 3

Onderwijs, werk en inkomen

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

3.3 Onderwijs, werk en inkomen

Portefeuillehouder:	Wethouders M. Scholten en M. Brinkhuis
Programmacoördinator:	Domeinmanager T. Schrör

3.3.1 Wat willen we bereiken?

We werken als sociaal domein de komende jaren aan onze ambities uit het Koersdocument Sociaal domein. Dit zijn bestaanszekerheid bieden, gezond leven makkelijker maken en kansengelijkheid versterken. Drie grote opgaven binnen de samenleving waarin we als gemeente het verschil kunnen en willen maken. In programma 3 richten we ons op bestaanszekerheid bieden en kansengelijkheid versterken.

Bestaanszekerheid versterken

We willen dat alle inwoners een stevige basis van bestaanszekerheid hebben — met voldoende inkomen, een veilig thuis, basisvaardigheden en een passende daginvulling — zodat zij volwaardig kunnen meedoen in de samenleving. Als gemeente zorgen we voor toegankelijke ondersteuning voor wie dat niet op eigen kracht lukt, gericht op zelfstandig wonen, onderwijs, werk en andere passende vormen van daginvulling.

Kansengelijkheid versterken

Goed onderwijs legt de basis voor de toekomst van onze kinderen en draagt bij aan een vitale samenleving. We streven naar gelijkere kansen voor alle inwoners, door samen met ouders, (voor)scholen en partners segregatie in het onderwijs tegen te gaan en kinderen zoveel mogelijk in hun eigen wijk naar school te laten gaan. Tegelijk investeren we extra in aandachtswijken en bieden we kinderen die daar opgroeien gerichte stimulering en ondersteuning, zodat kansenongelijkheid daadwerkelijk wordt verminderd.

3.3.2 Relevante ontwikkelingen

Verordening(en) sociaal domein

In 2027 wordt onze huidige integrale verordening Sociaal Domein omgezet in vier afzonderlijke verordeningen voor de volgende wetten: Jeugdwet, Wmo, Leerlingenvervoer, en Participatiewet & Wet gemeentelijke schuldhulpverlening. Met deze vier domeinspecifieke verordeningen creëren we meer duidelijkheid en zekerheid voor zowel onze inwoners als onze collega's.

Nieuwe bekostigingsregeling opvang ontheemden

Het Rijk start vanaf 1 juli 2026 een nieuwe bekostigingsregeling voor de gemeentelijke opvang en huisvesting van ontheemden. Met deze nieuwe regeling kunnen we een opvanglocatie flexibel inzetten voor verschillende doelgroepen. Daarnaast vergoedt het Rijk voor een periode van meerdere jaren de werkelijke kosten voor zowel de investering als het beheer van de locatie. De eerste zes maanden is sprake van een overgangsperiode waarin bestaande regelingen nog doorlopen.

3.3.3 Doelstellingen

Bestaanszekerheid bieden

1. We zorgen ervoor dat inwoners die het financieel lastig hebben onze ondersteuning daadwerkelijk benutten en daardoor volwaardig mee kunnen doen aan de samenleving.
2. Iedere inwoner heeft de best passende plek (school, werk of daginvulling).

Kansengelijkheid versterken

3. Samen met het onderwijs werken we aan het tegengaan van segregatie op (basis)scholen.
4. Om de draagkracht van onze dorpen en wijken te versterken zetten we in op het versterken van gemeenschapszin.

3.3.4 Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 Inwoners die aangewezen zijn op een uitkering, ondersteunen we actief om mee te doen naar vermogen. Wanneer betaald werk nog niet haalbaar is, zetten we andere trajecten in zoals een leer-werktraject, een werkervaringsplek of scholing.

1.2 Het versterken van basisvaardigheden is een essentieel onderdeel van zowel de dienstverlening als het beleid binnen het sociaal domein. We streven ernaar om beperkte basisvaardigheden bij inwoners tijdig te signaleren, hierover in gesprek te gaan en mensen te motiveren gebruik te maken van het beschikbare (in)formele taalaanbod.

2.1 Raalte Werkt! is onze visie op werk, participatie en re-integratie. We borgen onze infrastructuur en sluiten met maatwerktrajecten zoveel mogelijk aan bij de mogelijkheden van onze inwoners.

2.2 We werken aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt. Regionaal werken we hiervoor samen in de arbeidsmarktregio Zwolle. We maken optimaal gebruik van regionale ondersteuning van bijvoorbeeld de aanjagers voor inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, zoals statushouders en mensen met psychische beperkingen. We verwijzen zoveel als mogelijk naar Groei Vooruit. We vinden het belangrijk dat deze ondersteuning laagdrempelig en fysiek nabij is.

2.3 In de lijn van de nieuwe 'Wet van school naar duurzaam werk' verbeteren wij de aansluiting tussen onderwijs, werk en inkomen. We gaan verder met de uitvoering van het meerjarenbeleidsplan Doorstroompunt regio IJsselvecht. We gaan lokaal aan de slag met de thema's zoals integrale ondersteuning van jongeren in een kwetsbare positie, jongeren in beeld hebben en houden en het duurzaam naar werk begeleiden van de jongeren.

2.4 We blijven onverminderd inzetten op integrale leerroutes op basis van inburgering, taal en participatie, waarbij de inburgeraar naar vermogen taalvaardigheden ontwikkelt. Beschikken over taalvaardigheden helpt bij het vinden van een (betaalde) plek op de arbeidsmarkt en bevordert deelname aan onze samenleving.

2.5 We geven uitvoering aan de Spreidingswet.

3.1 Op basis van de gezamenlijke visie op onderwijs werken we samen met het onderwijs aan het versterken van kansengelijkheid. We zetten onder andere in op doorgaande ontwikkellijnen en hebben de ambitie dat kinderen zoveel mogelijk in de eigen wijk of dorp naar school gaan.

3.2 Met de Voor- en Vroegscholen geven we uitvoering aan ons plan van aanpak om de kwaliteit van VVE (Voor- en Vroegschoolse Educatie) te verbeteren door middel van de gemaakte resultaatafspraken.

3.3 We blijven investeren in de verbinding tussen het onderwijs, de leerplichtambtenaar, de doorstroomcoach, het doorstroompunt en het Centrum voor Jeugd en Gezin en de clusters werk en Wmo. Hiermee beogen we een goede samenwerking en vroegtijdige, integrale ondersteuning aan jeugdigen.

4.1 In 2026 worden er vanuit de Opgave wijken en dorpen meerjarige uitvoeringsplannen gemaakt voor de aangewezen aandachtswijken. Voor de wijken waar meerdere sociale vraagstukken bij elkaar komen worden de ambities uit het Koersdocument sociaal domein in deze plannen opgenomen. Dit zijn de wijken Langkamp, De Olykampen, Westdorp, Blekkerhoek en Raalte Centrum. In 2027 starten we met de uitvoering van deze plannen. Zo zetten we extra in op het versterken van de kansengelijkheid voor de jeugd met diverse interventies.

3.3.5 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: Indicatoren

Indicatoren programma 3	Referentie jaar	Referentie cijfer	2027	2028	2029	2030
Tevredenheid inwoners met ons inkomensbeleid en de uitvoering daarvan. Gemiddelde cijfers dat inwoners ons geven bij het cliëntenervaringsonderzoek inkomensondersteuning *Bron: Cliëntenervaringsonderzoek inkomensondersteuning*	2026	7,8	7,8	7,8	7,8	7,8

3.3.6 Nieuw beleid begroting 2027-2030

Personele capaciteit instroom statushouders

Door de invoering van de wet inburgering en de instroom van statushouders vanuit doorstroomlocatie den Alerdinck stijgt de caseload van de regievoering voor inburgering en de begeleiding naar werk. De afgelopen jaren is tijdelijke capaciteit van 4 fte ingezet om de hoge instroom op te kunnen pakken. Voorgesteld wordt om in 2027 tot en met 2030 jaarlijks € 484.000 (4 fte) beschikbaar te stellen. De kosten worden gedekt uit de reserve Sociaal domein en de reserve Vluchtelingen.

Humanitas

Humanitas Raalte kan haar taken rond de centrale intake voor inwoners met een laag inkomen en thuisadministratie niet meer uitvoeren met de huidige middelen. Om de professionaliteit en continuïteit van de dienstverlening te waarborgen wordt gevraagd de subsidie te verhogen met als doel de coördinatiecapaciteit uit te breiden, werkprocessen te formaliseren en een nieuwe rechtspersoon op te richten die de activiteiten voortzet. Voorgesteld wordt om € 94.000 structureel beschikbaar te stellen om de coördinatiecapaciteit van Humanitas uit te breiden.

De kosten wordt volledig gedekt door het verlagen van bestaande middelen. Daarnaast wordt voorgesteld om in 2027 en 2028 € 37.000 voor verdere professionalisering beschikbaar te stellen ten laste van de reserve Sociaal domein.

3.3.7 Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000		Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
Nr.	Taakveld omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten							
0.8	Overige baten en lasten	0		-115	-110	-110	-110
4.1	Openbaar basisonderwijs	1	3	3	3	3	3
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.216	2.209	2.539	2.518	2.476	2.477
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	6.053	5.710	4.678	4.684	4.693	4.696
6.3	Inkomensregelingen	13.490	13.836	13.594	13.382	13.200	13.202
6.4	WSW en beschut werk	4.837	4.874	4.808	4.725	4.747	4.445
6.5	Arbeidsparticipatie	1.155	891	791	811	811	812
Totaal		**27.751**	**27.523**	**26.298**	**26.013**	**25.820**	**25.525**
Baten							
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.074	-792	-671	-671	-671	-671
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-7.253	-6.600	-4.127	-4.127	-4.127	-4.127
6.3	Inkomensregelingen	-8.873	-9.986	-9.955	-9.955	-9.955	-9.955
6.4	Begeleide participatie	-29					
6.5	Arbeidsparticipatie	-34	-39				
Totaal		**-17.262**	**-17.417**	**-14.753**	**-14.753**	**-14.753**	**-14.753**
Saldo van baten en lasten voor bestemming		**10.489**	**10.106**	**11.545**	**11.260**	**11.067**	**10.772**
Reservemutaties							
	Onttrekkingen	-1.673	-1.117	-505	-218	0	0
	Toevoegingen	2.013	1.920	46	0	0	0
Saldo van baten en lasten na bestemming		**10.829**	**10.909**	**11.086**	**11.042**	**11.067**	**10.772**

Programma 4

Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

3.4 Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp

Portefeuillehouder:	Wethouders M. Scholten en M. Brinkhuis
Programmacoördinator:	Domeinmanager T. Schrör

3.4.1 Wat willen we bereiken?

We werken als sociaal domein de komende jaren aan onze ambities uit het Koersdocument Sociaal domein. Dit zijn bestaanszekerheid bieden, gezond leven makkelijker maken en kansengelijkheid versterken. Drie grote opgaven binnen de samenleving waarin we als gemeente het verschil kunnen en willen maken. Vanuit deze ambities zetten we in op de volgende thema's binnen programma 4.

Bestaanszekerheid bieden

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang bieden we wanneer dat echt nodig is, georganiseerd in regionaal verband binnen Midden-IJssel en volgens de regiovisie *Kracht in kwetsbaarheid*. Tegelijk zorgen we ervoor dat inwoners met een psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk in hun eigen woning kunnen blijven wonen, door lokaal passende ondersteuning en tussenvoorzieningen te bieden die zelfstandig wonen met begeleiding mogelijk maken.

Gezond leven makkelijker maken

We willen een leefomgeving creëren die gezond gedrag stimuleert en gezondheidsverschillen verkleint, omdat we zien dat inwoners steeds vaker te maken hebben met mentale klachten, overgewicht en minder gezonde levensjaren. Daarbij werken we slim samen met landelijke, regionale en lokale partners en richten we ons op bewustwording en laagdrempelige ondersteuning, met extra aandacht voor jongeren en jongvolwassenen. Ook investeren we in een openbare ruimte die uitnodigt tot bewegen, spelen, ontmoeten en beleven, zodat gezond leven voor iedereen toegankelijk wordt. Tot slot geven we extra aandacht aan wijken met een lagere sociaaleconomische status, waar de gezondheidsopgaven groter zijn en waar we gericht inzetten op verbetering van kansen en gezondheid.

Kansengelijkheid versterken

We willen kansengelijkheid versterken door gericht te investeren in kinderen, jongeren en gezinnen, zodat alle inwoners — ook wie belemmeringen ervaart — naar vermogen kunnen meedoen in onze samenleving. Samen met ouders, (voor)scholen en partners bieden we jeugdigen laagdrempelige ondersteuning en werken we vanuit het principe van *normaliseren*, zodat zij veilig, stabiel en zo thuis mogelijk kunnen opgroeien. Daarnaast geven we extra aandacht aan wijken waar kansen onder druk staan en versterken we daar de sociale samenhang en het netwerk rondom kinderen en gezinnen.

3.4.2 Relevante ontwikkelingen

AZWA

Het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA) verbreedt, versnelt en versterkt de beweging die met het Integraal Zorg Akkoord (IZA) was ingezet. Het AZWA richt zich op meer gelijkwaardige toegang tot zorg en ondersteuning en het afwenden van het arbeidsmarkttekort in de zorg. Aan het AZWA zijn vanaf 2027 middelen gekoppeld in opmaat naar structurele financiering vanaf 2030.

Om aan de opgaven uit het AZWA invulling te kunnen geven moeten alle IZA-regio's in 2026 een werkagenda opstellen als aanvulling op het bestaande Regioplan (Midden-IJssel). Deze werkagenda is de basis voor de regionale samenwerking en lokale uitvoering op de basisfunctionaliteiten (voorheen ketenaanpakken).

Regiovisie Beschermd Wonen en Maatschappelijke ondersteuning
Er is financiële druk ontstaan op de meerjarenprognose van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Dit betekent dat er keuzes gemaakt moeten worden over de inzet op de actielijnen die we hebben uitgezet in de regiovisie. Hierbij blijft het uitgangspunt dat we werken aan de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis en het voorkomen van dakloosheid vanuit het principe 'eerst een woning, dan herstel'. De regiovisie loopt tot eind 2026. In 2026 zijn de voorbereidingen getroffen voor het herijken van deze regiovisie.

Huishoudelijke hulp
Het kabinet heeft in het coalitieakkoord afgesproken dat de huishoudelijke hulp per 1 januari 2029 wordt geschrapt uit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Dit betekent dat burgers de hulp dan in principe zelf moeten betalen, al komt er mogelijk een vangnetregeling voor mensen die dit echt niet zelf kunnen regelen. Wat dit betekent voor gemeenten en hun inwoners moet nog verder uitgewerkt worden.

Jongerenbeleid
We vinden het belangrijk dat Raalte aantrekkelijk is en blijft voor jongeren, deze visie werken we in 2027 verder uit.

Jeugd
Het ingroeipad van de besparingen uit de Hervormingsagenda Jeugd is voor het jaar 2027 verzacht. Echter, vanaf 2028 is de besparing voor de hervormingsagenda geïndexeerd en daarmee verder toegenomen. In 2027 brengt de deskundigencommissie Van Ark een zwaarwegend advies uit aan het rijk en gemeenten waarin het zowel terugkijkt op de periode 2025-2027 als vooruitkijkt naar het financiële kader vanaf 2028 en verder. In de paragraaf sociaal domein is een verdere toelichting op het financieel perspectief van het sociaal domein opgenomen.

3.4.3 Doelstellingen

Bestaanszekerheid
1. Iedere inwoner heeft een thuis.

Gezond leven makkelijker maken
2. Iedere inwoner kan keuzes maken die gezond leven makkelijker maken.
3. We stimuleren het vitaal ouder worden, zodat senioren zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen.
4. We versterken de veerkracht en mentale gezondheid van onze inwoners.

Kansengelijkheid
5. Iedere jeugdige groeit veilig en stabiel op.
6. Om de draagkracht van onze dorpen en wijken te versterken zetten we in op het versterken van gemeenschapszin.

3.4.4 Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 We geven uitvoering aan de Regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang 'Kracht in kwetsbaarheid' en de lokale vertaling daarvan. Uitgangspunten zijn daarbij zelfstandig wonen in de vertrouwde woonomgeving met steunende personen (beschermd thuis) en het voorkomen van dakloosheid vanuit het principe 'eerst een woning, dan herstel'.

1.2 We werken aan een sterk Veilig Thuis IJsselland dat nauw samenwerkt met het Centrum voor Jeugd en Gezin en maatschappelijk werk, zodat casussen waarin huiselijk geweld, kindermishandeling of ouderenmishandeling speelt, zo snel mogelijk en zoveel mogelijk lokaal worden opgepakt en wachtlijsten worden voorkomen. We geven in 2027 uitvoering aan de regionale uitvoeringsagenda toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.

2.1 In de regio Midden-IJssel werken we samen met zorg- en welzijnspartners, het zorgkantoor en de zorgverzekeraar verder aan het versterken van de verbinding tussen zorg, welzijn en sociaal domein. Vanuit deze regionale samenwerking geven we invulling aan het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA). De in 2026 opgestelde regionale werkagenda AZWA Midden-IJssel is de basis voor deze samenwerking op de leefgebieden: kansrijk opgroeien, gezonde leefstijl, mentale gezondheid, vitaal ouder worden en verminderen van gezondheidsachterstanden.

2.2 Op basis van de Regionale Werkagenda AZWA werken we regionaal en lokaal aan de doorontwikkeling van de basisfunctionaliteiten (voorheen ketenaanpakken). Aanvullend daarop werken we in 2027 lokaal aan de bewustwording rondom (overmatig) alcoholgebruik door jongeren, het voorkomen en de aanpak van overgewicht en het stimuleren van beweging.

3.1 We stimuleren onze (toekomstige) ouderen om na te denken over de toekomst en (waar mogelijk) eigen regie te nemen. We bieden senioren met een ondersteuningsbehoefte een passend (collectief) voorliggend aanbod als alternatief voor geïndiceerde ondersteuning. In 2027 borduren we voort op de ingezette koers.

4.1 We werken met partners aan een samenhangend aanbod om de mentale gezondheid van jeugdigen, jongeren en jongvolwassenen te versterken.

4.2 We bieden mantelzorgers de best passende (collectieve) ondersteuning, zodat zij kunnen zorgen voor een naaste op een manier die bij hen past.

5.1 Met het programma Kansrijke Start werken professionals uit het medische en sociaal domein aan het versterken van de samenwerking rondom de eerste 1.000 dagen van een kind. Dit vergroot de kansen voor baby’s en peuters en kan problemen op latere leeftijd voorkomen.

5.2 In 2027 wordt er met de 11 gemeenten in de regio IJsselland en specialistische jeugdhulpaanbieders gewerkt aan het uitvoeren van de uitvoeringsagenda jeugd.

6.1 In 2026 worden er vanuit de Opgave wijken en dorpen meerjarige uitvoeringsplannen gemaakt voor de aangewezen aandachtswijken. Voor de wijken waar meerdere sociale vraagstukken bij elkaar komen worden de ambities uit het Koersdocument sociaal domein in deze plannen opgenomen.

Dit zijn de wijken Langkamp, De Olykampen, Westdorp, Blekkerhoek en Raalte Centrum. In 2027 starten we met de uitvoering van deze plannen. Zo zetten opbouwwerkers extra in op het versterken van de gemeenschapszin.

3.4.5 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: Indicatoren

3.4.6 Nieuw beleid begroting 2027-2030

Jongerenwerk

Om invulling te geven aan de opgaven in ons koersdocument en de visie 'Sterk jongerenwerk in Raalte' waar te kunnen maken is de komende 4 jaar 2,5 fte extra aan capaciteit jongerenwerk en middelen voor de uitvoering van Raalte viert Zomer nodig. Voorgesteld wordt om voor de periode 2027 tot en met 2030 jaarlijks € 206.354 beschikbaar te stellen en dit te dekken vanuit de reserve Sociaal domein.

3.4.7 Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000		Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
Nr.	Taakveld omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten							
0.8	Overige baten en lasten	0	45	-898	-1.220	-480	-340
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.261	4.696	4.424	4.397	4.398	4.169
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	368	425	384	384	384	384
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorz Jeugd	1.302	1.904	1.955	2.003	1.537	1.539
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorz Integraal	1.216	430	457	447	447	447
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	1.859	1.681	1.702	1.705	1.705	1.705
6.711	Huishoudelijke hulp (Wmo)	4.319	4.734	4.555	4.561	4.561	4.562
6.712	Begeleiding (Wmo)	2.466	2.748	2.785	2.791	2.791	2.791
6.713	Dagbesteding (Wmo)	1.737	1.855	1.873	1.878	1.878	1.878
6.714	Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	19	90	67	69	69	70
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	176	239	208	209	209	209
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	6.722	7.670	7.603	7.616	7.616	7.617
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	5.212	4.510	4.714	4.714	4.714	4.714
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	1.477	2.000	2.035	2.035	2.035	2.035
6.791	PGB Wmo	509	553	587	589	589	589
6.792	PGB Jeugd	201	131	136	136	136	136
6.811	Beschermd wonen (Wmo)	294	362	232	24	24	24
6.821	Jeugdbescherming	1.129	981	976	977	977	978
6.822	Jeugdreclassering	108	25	26	26	26	26
6.91	Coördinatie en toegang Wmo	178		403	417	417	418
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	257	428	380	393	393	394
7.1	Volksgezondheid	2.123	2.198	1.608	1.522	1.439	2.099
Totaal		**35.932**	**37.705**	**36.212**	**35.673**	**35.865**	**36.444**

Nr.	Taakveld omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Baten							
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-351	-359				
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo		-51				
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorz. Jeugd	-100					
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorz. Integraal	-174					
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	-82	-73	-75	-75	-75	-75
6.714	Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	-397	-374	-375	-554	-554	-554
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	-18					
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk		-1.123				
6.811	Beschermd wonen (Wmo)	-294	-321	-209			
7.1	Volksgezondheid	-300	-275	475	571	660	
Totaal		**-1.716**	**-2.576**	**-184**	**-58**	**31**	**-629**
Saldo van baten en lasten voor bestemming		**34.216**	**35.129**	**36.028**	**35.615**	**35.896**	**35.815**
Reservemutaties							
	Onttrekkingen	-2.272	-515	-280	-360	-360	-206
	Toevoegingen	2.422	1.899	1.638	0	0	0
Saldo van baten en lasten na bestemming		**34.365**	**36.513**	**37.386**	**35.255**	**35.536**	**35.609**

Programma 5

Duurzaamheid, energie- en warmtetransitie

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

3.5 Duurzaamheid, energie- en warmtetransitie

Portefeuillehouder:	Wethouders M. Brinkhuis en A. Dubbink
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

3.5.1 Wat willen we bereiken?

We zetten in op een duurzame en schone leefomgeving; een omgeving waar het prettig wonen is en blijft, en die we met vertrouwen kunnen doorgeven aan volgende generaties. In het overkoepelend beleidsplan duurzaamheid zijn hiervoor ambities vastgesteld op de thema's energietransitie, circulariteit en klimaatadaptatie:

1. Raalte is in 2050 klimaatneutraal. Dat betekent dat er dan netto geen broeikasgassen meer worden uitgestoten.
2. Raalte heeft in 2050 een volledig circulaire economie. Hierin worden zoveel mogelijk duurzame, hernieuwbare grondstoffen gebruikt, producten en materialen hergebruikt en is afval geminimaliseerd. De gemeente richt zich hierbij vooral op haar eigen rol, met als doel dat het grondstoffengebruik in de openbare ruimte volledig circulair is.
3. Raalte is in 2050 klimaatbestendig ingericht. De leefomgeving kan dan omgaan met extreme weersomstandigheden zoals hevige neerslag, langdurige droogte en hitte, zonder schade aan gebouwen, infrastructuur en voorzieningen. Vitale functies blijven beschikbaar, gezondheidsrisico's door hitte zijn beperkt en groenblauwe structuren zijn zichtbaar en functioneel verweven. Het bodem- en watersysteem heeft voldoende buffer- en sponswerking en het groen is gevarieerd, verbonden en inheems.

Tot 2030 werken we aan concrete doelstellingen die bijdragen aan het realiseren van deze ambities. De uitwerking daarvan voor wat betreft circulariteit (gedeeltelijk) en klimaatadaptatie (volledig) is opgenomen in programma 2 'integraal beheer openbare ruimte'. Daar waar het acties zijn die worden opgepakt door het cluster duurzaamheid zijn ze in dit programma uitgewerkt.

3.5.2 Relevante ontwikkelingen

ACM prioriteringskader

Het prioriteringskader van de Autoriteit Consument & Markt (ACM) zorgt ervoor dat de beperkte ruimte op het elektriciteitsnet wordt verdeeld op basis van maatschappelijk belang. Daardoor zijn aansluitingen voor onder andere woningbouw en voorzieningen niet meer vanzelfsprekend op het gewenste moment beschikbaar. Voor de begroting 2027 betekent dit dat projecten mogelijk vertragen, anders gefaseerd moeten worden of extra financiële verplichtingen met zich meebrengen, bijvoorbeeld bij het eerder aanmelden van woningbouw- en onderwijsprojecten bij de netbeheerder. Omdat de uitwerking nog in ontwikkeling is, zijn de exacte gevolgen nog onzeker, maar er moet rekening worden gehouden met een mogelijk negatieve afwijking op de begroting.

(Vertraging van) netverzwaring

Het verzwaren van het elektriciteitsnet levert de grootste bijdrage aan het oplossen van de capaciteitsproblemen van het net. Raalte is voor elektriciteit afhankelijk van de hoogspanningslijnen tussen Zwolle en Raalte en tussen Raalte en Nijverdal waarvan de capaciteit momenteel beperkt is. De werkzaamheden aan het verzwaren van deze lijnen hebben in 2026 forse vertraging opgelopen.

Ook voor het werk aan het net op lagere spanningsniveaus zijn in sommige gevallen uitdagingen naar boven gekomen die de uitvoering hebben vertraagd. Hoewel de gemeente niet verantwoordelijk is voor deze vertragingen blijft het in 2027 van groot belang om de netbeheerders in het werk zo goed als mogelijk te faciliteren en zo te zorgen dat onze procedures en inbreng niet vertragend werken.

Wetgeving circulariteit
Vanaf 2027 wordt de Milieukostenindicator (MKI) wettelijk verplicht voor aanbestedingen in de grond-, weg- en waterbouw (GWW). Overheden moeten dan verplicht minimale milieueisen stellen aan materialen zoals beton, asfalt en staal, en de MKI meenemen als gunningscriterium. Binnen de gemeente is daarvoor ook verdere kennisontwikkeling nodig om beter te kunnen gaan sturen op MKI bij aanbestedingen.

3.5.3 Doelstellingen
Om de ambities voor energietransitie en circulariteit te behalen zijn doelstellingen opgesteld. Deze doelstellingen willen we in 2030 behaald hebben.

Energietransitie
1. In 2030 wekken we 100 GWh hernieuwbare energie op.
2. In 2030 willen we het aardgasverbruik van de gebouwde omgeving hebben teruggebracht tot maximaal 15 miljoen m3 per jaar.

Circulariteit
1. We geven zelf het goede voorbeeld en beperken het gebruik van niet-hernieuwbare grondstoffen in de openbare ruimte. We vergroten daarnaast de bewustwording op circulariteit bij inwoners en ondernemers. Samen met lokale partners stimuleren we de samenleving om in actie te komen.

3.5.4 Wat gaan we daarvoor doen?
1.1 We werken samen met provincie en andere gemeenten onder de Agenda Energietransitie West-Overijssel aan onze ambities op de energietransitie.

1.2 We werken de mogelijkheden van lokale energieopslag verder uit en onderzoeken de potentie en invulling van zonnepanelen op onrendabele grond en boven parkeerplaatsen. Dit draagt bij aan het behalen van het doel om in 2030 100 GWh duurzame energie op te wekken.

1.3 We helpen de energievraag van nieuwbouwwijken te verlagen door de toepassing van de principes van netbewuste en passieve bouw. Daarmee maken we zo efficiënt mogelijk gebruik van de beperkte capaciteit van het elektriciteitsnet.

1.4 We onderzoeken de behoeften van bedrijven als het gaat over energie. Door deze behoeften te koppelen aan slimmer gebruik van het bestaande elektriciteitsnet en onderlinge samenwerking te bevorderen dragen we bij aan de groeimogelijkheden van bedrijven.

1.5 De nieuw aangestelde ruimtecoach werkt als eerste aanspreekpunt voor energie-initiatieven uit de samenleving en helpt de ideeën en plannen waar mogelijk verder te brengen tot realisatie.

1.6 We werken samen met de netbeheerders om de verzwaring van het elektriciteitsnet te faciliteren en de procedures vlot te laten lopen. Waar mogelijk stemmen we de wijkgerichte aanpak van het elektriciteitsnet af op andere gemeentelijke werkzaamheden.

1.7 We onderzoeken hoe we in de gemeente Raalte structureel plek kunnen geven aan duurzame mobiliteit. Dit is gericht op zowel de samenleving als onze eigen gemeentelijke organisatie.

1.8 Met de isolatie subsidieregeling en het project 'warm-voor-elkaar' wordt er gewerkt aan betere isolatie van woningen en andere gebouwen. Ook werken we verder aan het opstellen van het Soorten Management Plan dat het isoleren vergemakkelijkt.

1.9 In 2027 starten we met de uitvoering van het warmteprogramma. Naast een focus op isoleren, zetten we collectieve inkoopacties op voor (hybride) warmtepompen en starten we met het opzetten van werkgroepen in verschillende wijken om te komen tot concrete buurttransitieplannen.

1.10 We starten met het in kaart brengen welke maatregelen, acties en subsidies de afgelopen jaren zijn uitgevoerd en wat hun effectiviteit is, zodat we onze inzet gerichter en effectiever kunnen maken.

2.1 Er zijn twee voorbeeldprojecten geselecteerd voor een integrale aanpak circulariteit in de openbare ruimte, namelijk wijkaanpak Langkamp en Heino-Zuid. Als gemeente kunnen we hier impact maken, gezien er grote materiaalstromen in om gaan, en kunnen tevens het goede voorbeeld geven. Binnen de gemeente zal gewerkt worden om het kennisniveau omhoog te brengen en tevens concreet gewerkt gaan worden met een materialenpaspoort.

2.2 Daarnaast willen we ook bewustwording en actie stimuleren bij inwoners en ondernemers. We verkennen de mogelijkheden om circulariteit op een toegankelijke manier te stimuleren en koppelen er concrete acties aan. We zetten verder in op gerichte communicatie naar inwoners over het scheiden van grondstofstromen en hergebruik om zo een structurele verlaging van de hoeveelheid restafval en schonere grondstofstromen te realiseren.

2.3 We werken een visiedocument circulariteit uit met daarin leidende principes voor de gemeente en doelstellingen voor het stimuleren van circulariteit in de samenleving. Zo kunnen we concreter circulariteit stimuleren binnen onze eigen organisatie en bij inwoners en samenwerkingspartners.

3.5.5 Waar meten we ons succes aan af?
De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: Indicatoren

Indicatoren programma 5	Referentie jaar	Referentie cijfer	2027	2028	2029	2030
Hergebruik ten opzichte van totale huisvuilaanbod. *Bron: ROVA*	2025	75%	75%			80%

Indicatoren programma 5	Jaar	Cijfer	2027	2028	2029	2030
Score op de tevredenheid t.a.v. afvalinzameling is voldoende *Bron: 2-jaarlijkse enquête Rova*	2024	7,4				7,8
Hoeveelheid restafval *Bron: ROVA, in kg/inwoner*	2025	90	90			90
Opgewekte duurzame energie in GWh *Bron: Dashboard RES West-Overijssel en Dahsboard Zon op Dak 2.0*	2025	85	91			100
Aardgasverbruik gebouwde omgeving *Bron: Klimaatmonitor, in miljoen m³*	2024	21	18			15

3.5.6 Nieuw beleid begroting 2027-2030

Circulariteit

Voor 2027 is een eenmalig budget van €50.000 nodig om de actielijnen circulariteit uit het Overkoepelend Beleidsplan Duurzaamheid verder uit te werken en aan te jagen. De huidige inzet en middelen richten zich met name op de openbare ruimte, terwijl andere belangrijke thema's (zoals bouw, materialen, grondstoffen en biobased toepassingen) nog onvoldoende zijn uitgewerkt. Zonder extra middelen is verdere concretisering en uitvoering van deze actielijnen niet mogelijk, terwijl voortgang noodzakelijk is gezien de landelijke ambitie om in 2050 volledig circulair te zijn. Voorgesteld wordt om in 2027 € 50.000 beschikbaar te stellen voor uitwerking actielijnen circulariteit en dit te dekken vanuit de reserve klimaatbeleid.

3.5.7 Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000		Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
Nr.	Taakveld omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten							
7.3	Afval	3.571	3.359	3.608	3.488	3.488	3.488
7.4	Milieubeheer	1.259	3.159	1.756	974	1.127	1.127
Totaal		**4.830**	**6.519**	**5.364**	**4.462**	**4.616**	**4.616**
Baten							
7.3	Afval	-4.321	-4.146	-4.404	-4.258	-4.258	-4.258
7.4	Milieubeheer	-1.031	-1.154	-263	-899	-1.083	-1.083
Totaal		**-5.352**	**-5.300**	**-4.667**	**-5.157**	**-5.340**	**-5.340**
Saldo van baten en lasten voor bestemming		**-523**	**1.219**	**698**	**-694**	**-724**	**-724**
Reservemutaties							
	Onttrekkingen	-271	-729	-193	-30	0	0
	Toevoegingen	0			0	0	0
Saldo van baten en lasten na bestemming		**-794**	**490**	**505**	**-724**	**-724**	**-724**

Programma 6

Economie

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

3.6 Economie

Portefeuillehouder:	Wethouder A. Dubbink
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

3.6.1 Wat willen we bereiken?

Ondernemers zijn van groot belang voor onze lokale economie. We werken aan een duurzame en concurrerende economie door te zorgen voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat, goed ingerichte bedrijventerreinen, levendige winkelcentra en goede bereikbaarheid. Dit helpt ons om de economische positie van onze gemeente te behouden én te versterken.

We blijven werken aan de dienstverlening aan ondernemers. Hier hebben we de afgelopen jaren veel in geïnvesteerd, en dat wordt gewaardeerd door de ondernemers in onze gemeente. We willen deze positieve ontwikkeling voortzetten.
We voeren de economische agenda 2026-2031 met bijbehorend ondernemersdienstverlenings document uit. Een knelpunt blijft het tekort aan arbeidskrachten. Daarom zetten we ons – samen met het bedrijfsleven – ook in 2027 in voor de uitvoering van de lokale Human Capital Agenda (HCA). Een belangrijk hulpmiddel hierbij is het programma 'Raalte geeft Ruimte'.

Er is veel vraag naar bedrijfskavels in Raalte. Op dit moment zijn er geen bedrijfskavels meer beschikbaar. Om ook in de toekomst voldoende ruimte te kunnen bieden, zijn wij volop bezig met de verkenning naar nieuwe bedrijventerreinen (conform behoefte 15-30 netto uitgeefbaar terrein). Het economisch profiel helpt ons om beter in te spelen op toekomstige economische kansen. Ook vormt dit de basis bij ruimtelijke keuzes, waaronder de ontwikkeling van het stationsgebied.

Naast de focus op nieuwe bedrijventerreinen maken we samen met ondernemers bestaande terreinen toekomstbestendig.

De regio Zwolle is voor ons een belangrijke partner bij de verdere ontwikkeling van onze economische en ruimtelijke plannen. De gemeente Raalte wil hier actief aan bijdragen en aansluiten bij programma's en projecten die voor ons kansen bieden. Ook willen we verkennen welke kansen de regio's Twente en Stedendriehoek ons te bieden hebben en voeren we de Public Affairs agenda verder uit om onze positie te versterken richting relevante stakeholders.

3.6.2 Relevante ontwikkelingen

3.6.3 Doelstellingen

1. Een plek binnen de top vijf van meest ondernemersvriendelijke gemeentes in de regio Zwolle.
2. We zetten in op een voldoende en kwalitatief aantrekkelijk aanbod van bedrijfskavels en bedrijventerreinen.
3. We gebruiken de kansen en mogelijkheden die de Regio Zwolle ons biedt en we versterken de samenwerking met de regio's Twente en Stedendriehoek, de provincie, het Rijk en andere relevante stakeholders.

4. We zetten in op de realisatie van vitale en attractieve winkelcentra.

5. Het toeristisch aanbod stimuleren en faciliteren wij.

6. We zetten in op goede ondersteuning van evenementenorganisaties.

7. Samen met het bedrijfsleven blijven we inzetten op het merk 'Raalte geeft Ruimte'.

8. We spelen in op de economische opgaven via de economische agenda.

3.6.4 Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 We blijven in gesprek met onze ondernemers om te kijken hoe we onze dienstverlening verder kunnen verbeteren.

1.2 De ondernemersverenigingen en de gemeente Raalte bundelen hun krachten en voeren het samen opgestelde ondernemersdienstverleningsdocument uit. We helpen hiermee ondernemers kansen te benutten, van elkaar en koplopers te leren en voorbereid te zijn op de uitdagingen en mogelijkheden van morgen.

1.3 In 2027 gaan we door met het startersloket. ZP-Raalte voert het startersloket mede namens ons uit.

1.4 We blijven inzetten op de accountmanagers Economische Zaken als eerste aanspreekpunt voor het bedrijfsleven en ondernemersverenigingen.

2.1 Hoewel de beschikbare bedrijfskavels inmiddels zijn uitgegeven, blijven we actief zoeken naar passende locaties om de groei en ontwikkeling van onze bedrijven mogelijk te maken.

2.2 Samen met ondernemers blijven we werken aan het toekomstbestendig maken van bestaande bedrijventerreinen. Hierbij onderzoeken wij samen met ondernemers de mogelijkheid voor parkmanagement.

2.3 Gezien de noodzaak voor nieuwe werklocaties plegen wij actieve inzet om ook in de toekomst ruimte voor ondernemers op bedrijventerreinen te kunnen bieden.

3.1 Wij blijven ons zowel bestuurlijk als ambtelijk actief inzetten binnen de Regio Zwolle. Daarnaast koppelen wij initiatieven vanuit de Regio Zwolle aan ons lokale bedrijfsleven.

3.2 De Gemeente Raalte versterkt haar regionale samenwerking door kansen te verkennen in zowel de regio Twente als de regio Stedendriehoek.

3.3 In het programma Karakteristieke Stationsomgevingen werkt de gemeente Raalte met andere gemeenten samen aan de ontwikkeling van de stationsgebieden en directe omgeving (NOVEX-programma).

3.4 We voeren de Public Affairs agenda uit.

4.1 Samen met Plaatselijk Belang Heino, Heino Aktief en de gemeente evalueren we in 2026 de uitvoering van de centrumvisie Heino en verkennen we op basis daarvan of en hoe de samenwerking binnen Hart van Heino wordt voortgezet.

4.2 We ronden fase 2 van het ruimtelijk kwaliteitsplan voor het centrum van Raalte af, inclusief de aanpak van de entrees, de stegen en het winkel-achtje.

4.3 We zetten ons in voor een nauwe samenwerking met het ROV (detailhandel Raalte) en de VVCR (vastgoedvereniging centrum Raalte). Deze samenwerking, ook wel de driehoek centrum Raalte genoemd, draagt bij aan een gezonde toekomst van het centrum van Raalte.

5.1 'Salland' blijft het te vermarkten toeristische merk.

5.2 Wij zetten in op het in stand houden en doorontwikkelen van het fiets- en wandelnetwerk. Het huidige kwaliteitsniveau van deze basisvoorziening is hierbij onze maatstaf.

5.3 Wij benutten en stimuleren de toeristische en recreatieve kansen met betrekking tot het Overijssels kanaal. Dit wordt gedaan in samenwerking met Salland Marketing, ondernemers en het waterschap Drents Overijsselse Delta.

5.4 Het huidige beleidsplan recreatie en toerisme wordt geëvalueerd. We onderzoeken of een herziening nodig is om toekomstbestendig te blijven.

6.1 We voeren de evenementenvisie uit.

6.2 We zetten in op accountmanagerschap evenementen, zodat organisatoren één duidelijk aanspreekpunt hebben en evenementen soepel, veilig en volgens de regels kunnen verlopen.

7.1 Om economische ontwikkelingen verder te stimuleren, zetten wij het merk '*Raalte Geeft Ruimte*' breder in binnen verschillende sectoren en voeren wij de bijbehorende initiatieven uit. Deze initiatieven vergroten het draagvlak van het bedrijfsleven, onderwijs en de gemeente.

8.1 We voeren de economische agenda 2026–2031 en het ambitiedocument ondernemersdienstverlening uit samen met het bedrijfsleven, het onderwijs en andere betrokken partners.

3.6.5 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: Indicatoren

Indicatoren programma 6	Referentie jaar	Referentie cijfer	2027	2028	2029	2030
Aantal toeristische overnachtingen *Bron: aangiften toeristenbelasting*	2025	284.103	302.466	311.540	320.886	330.512
Uitgifte industriegrond *Bron: gemeentelijke administratie*	2025	1,8ha.	1,0ha.	1,0ha.	1,0ha.	1,0ha.
Aantal vestigingen gemeente Raalte *Bron: Biro*	2025	4.147	4.200	4.250	4.300	4.350
Aantal banen gemeente Raalte *Bron: Biro*	2025	19.693	19.700	19.750	19.800	19.850
Stabiele top 10 positie MKB vriendelijkste gemeente Overijssel Bron: onderzoek Lexnova	2020	7	3	3	3	3

3.6.6 Nieuw beleid begroting 2027-2030

Public affairs en strategische positionering

De afgelopen jaren zijn belangrijke strategische keuzes gemaakt, onder andere op het gebied van groei, buitengebied, wijken en dorpen, economie en mobiliteit. De komende jaren staan in het teken van uitvoering. Daarbij zijn we voor een belangrijk deel afhankelijk van samenwerking met andere overheden, regio's en maatschappelijke partners. Dit vraagt om een sterke en gerichte positionering van Raalte richting onze samenwerkingspartners. Hiervoor is een Public Affairs-agenda opgesteld die richting geeft aan onze inzet. De volgende stap is de uitvoering van deze agenda. Voorgesteld wordt om voor de uitvoering van de Public Affairs agenda structureel € 15.000 beschikbaar te stellen.

Daarnaast versterken we onze positionering en strategische samenwerking. We willen dat Raalte beter zichtbaar is bij de Regio Zwolle, de provincie, het Rijk, in Europa, investeerders en andere partners. Niet als doel op zich, maar om kansen te benutten, actief subsidies en middelen binnen te halen en gemeentelijke projecten verder te brengen. We zoeken samenwerking waar die Raalte sterker maakt: in Regio Zwolle, met de Regio Stedendriehoek en Twente, richting Den Haag en waar relevant ook richting Brussel. Zo bouwen we aan een gemeente die beter zichtbaar is, sterker samenwerkt en kansen, subsidies en investeringen actiever benut voor inwoners, ondernemers en dorpen. Voorgesteld wordt om in 2027 € 80.000 beschikbaar te stellen voor een verkenning naar het versterken van onze positionering en strategische samenwerking.

Uitvoering centrumvisie Heino

Gemeente Raalte, Heino Aktief en Plaatselijk Belang Heino werken samen aan een vitaal en toekomstbestendig centrum van Heino.

Deze samenwerking heeft al geleid tot meer groen, vernieuwde openbare ruimtes, sterke centrumcoördinatie en promotie van Heino. De werkgroep Hart van Heino verbindt overheid, ondernemers en inwoners in dit gezamenlijke doel.

Om deze positieve ontwikkeling na 2026 voort te zetten is extra budget nodig. Dit budget wordt ingezet voor projecten rond centrumcoördinatie, promotie, vastgoedverbetering en kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte. Zo blijft Heino een aantrekkelijk dorp met een sterk centrum waar inwoners, bezoekers en ondernemers elkaar graag ontmoeten. In 2027 wordt inzichtelijk gemaakt wat nog uitgevoerd moet gaan worden en/of welke middelen daarbij horen. Voorgesteld wordt om voor de uitvoering centrumvisie Heino eenmalig € 25.000 voor 2027 beschikbaar te stellen.

Evenementen
Er is een evenementencoördinator nodig voor de communicatie, verbinding en organisatie bij evenementen. Daarnaast is er handgeld benodigd voor het organiseren van bijeenkomsten, aanbieden van trainingen, plaatsen van borden en het aanschaffen van facilitaire middelen. Voorgesteld wordt om structureel € 52.800 beschikbaar stellen voor het aanstellen van een evenementencoördinator (0,4 fte) en structureel € 15.000 beschikbaar te stellen voor evenementen.

3.6.7 Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000		Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
Nr.	Taakveld omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten							
3.1	Economische ontwikkeling	1.235	1.316	1.572	1.033	1.034	1.033
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	208	201	180	180	180	180
Totaal		**1.443**	**1.518**	**1.752**	**1.212**	**1.214**	**1.212**
Baten							
3.1	Economische ontwikkeling	-61	-160	-75	-75	-75	-75
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-64	-52	-53	-53	-53	-53
Totaal		**-125**	**-212**	**-128**	**-128**	**-128**	**-128**
Saldo van baten en lasten voor bestemming		**1.318**	**1.306**	**1.624**	**1.084**	**1.085**	**1.084**
Reservemutaties							
	Onttrekkingen	-110	-214	-131	-3	-3	-3
	Toevoegingen	0			0	0	0
Saldo van baten en lasten na bestemming		**1.208**	**1.092**	**1.493**	**1.081**	**1.083**	**1.081**

Programma 7

Sport, cultuur en maatschappelijk vastgoed

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

3.7 Sport, cultuur en maatschappelijk vastgoed

Portefeuillehouder:	Wethouders M. Brinkhuis, M. Scholten en A. Dubbink
Programmacoördinator:	Domeinmanager T. Schrör

3.7.1 Wat willen we bereiken?

We zorgen goed voor ons maatschappelijk vastgoed, omdat deze voorzieningen belangrijk zijn voor een leefbaar dorp. Het gebruik van (maatschappelijk) vastgoed faciliteert ontmoeting, veelzijdig bewegen, educatie en verbinding. We kijken dan ook naar ons maatschappelijk vastgoed als een middel om onze doelen in kernen en wijken te realiseren. We zetten in op het behoud van de inzet van actieve en betrokken inwoners.

Op cultureel gebied zorgen we voor het minimaal handhaven van het huidige voorzieningenniveau en het bevorderen van een sterk, veelzijdig, voor iedereen toegankelijk cultuuraanbod, waarbij de cultuurverenigingen en de makers worden ondersteund en gefaciliteerd. Ook zetten we de sector meer voor het voetlicht en zorgen we voor ons erfgoed en beeldende kunst.

Onderwijs is van groot belang voor onze gemeente. Daar horen kwalitatief sterke, gezonde, toekomstbestendige, betaalbare onderwijsvoorzieningen bij.

We zetten ons in dat onze inwoners op hun eigen niveau voldoende en met plezier kunnen sporten en/of bewegen. Dat draagt bij aan fitte inwoners met een gezonde leefstijl, die zich fysiek, mentaal en sociaal vitaal voelen en daardoor beter kunnen meedoen in de maatschappij.

3.7.2 Relevante ontwikkelingen

Cultuur

Naar verwachting treedt per 1 januari 2027 de gewijzigde Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen in werking. Deze wet verplicht gemeenten om zorg te dragen voor volwaardige, laagdrempelige bibliotheekvoorzieningen voor onze inwoners. In samenspraak met de bibliotheek dienen wij een meerjarenplan op te stellen om de wettelijke bibliotheektaken duurzaam te borgen en mag er niet op de subsidie worden bezuinigd.

Het Rijk bereidt een wetswijziging voor betreft het aanpassen van de Mediawet. De feitelijke invoering van het nieuwe stelsel is voorzien per 1 januari 2028. Lokale omroepen gaan dan over in streekomroepen en de bekostiging van de nieuwe streekomroepen zal niet meer via de gemeente lopen. De gemeente behoudt in 2027 nog de wettelijke plicht om te zorgen voor de instandhouding van de lokale omroep.

Sport

Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC)

Vanaf 2027 blijft de BRC. Wat veranderd, is dat de rijksbijdrage niet meer mag worden ingezet voor vakleerkrachten voor regulier bewegingsonderwijs op scholen. Scholen moeten vakleerkrachten volledig zelf bekostigen uit hun eigen lumpsum. Gemeenten moeten de BRC-middelen van het rijk inzetten op sport-, cultuur- en preventieactiviteiten in de wijk.

SPUK Sport (BTW-compensatieregeling voor Gemeenten/gemeentelijke Sportbedrijven)
De regeling loopt in de nazomer van 2027 af. Het ministerie van VWS onderzoekt hoe gemeenten structureel gecompenseerd gaan worden voor btw-verliezen op sportuitgaven ná deze datum. Een eventuele verlaging in compensatie heeft gevolgen voor de exploitatiebijdrage aan het Sportbedrijf, het Sportbedrijf krijgt geen compensatie meer voor de BTW die ze niet als voorbelasting kunnen nemen. Ook wij als gemeente kunnen de btw niet compenseren op investeringen in sport.

3.7.3 Doelstellingen

1. Wij zetten ons ervoor in dat iedere inwoner met plezier en zonder belemmering op zijn eigen niveau kan bewegen en sporten. Inclusief aandacht voor sporttalentontwikkeling en topsport. Met als doel zorgen voor groei van het percentage inwoners, dat voldoet aan de beweegnorm naar 60% in 2040.

2. We dragen zorg voor een duurzaam, toekomstbestendig en passend aanbod aan maatschappelijk vastgoed en onderwijshuisvesting in nauw overleg met onze partners.

3. De ambitie voor cultuur is vertaald in 8 doelen:
a. Alle leerlingen in het (speciaal) basisonderwijs hebben toegang tot cultuuronderwijs.
b. Iedereen kan deelnemen aan kunst en cultuur.
c. De makers in onze gemeente worden ondersteund en hebben de ruimte om hun talenten in de gemeente te kunnen ontwikkelen.
d. Behouden en zichtbaar maken van ons immaterieel en materieel erfgoed.
e. Behouden en zichtbaar maken van onze kunstcollectie en indien mogelijk uitbreiden.
f. Het minimaal in stand houden van ons voorzieningenniveau.
g. Een veelzijdig aanbod dat toegankelijk is voor iedereen.
h. De cultuursector professioneel ondersteunen en (de activiteiten van) de cultuursector sterker voor het voetlicht brengen.

3.7.4 Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 Het Sportbedrijf ontvangt een kostendekkende bijdrage voor twee maatschappelijke hoofdopdrachten:

- Beheer en verhuur van de gemeentelijke sportaccommodaties
- Stimuleren van sport en bewegen via de inzet van buurtsportcoaches (Uitvoering BRC)

De buurtsportcoaches richten zich op de doelgroepen die zijn benoemd in het gemeentelijke Sport- en Beweegbeleid. Per hoofdopdracht maken we prestatieafspraken met het Sportbedrijf. Deze afspraken worden gedurende het jaar gemonitord en waar nodig bijgesteld, zodat de uitvoering aansluit bij de beoogde maatschappelijke effecten.

1.2 We ondersteunen sportverenigingen met eigen accommodaties en beheerstichtingen die willen verduurzamen. Dit doen we door het geven van (verwijs)informatie als ze willen verduurzamen en door de mogelijkheid om een laagrentende Stimuleringslening Sportaccommodaties aan te vragen.
Deze lening kan worden gebruikt voor duurzaamheidsmaatregelen, maar ook voor nieuwbouw, verbouw en renovatie van sportaccommodaties. De lening is beschikbaar zolang het gemeentelijke fonds bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) toereikend is.

1.3 Wij geven uitvoering aan het sport- en beweegbeleid via een meerjarig uitvoeringsprogramma, dat is opgesteld in afstemming met de Sportadviesraad. Met dit programma werken wij in prioriteitsvolgorde aan het ontwikkelen en actualiseren van uitvoerend beleid, zodat de vastgestelde beleidskaders de komende jaren stapsgewijs worden gerealiseerd.

1.4 We stellen een Integraal Huisvestingsplan (IHP) Sport op. Het doel is verkrijgen van inzicht in het gebruik, de kwaliteit, de staat en de toekomstige behoefte aan binnensportaccommodaties.

2.1 We geven uitvoering aan het vastgestelde Integrale Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). We stellen een plan van aanpak op per project.

Voor de terugname van het gebouwdeel van het Carmel College Salland stellen we een plan van aanpak op. De herbestemming van de locatie inclusief financiële consequenties worden in een afzonderlijk raadsvoorstel aan u voorgelegd.

2.2 Er wordt een verkenning gestart naar de rol van het gemeentehuis voor nu en in de toekomst. In 2027 wordt deze verkenning uitgevoerd.

3.1 De uitvoering van het uitvoeringsprogramma 2026-2027 van cultuurbeleidsplan 'Cultuur versterkt' wordt ter hand genomen.

3.2 We ondersteunen werkgroepen die een plan ontwikkelen voor herbestemming van een kerkgebouw, dat aan de eredienst is of in de nabije toekomst wordt onttrokken. De subsidieregeling Toekomst kerkgebouwen wordt verlengd en uitgebreid naar de planvorming om te komen tot een herbestemming.

3.3 Met het HOFtheater gaan we uitvoering geven aan het in 2026 opgestelde meerjarenuitvoeringsprogramma 2027-2030.

3.4 Met de Bibliotheek Salland gaan we uitvoering geven aan het in 2026 opgestelde meerjarenuitvoeringsprogramma 2027-2030.

3.5 We blijven ons inzetten voor het behoud en de toekomstbestendigheid van De Maalderij voor de cultuursector in Heino. Ook dragen we bij aan de verduurzaming van het gebouw.

3.6 We blijven deelnemen aan de proeftuin van de cultuurregio Zwolle, VAKTOR.

3.7 Op één of twee markante plekken in de gemeente gaan we een kunstwerk realiseren. Ook restaureren we minimaal één bestaand kunstwerk.

3.8 Bij grote maatschappelijke opgaven, zoals de groeiopgave van de gemeente, willen we voor nieuwe inzichten en oplossingsrichtingen creativiteit inbrengen. Hiervoor zetten we eventueel externen in. Daarbij denken we met name aan de Culturele Adviesraad.

3.7.5 Waar meten we ons succes aan af?
De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: Indicatoren

Indicatoren programma 7	Referentie jaar	Referentie cijfer	2027	2028	2029	2030
Voldoet aan beweegrichtlijn (volwassenen) *Bron: Gezondheidsmonitor GGD 2024*	2024	53,0%	54,0%	55,0%	56,0%	57,0%
Voldoet aan beweegnorm (4-12 jaar) *Bron: Kindermonitor GGD 2025*	2025	36,0%	37,0%	38,0%	39,0%	40,0%

3.7.6 Nieuw beleid begroting 2027-2030

Beleidscapaciteit sport en bewegen

De huidige beleidscapaciteit Sport en Bewegen is tot en met 2026 voor 50% met tijdelijke middelen gefinancierd. Al voor vaststelling van het nieuwe sport- en beweegbeleid was deze capaciteit nodig voor de uitvoering van bestaande taken en beleidskaders. Het recent vastgestelde sport- en beweegbeleid betekent een duidelijke verbreding van doelgroepen, beleidsdoelen en werkzaamheden. Voor borging van de aanwezige en benodigde beleidscapaciteit wordt voorgesteld om een structureel budget van € 97.300 beschikbaar te stellen.

Implementatiebudget buurtsportcoaches sport en beweegbeleid

Er is een implementatiebudget Buurtsportcoaches nodig voor (door) ontwikkeling aanpak en interventies voor nieuwe doelgroepen en beleidsdoelen Sport en Beweegbeleid, zoals generieke sport- en beweegstimulering van alle jeugd onder andere door verdere uitrol Pilot Atletic Skills Model (ASM) en 2+1+2 concept en gerichte inzet op inwoners in een lage sociaal economische positie en inwoners die vanwege een beperking zijn aangewezen op een vorm van Aangepast sporten. Hiervoor wordt voorgesteld een structureel budget van € 125.000 beschikbaar te stellen.

Opstellen integraal huisvestingsplan sport

In 2027 wordt gestart met het opstellen van een Integraal Huisvestingsplan (IHP) Sport(accommodaties), een actie uit de vastgestelde Paraplunota Sport- en Beweegbeleid. Doel is het verkrijgen van een actueel en samenhangend inzicht in het gebruik, de kwaliteit, de staat en de toekomstige behoefte aan sportaccommodaties (binnensport en zwembad). Het IHP vormt de basis voor toekomstbestendige sportinhoudelijke, ruimtelijke en financiële keuzes, mede in het licht van demografische groei (woningbouw) en verduurzamingsopgaven. Voor de totstandkoming is specialistische externe expertise nodig. Voorgesteld wordt om hiervoor in 2027 € 80.000 beschikbaar te stellen en dit te dekken vanuit het transformatiebudget sociaal domein.

Uitvoeringsbudget sportadviesraad

Er is een eenmalig uitvoeringsbudget Sportadviesraad nodig voor het gevraagd en ongevraagd adviseren van college en raad over de uitvoering van het Sport- en Beweegbeleid in de periode 2027-2030. Voorgesteld wordt om voor 2027 tot en met 2030 € 25.000 per jaar beschikbaar te stellen aan uitvoeringsbudget sportadviesraad.

Voorbereidingskrediet integraal huisvestingsplan

In 2026 is het IHP 2026 vastgesteld door uw raad. Voor het uitvoeren van het IHP 2026 is een meerjarig incidenteel voorbereidingskrediet nodig. Het krediet wordt ingezet ter dekking van de voorbereidingskosten (onderzoekskosten en ambtelijke uren). Conform het IHP 2026 wordt er per school een businesscase opgesteld, waarna uw raad kan besluiten over het huisvestingsvoorstel.

Voorgesteld wordt om een eenmalig voorbereidingskrediet van € 220.000 in 2027, € 230.000 in 2028, € 110.000 in 2029 en € 50.000 in 2030 beschikbaar te stellen. Voor de jaren 2027 en 2028 wordt als dekking respectievelijk € 70.000 en € 80.000 onttrokken uit de reserve onderwijshuisvesting.

Actualisatie lijst gemeentelijke monumenten
Om sloop van potentieel gemeentelijke monumenten te voorkomen, gaan we de lijst met gemeentelijke monumenten actualiseren en uitbreiden naar de Wederopbouwperiode. Voorgesteld wordt om hiervoor € 25.000 per jaar in 2027 en 2028 beschikbaar te stellen.

Toekomst kerkgebouwen
Om tegemoet te komen aan de aanbevelingen van de Rekenkamer naar de toekomst van religieus vastgoed in de gemeente wordt de subsidieregeling toekomst kerkgebouwen verlengd en uitgebreid. Voorgesteld wordt om hiervoor € 20.000 per jaar in 2027 en 2028 beschikbaar te stellen.

Verduurzaming Maalderij
Het behoud van Cultuurcentrum De Maalderij in Heino is een belangrijke ambitie uit het lopende gemeentelijke Cultuurbeleidsplan. Voor de toekomstbestendigheid is financiële ondersteuning nodig. Er wordt voorgesteld om voor de verduurzaming en herinrichting van de Maalderij eenmalig € 50.000 voor 2027 beschikbaar te stellen.

Gemeentehuis
In het coalitieakkoord 2026-2030 is afgesproken dat er een verkenning gestart wordt naar de naar de rol van het gemeentehuis voor nu en in de toekomst. In 2027 en 2028 wordt de verkenning uitgevoerd. Voorgesteld wordt om hiervoor € 70.000 beschikbaar te stellen in 2027 en € 30.000 in 2028.

3.7.7 Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000		Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
Nr.	Taakveld omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten							
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	57	37	234	148	35	42
4.2	Onderwijshuisvesting	3.222	3.659	3.506	3.705	3.491	3.409
4.3	Onderwijsbeleid leerlingzaken (schoolsport)	155					
5.1	Sportbeleid en activering	2.966	2.999	3.095	3.019	2.906	2.881
5.2	Sportaccommodaties	714	2.502	680	804	568	1.489
5.3	Cultuurpres, cultuurprod en cultuurpart	1.401	1.608	1.162	1.110	1.000	995
5.4	Musea	17	7	7	7	7	7
5.5	Cultureel Erfgoed		511	12	12	12	12
5.6	Media	1.011	1.269	1.128	1.128	1.128	1.128
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	21	21	21	21	21	21
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1	1	1	1	1	1
Totaal		**9.564**	**12.614**	**9.846**	**9.955**	**9.169**	**9.985**
Nr.	**Taakveld omschrijving**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**

Baten							
0.3	Overige gebouwen	1					
4.2	Onderwijshuisvesting	-33					
5.1	Sportbeleid en activering	-1.023	-949	-985	-915	-915	-915
5.2	Sportaccommodaties	-38		-15	-15	-15	-15
5.3	Cultuurpres, cultuurprod en cultuurpart	-374	-66	-68	-68	-68	-68
5.6	Media	0	-113				
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-5	-4	-4	-4	-4	-4
Totaal		**-1.471**	**-1.132**	**-1.072**	**-1.002**	**-1.002**	**-1.002**
Saldo van baten en lasten voor bestemming		**8.093**	**11.482**	**8.774**	**8.953**	**8.167**	**8.983**
Reservemutaties							
	Onttrekkingen	-1.090	-2.935	-537	-391	-75	-893
	Toevoegingen	1.211	150	145	0	112	0
Saldo van baten en lasten na bestemming		**8.214**	**8.697**	**8.382**	**8.562**	**8.204**	**8.090**

Programma 8

Openbare orde en veiligheid

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

3.8 Openbare orde en veiligheid

Portefeuillehouder:	Burgemeester R. Zuidema
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

3.8.1 Wat willen we bereiken?

Raalte is een veilige, verbonden en veerkrachtige gemeente, waarin we ons samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties inzetten om een veilige gemeente te blijven. Deze visie komt terug in de Integrale Veiligheidsstrategie (IVS) 2027-2030. We zetten net als voorgaande jaren in op het behouden van een veilige woon- en leefomgeving. Het versterken van een weerbare samenleving die bestand is tegen ontwrichting krijgt de komende jaren extra aandacht. Als speerpunten zijn benoemd: ondermijnde criminaliteit, zorg en veiligheid, digitale veiligheid, maatschappelijk onrust en maatschappelijke weerbaarheid. We blijven inzetten op de reguliere werkzaamheden en lopende thema's. Opgemerkt wordt, dat de inzet op de speerpunten beïnvloed kan worden doordat (acute) inzet nodig is door onvoorziene omstandigheden op het gebied van openbare orde en veiligheid, maatschappelijke onrust en crisis.

3.8.2 Relevante ontwikkelingen

De inzet op een weerbare en verbonden Raalter samenleving is verzwaard en wordt geconcretiseerd in een lokaal plan Maatschappelijke Weerbaarheid. Doel is de weerbaarheid van onze inwoners en de eigen organisatie tegen ontwrichtingen in de maatschappij te vergroten.

3.8.3 Doelstellingen

1. Verbeteren van de weerbaarheid en verbondenheid in de samenleving, zodat we het veiligheidsgevoel van de inwoners van de gemeente Raalte minimaal op het huidige niveau houden. De organisatie, maar ook samenleving is zo goed mogelijk voorbereid op een (fysieke of digitale) ontwrichting.

2. Het stimuleren van een positief maatschappelijk effect door het verder verstevigen van de samenwerking tussen de ketens zorg en veiligheid. Met inzet op een betere kwaliteit van leven voor de kwetsbare inwoner, ontstaan minder veiligheidsproblemen en risico's.

3. De gemeente Raalte zo onaantrekkelijk mogelijk maken voor ondermijnende criminaliteit, waarbij we inzetten op het tegengaan van oneerlijke concurrentie door malafide bedrijvigheid en het behouden van een gezond woon- en ondernemersklimaat.

4. Het bevorderen van de digitale veiligheid van de gemeente Raalte als geheel met specifieke aandacht voor het versterken van de digitale weerbaarheid met behulp van instrumenten en middelen die aansluiten bij de verschillende doelgroepen.

5. We zetten in op de naleving van de leefregels op het gebied van openbare orde en veiligheid in onze gemeente.

6. Als gemeentelijke organisatie en als inwoners willen we goed voorbereid blijven op rampen en crises, waaronder ook de toenemende maatschappelijke onrust. We willen hierin een gewaardeerd partner in regionaal verband zijn.

3.8.4 Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 We voeren het vastgestelde Uitvoeringsplan Veiligheid 2027-2028 uit. Hierin zijn ook de prioriteiten opgenomen die we samen met onze Veiligheidspartners (politie, veiligheidsregio en openbaar ministerie) hebben vastgesteld.

1.2 We geven organisatiebreed uitvoering aan het plan Maatschappelijke Weerbaarheid. Dit plan gaat onder andere in op de continuïteit van vitale functies zowel gericht op de interne organisatie als de samenleving, wanneer er sprake is van ontwrichting in de maatschappij. We werken hierin nauw samen met de Veiligheidsregio.

1.3 We denken vanuit veiligheid actief mee in de aanpak van maatschappelijke opgaven op het snijvlak zorg en veiligheid, zoals (huiselijk) geweld, (jeugd)overlast en vluchtelingenopvang.
Daarnaast versterken we de verbinding tussen zorg en veiligheid om vroegtijdig problemen te signaleren en escalatie te voorkomen. Waar nodig zetten we bestuurlijke bevoegdheden in op het gebied van openbare orde en veiligheid als onderdeel van de aanpak.

1.4 Het project Buurtbemiddeling wordt samen met politie en de woningbouwvereniging voortgezet.

2.1 We denken vanuit veiligheid mee en zijn betrokken bij de opgave 'Dorpen en Wijken'.

2.2 We zetten samen met het sociaal domein in op de aanpak van ondermijning, specifiek zorgfraude om zo de samenwerking in de aanpak van zorgcriminaliteit te versterken.

3.1 In het ondermijningsoverleg en via het informatieknooppunt ondermijnende criminaliteit (IOC) werken we, samen met onze veiligheidspartners, op basis van signalen aan de integrale aanpak van criminele personen en/ of netwerken. We bekijken ook op basis van signalen of een aanpak op specifieke thema's (fenomenen) nodig is.

3.2 We voeren met onze partners in ondermijning een integrale controle uit op een nader te bepalen locatie.

3.3 De communicatiecampagne ondermijning wordt doorgezet. Deze is gericht op het vergroten van de weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit in de samenleving, bij het bestuur en de ambtelijke organisatie.

3.4 We zorgen ervoor dat het instrumentarium om barrières op te kunnen werpen tegen ondermijnende criminaliteit op orde is. We zetten consequent de bestuurlijke bevoegdheden in op het gebied van de Opiumwet, de Wet Bibob en de APV.

4.1 We investeren in digitale weerbaarheid, door activiteiten en voorlichting te organiseren voor onze inwoners en ondernemers over digitale veiligheid. Het doel is om bij te dragen aan het voorkomen van slachtofferschap.

5.1 De boa's worden op basis van het Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) uitvoeringsbeleid, ingezet op verschillende aandachtsgebieden. De inzet is daarbij voornamelijk risico gestuurd.

5.2 We gaan verder met de thematische aanpak op een aantal gebieden: jeugdtoezicht, toezicht leefbaarheid openbare ruimte, toezicht op basis van meldingen en evenementen. Via het VTH-Uitvoeringsprogramma en het Werkplan inzet Boa's Raalte worden de beschikbare uren verdeeld over de aandachtsgebieden.

6.1 Om goed voorbereid te zijn op rampen en crises, organiseren we in regionaal verband frequent trainingen en oefeningen voor betrokken functionarissen, inclusief bestuur.

6.2 We zijn betrokken bij de uitwerking en uitvoering van de thema's, genoemd in de Beleidsagenda 2027-2030 van de Veiligheidsregio IJsselland. We zorgen voor lokale borging van de afspraken die vastgelegd zijn in het regionaal Crisisplan. Ook vanuit de Veiligheidsregio, vraagt het thema Weerbare samenleving om de nodige inzet.

3.8.5 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: Indicatoren

3.8.6 Nieuw beleid begroting 2027-2030

Robuust Toezicht en Handhaving

Het cluster T&H robuust maken voor de toekomst zodat het weer aansluit bij de wettelijke taken, ambities en verwachtingen. De uitbreiding omvat structureel een toezichthouder/handhaver bouw en evenementen 1 fte en uitbreiding van de regisseur handhaving van 0,67 fte naar 1 fte. Voorgesteld wordt om hiervoor structureel € 178.368 beschikbaar te stellen. Er is structureel € 78.875 dekking vanuit bouwleges.

Daarnaast wordt voorgesteld om voor de inhuur van een toezichthouder/ handhaver bouw eenmalig € 136.000 per jaar voor 2027 en 2028 beschikbaar te stellen.
We hebben ingezet om de leges omgevingsvergunning meer kostendekkend te maken, wat vertaald is in de analyse bestaand beleid en de paragraaf lokale heffingen.

Seizoen inhuur Algemene plaatselijke verordening (APV)

Seizoensgebonden werkzaamheden met betrekking tot de piekperiode van evenementen vraagt extra inzet. Dit betreft de periode maart - september. Voorgesteld wordt om voor 2027 tot en met 2029 € 80.000 per jaar beschikbaar te stellen voor de seizoensgebonden inhuur APV. De verwachting is dat het daarna (door opleiding etc.) door de bestaande formatie kan worden opgevangen.

Projectleider/kwartiermaker Weerbare Samenleving

Het aanstellen van een kwartiermaker/projectleider weerbare samenleving om een inventarisatie en plan van aanpak te maken en actief kan bijdragen aan de uitvoering. Voorgesteld wordt om voor het jaar 2027 € 160.000 beschikbaar te stellen.

3.8.7 Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000		Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
Nr.	Taakveld omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.201	3.243	3.506	3.503	3.490	3.490
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.389	1.239	1.510	1.343	1.345	1.263
Totaal		**4.591**	**4.482**	**5.016**	**4.846**	**4.835**	**4.753**
Baten							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-249	-351	-414	-414	-414	-414
1.2	Openbare orde en veiligheid	-176	-70	-43	-43	-43	-43
Totaal		**-424**	**-421**	**-457**	**-457**	**-457**	**-457**
Saldo van baten en lasten voor bestemming		**4.166**	**4.061**	**4.559**	**4.389**	**4.378**	**4.296**
Reservemutaties							
	Onttrekkingen	0		-3	-3	-3	-3
	Toevoegingen	0			0	0	0
Saldo van baten en lasten na bestemming		**4.166**	**4.061**	**4.556**	**4.386**	**4.375**	**4.293**

Programma 9

Bestuur en dienstverlening

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

3.9 Bestuur en dienstverlening

Portefeuillehouder:	Burgemeester R. Zuidema en wethouder M. Brinkhuis
Programmacoördinator:	Domeinmanager J. Hulzebos

3.9.1 Wat willen we bereiken?

Programma 9 laat zien dat we het belangrijk vinden om goed contact te hebben met de samenleving en relevant stakeholders zoals de Rijksoverheid en de provincie. We zijn een bestuur dat dichtbij inwoners en ondernemers staat, duidelijk communiceert en steeds werkt aan een betere relatie tussen gemeente en samenleving. In 2027 willen we een digitaal en fysiek toegankelijke overheid zijn. We vinden het belangrijk om in gesprek te gaan met inwoners en ondernemers buiten de gebaande paden, zoals ervaringsdeskundigen en jongeren. Niet alleen door te luisteren, maar ook door duidelijk en vaak uit te leggen wat we doen en waarom.

We stellen onszelf de vraag: hoe kijken inwoners/ondernemers naar Raalte? Dat helpt ons om onze dienstverlening en manier van besturen te verbeteren. We kiezen er bewust voor om samen te werken met partners binnen de gemeente.

Raalte heeft veel te bieden. Met onze aanpakkersmentaliteit, ruimte en strategische ligging hebben we een sterke positie in de regio. We zien dat grote opgaven steeds vaker samenkomen bij gemeenten: woningbouw, bereikbaarheid, energie, economie, landbouw, voorzieningen en leefbaarheid. Om hier adequaat op te kunnen reageren en zelf te kunnen agenderen hebben we niet alleen goede plannen nodig, maar ook een sterke positie aan de juiste tafels.

3.9.2 Relevante ontwikkelingen

De invoering van de EDI Wallet is uitgesteld tot 2027. De EDI Wallet (Europese Digitale Identiteitswallet) is een digitale app waarin inwoners veilig hun identiteitsgegevens en officiële documenten kunnen bewaren en delen. Met deze wallet kunnen zij zich online eenvoudiger identificeren en zaken regelen bij overheden en andere organisaties, zowel in Nederland als in andere Europese landen. Het is nog niet precies bekend vanaf wanneer gemeenten de EDI Wallet als identificatiemiddel moeten accepteren. Ook is nog niet duidelijk wanneer inwoners via de wallet officiële gegevens kunnen delen met de gemeente.

In 2030 benut gemeente Raalte de kansen van de digitale samenleving op een verantwoorde, inclusieve en mensgerichte manier, zodat inwoners, ondernemers en medewerkers optimaal kunnen deelnemen en profiteren van digitalisering. In 2027 gaan we hier de eerste stappen in zetten.

In 2027 treedt de nieuwe Archiefwet in werking. Deze wet stelt strengere eisen aan het beheer van het historisch archief. Gemeenten moeten ervoor zorgen dat archiefstukken goed worden bewaard en toegankelijk zijn voor inwoners. Wij nemen per 1-1-2027 deel aan de gemeenschappelijke regeling Collectie Overijssel. Op deze manier kan Raalte voldoen aan de nieuwe wettelijke eisen. Dit betekent onder andere dat er een studiezaal beschikbaar is, dat archiefstukken goed ontsloten worden en dat we aan de verplichting om een archivaris te hebben voldoen. Zo zorgen we ervoor dat het historisch archief ook in de toekomst goed bewaard blijft en toegankelijk is voor iedereen.

Vanaf 1 januari 2027 treedt de participatieverordening in werking. Deze verordening zorgt ervoor dat wij inwoners vaker en beter betrekken bij plannen en besluiten. Ook ondersteunen we inwonersinitiatieven beter.

In 2026 en 2027 neemt de gemeente Raalte deel aan een landelijk VNG-onderzoek. Op dit moment is er nog geen duidelijke standaard voor hoe gemeenten hun diensten indelen en benoemen. Daarom werken de VNG en 21 gemeenten samen aan een oplossing. Met onderzoek onder gebruikers bekijken zij welke indeling en benamingen het duidelijkst zijn voor inwoners. Ook onderzoeken zij een nieuwe manier van contact, waarbij medewerkers ondersteuning krijgen van beeldbellen en kunstmatige intelligentie (AI). Het doel is een duidelijke en gebruiksvriendelijke aanpak voor alle 342 gemeenten, die werkt voor websites, balies en andere contactkanalen.

PodiumD is ons nieuwe platform voor digitale dienstverlening. In 2026 zorgden we dat inwoners en ondernemers al hun verzoeken digitaal in kunnen dienen via gebruiksvriendelijke formulieren. Vanaf begin 2027 stappen alle teams binnen de gemeente gefaseerd over naar PodiumD. Vanaf dat moment kunnen inwoners en ondernemers hun verzoeken via Mijn.Raalte volgen en de correspondentie inzien.

3.9.3 Doelstellingen

1. We zorgen dat inwoners, ondernemers en organisaties, zowel fysiek als digitaal, makkelijker kunnen meedenken en meedoen binnen de gemeente en hun leefomgeving.

2. In 2027 is onze dienstverlening makkelijk, betrouwbaar en goed bereikbaar. We onderzoeken hoe we digitale middelen en AI in kunnen zetten om sneller en eenvoudiger te werken. We vinden het belangrijk dat de mens centraal staat, daarom blijft persoonlijk contact altijd mogelijk. We helpen inwoners die minder digitaal vaardig zijn en betrekken we ervaringsdeskundigen. Zo zorgen we dat onze dienstverlening goed aansluit bij wat inwoners nodig hebben.

3. Om onze inwoners snel en van de juiste informatie te voorzien, maken we onze systemen en de informatie die daar in staat makkelijk toegankelijk voor de collega's die contact hebben met onze inwoners. Ook krijgen inwoners in 2027 via mijn.Raalte inzicht in hun eigen gegevens.

4. In 2027 gaan we een gezamenlijk toekomstbeeld ontwikkelen van de digitale samenleving en de rol van gemeente Raalte daarin. Daarbij creëren we inzicht in:

- Wat de digitale samenleving betekent voor inwoners, ondernemers en medewerkers.
- Welke maatschappelijke opgaven worden beïnvloed door digitalisering.
- Welke publieke waarden de gemeente wil beschermen en versterken.
- Welke kansen, ontwikkelingen en risico's op ons afkomen.

5. Jongeren zijn de toekomst van de gemeente. We willen jongeren en jongvolwassenen actiever betrekken bij het beleid dat hen aangaat. Niet alleen om te horen wat ze van onze plannen vinden, maar vooral ook oom op te halen wat er speelt in hun belevingswereld. Luisteren naar jongeren is wat ons betreft een vanzelfsprekend onderdeel van besturen.

6. Vanaf 2027 kunnen inwoners de EDI Wallet gebruiken om online hun identiteit te bewijzen, naast DigiD en eHerkenning. We zorgen dat onze systemen hier op tijd klaar voor zijn.

Ook onderzoeken we of inwoners de EDI Wallet kunnen gebruiken bij het aanvragen van gemeentelijke diensten.

3.9.4 Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 Aan het eind van 2026 is er een nieuwe participatieverordening. Daarin staat hoe we in Raalte omgaan met participatie en hoe we inwoners blijven betrekken bij voorbereiden, uitvoeren en evaluatie van beleid.

1.2 Vanaf 1 januari 2027 is de nieuwe participatieverordening van kracht. Dit vraagt een andere werkwijze die wij gaan implementeren om hier aan te kunnen voldoen.

2.1 In 2027 maken we het voor inwoners makkelijker om zaken met de gemeente te regelen. Dit kan digitaal, bijvoorbeeld via de website, maar ook persoonlijk aan de balie of telefonisch. We zorgen ervoor dat onze digitale dienstverlening voor iedereen toegankelijk is, ook voor mensen die minder digitaal vaardig zijn. Daarnaast vergroten we binnen de organisatie de kennis over digitale toegankelijkheid.

2.2 In 2026 en 2027 onderzoekt de gemeente Raalte samen met ruim 20 gemeenten hoe inwoners en ondernemers sneller de juiste informatie, producten en hulp kunnen vinden. Ook testen we of een hybride spreekplek, waarbij inwoners zowel digitaal als persoonlijk geholpen worden, meerwaarde heeft. De ervaringen van inwoners en ondernemers vormen de basis voor de verbeteringen. Aan hand van de resultaten wordt een verbeterplan voor de gemeente Raalte opgesteld.

2.3 In 2027 blijven we inwoners betrekken bij het verbeteren van onze dienstverlening. We vragen inwoners om mee te denken en mee te testen, bijvoorbeeld bij brieven, formulieren en de gemeentelijke website. We controleren samen of informatie duidelijk, begrijpelijk en toegankelijk is. Dit wordt een vast onderdeel van ons werk. Daarbij werken we samen met organisaties in Raalte, zoals de Bibliotheek Salland, om ook inwoners te bereiken die extra ondersteuning nodig hebben.

3.1 We maken gebruik van techniek (PodiumD Contact) om een goed beeld van de inwoner te hebben. Hiermee hebben we persoonlijke informatie beschikbaar om vragen van onze inwoners sneller en bij het eerste klantcontact te beantwoorden

3.2 We verbeteren ons proces voor telefonische informatieverzoeken, zodat onze inwoners en organisaties bij hun contactmoment de nodige informatie krijgen over het onderwerp waar zij contact over zoeken.

4.1 Om te komen tot een gezamenlijk toekomstbeeld van de digitale samenleving gaan we toekomstscenario's voor de digitale samenleving ontwikkelen. Waarbij we samen met betrokkenen de huidige situatie, ontwikkelingen en ambities in kaart brengen. We voeren ook het gesprek over wat we als gemeente belangrijk vinden in de digitale samenleving. De opgehaalde informatie vormt de basis van de visie op digitale samenleving die in 2028 wordt opgesteld.

5.1 We betrekken jongeren en jongvolwassenen actiever bij de totstandkoming van beleid en halen op wat er in hun belevingswereld speelt.

6.1 We informeren inwoners, ondernemers en collega's op tijd over de komst van de EDI Wallet.

3.9.5 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: Indicatoren

3.9.6 Nieuw beleid begroting 2027-2030

Uitbreiding tijdelijke formatie Publiek

Om te borgen dat we zowel aan de telefoon als aan de receptie onze dienstverlening door kunnen laten gaan, is het verlengen van deze incidentele gelden van 2,11 fte in de komende 2 jaar noodzakelijk. Op basis van de huidige inzichten verwachten we in 2029 de taken te kunnen doen binnen de huidige structurele formatie. Voorgesteld wordt om hiervoor eenmalig € 150.000 voor 2027 en 2028 beschikbaar te stellen en dit deels te dekken uit de stelpost overhead (€ 20.000) en legesinkomsten (€ 40.000).

Verkiezingen

Het organiseren van een verkiezing is een terugkerende verplichte opdracht vanuit de landelijke overheid. In de gemeente Raalte wordt hierop sinds enkele jaren structureel gestuurd. Gebleken hierbij is dat het structurele budget van € 55.000 niet voldoende is. Op basis van de werkelijke kosten in de afgelopen jaren voor de diverse verkiezingen stellen we voor om het verkiezingsbudget met € 45.000 te verhogen naar structureel € 100.000.

Digitale samenleving

De samenleving wordt steeds digitaler. Dit biedt kansen voor inwoners en ondernemers, maar brengt ook risico's met zich mee. Daarom is het belangrijk om beter inzicht te krijgen in de digitale samenleving, de kansen en risico's die daarbij horen en de partijen die hierin een rol spelen. Op basis van dit inzicht kan de gemeente bepalen welke rol zij heeft. Een onderzoek dat in 2027 wordt uitgevoerd, geeft hiervoor de nodige informatie. Ook wordt in 2027 een visie op de digitale samenleving opgesteld. In deze visie staat hoe de gemeente haar rol wil invullen en met welke partijen zij wil samenwerken om de kansen te benutten en de risico's te beperken. Er wordt voorgesteld hiervoor € 50.000 eenmalig voor 2027 op te nemen.

3.9.7 Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000		Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
Nr.	Taakveld omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten							
0.1	Bestuur	4.273	3.272	3.136	3.053	3.008	3.008
0.2	Burgerzaken	1.186	1.361	1.443	1.340	1.164	1.112
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	25	15	16	16	16	16
Totaal		**5.485**	**4.648**	**4.595**	**4.409**	**4.188**	**4.136**
Baten							
0.1	Bestuur	-294	-283	-265	-265	-265	-265
0.2	Burgerzaken	-854	-898	-1.045	-966	-641	-508
Totaal		**-1.148**	**-1.181**	**-1.310**	**-1.231**	**-906**	**-773**
Saldo van baten en lasten voor bestemming		**4.337**	**3.467**	**3.285**	**3.178**	**3.282**	**3.363**
Reservemutaties							
	Onttrekkingen	-72	-124	-65	0	0	0
	Toevoegingen	0			0	0	0
Saldo van baten en lasten na bestemming		**4.265**	**3.343**	**3.220**	**3.178**	**3.282**	**3.363**

Overzicht algemene dekkings-middelen, resultaten & onvoorzien

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

3.10 Overzicht algemene dekkingsmiddelen, resultaten en onvoorzien

Portefeuillehouder:	Wethouder A. Kreule
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

3.10.1 Inleiding

Dit overzicht bevat de algemene dekkingsmiddelen, het begrotingsresultaat en de post onvoorzien. Algemene dekkingsmiddelen, zoals de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de OZB-opbrengsten, zijn vrij inzetbaar en vormen de financiële basis voor het realiseren van beleidsdoelen. De post onvoorzien biedt ruimte voor onverwachte uitgaven. Samen geven deze onderdelen inzicht in de financiële wendbaarheid en robuustheid van de gemeente.

3.10.2 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: Indicatoren

3.10.3 Wat mag het kosten?

Bedragen * € 1.000		Rek.	Begr.	Begr.	Meerjarenraming		
Nr.	Taakveld omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten							
0.11	Resultaat rekening van baten en lasten	4.150					
0.4	Overhead	14.313	19.628	16.704	15.239	14.889	14.723
0.5	Treasury	260	476	763	581	485	600
0.61	OZB woningen	243	258	283	314	283	283
0.62	OZB niet-woningen	215	220	244	275	244	244
0.64	Belastingen overig	42	43	48	54	48	48
0.8	Overige baten en lasten	723	1.226	4.088	4.576	3.287	4.211
0.9	Vennootschapsbelasting (VPB)	410					
2.1	Verkeer en vervoer	16	2.127	461	573	535	247
3.4	Economische promotie	15	16	17	19	17	17
Totaal		**20.387**	**23.994**	**22.608**	**21.631**	**19.788**	**20.373**
Baten							
0.4	Overhead	-1.586	-1.214	-1.201	-1.197	-1.197	-1.197
0.5	Treasury	-3.101	-2.812	-2.609	-2.520	-2.416	-2.346
0.61	OZB woningen	-6.044	-6.149	-6.402	-6.432	-6.442	-6.453
0.62	OZB niet-woningen	-3.573	-3.719	-3.842	-3.845	-3.848	-3.851
0.64	Belastingen overig	-222	-196	-197	-197	-197	-197
0.7	Alg. uitkering en ov. uitk gemeentefonds	-83.425	-83.844	-87.383	-84.991	-83.587	-84.674
0.8	Overige baten en lasten	-676	-730	-82	-33	-33	-33
2.1	Verkeer en vervoer	0	-1.175				
3.4	Economische promotie	-552	-556	-613	-613	-613	-613
Totaal		**-99.176**	**-100.395**	**-102.329**	**-99.828**	**-98.333**	**-99.364**
Saldo van baten en lasten voor bestemming		**-78.789**	**-76.401**	**-79.721**	**-78.197**	**-78.545**	**-78.991**

Nr.	Taakveld omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Reservemutaties							
	Onttrekkingen	-3.262	-9.699	-7.683	-3.829	-3.198	-2.049
	Toevoegingen	3.072	1.903	1.561	390	400	403
Saldo van baten en lasten na bestemming		**-78.979**	**-84.197**	**-85.843**	**-81.636**	**-81.343**	**-80.637**

Overzicht overhead

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

3.11 Overzicht overhead

Portefeuillehouder:	Burgemeester R. Zuidema
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

3.11.1 Inleiding

Onder de overhead vallen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Dat zijn de kosten voor medewerkers (zoals juridisch, financieel en personeelsadviseurs, managementondersteuning, domeinmanagers) en ondersteunende middelen (zoals huisvesting en ict). Doel is om de raad meer inzicht te verschaffen en meer zeggenschap te geven over deze kosten.

3.11.2 Overhead

Iedere organisatie (ook de onze) is continu in beweging, hetzij door vertrek van ambtenaren (bijvoorbeeld regionale samenwerking) of door het verwelkomen van nieuwe ambtenaren bij taakuitbreidingen. We constateren dat dergelijke organisatiewijzigingen niet één op één te vertalen zijn in de kosten voor overhead.

Analyse van de overheadkosten leert dat er drie soorten zijn:

1. Kosten die niet of zeer beperkt beïnvloedbaar zijn. Dit zijn de vaste kosten overhead, hoofdzakelijk het gebouw. De hoogte van deze kosten is onafhankelijk van het aantal fte.
2. Beïnvloedbare kosten, oftewel indirecte kosten op de PIOFACH-functies (Personeel Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting), die deels afhankelijk zijn van het aantal fte.
3. Kosten die direct veranderen bij wijzigingen in de fte.

Ad. 1 Niet beïnvloedbare kosten.
De kosten blijven in principe gelijk. Daling van fte betekent wel, dat dezelfde kosten door minder mensen worden gedragen. Daardoor stijgt het uurtarief van de medewerkers en worden onze diensten en producten duurder. Daarom moeten we kritisch zijn op deze kosten.

Ad. 2 Beïnvloedbare kosten voor de PIOFACH-functies
Binnen onze organisatie hebben we verschillende functies die de medewerkers ondersteunen in het primaire proces, zoals de adviesfuncties, management en secretariaten. De kosten voor deze ondersteunende taken hebben een ondergrens, we kunnen immers niet zonder. Bij een bezuiniging van 3 fte kunnen we niet per direct een fte wegbezuinigen, maar bij het afstoten van taken en bijvoorbeeld vertrek van 15 fte moeten we kritisch kijken naar het effect op het takenpakket van deze functies. Daarom kunnen we niet per fte aangeven of dit leidt tot wijzigingen in deze overheadkosten, maar moeten we naar deze functies kijken als er significante wijzigingen zijn in de fte.

Ad. 3 Kosten die direct veranderen bij wijzigingen in de fte
Hierbij kun je denken aan een stukje ICT-kosten en opleidingsbudget. We lopen de budgetten voor overhead door om deze kosten eruit te filteren. Deze overheadkosten dalen of stijgen één op één met afname of toename van fte.

Toename aantal fte

Door de toename van het totale aantal fte's is de omvang van onder ad. 2 en ad. 3 genoemde kosten onder druk komen staan. Daarom is er een methode ontwikkeld om deze kosten te kunnen ramen en te verdelen. Deze methode zal ook toegepast worden bij afname van het personeel. Uit berekeningen is gebleken dat bij toename van fte's rekening moet worden gehouden met een opslag van € 27.000 per fte. Het gaat dan om de directe kosten van bijvoorbeeld een smartphone, laptop, licenties enz. maar ook om de indirect variabele kosten waarbij een toenemend beroep wordt gedaan op bijvoorbeeld financieel, juridisch en personeelsadvies en informatie- en archiefbeheer, maar ook op ondersteuning vanuit de DOWR-percelen. Met bovengenoemde opslag van € 27.000 per fte is ook rekening gehouden in het nieuw beleid dat in deze begroting is opgenomen. Periodiek zal worden geëvalueerd of de opslag nog realistisch is.

3.11.3 Waar meten we ons succes aan af?

De verplichte BBV-beleidsindicatoren en de indicatoren uit het tweejaarlijks onderzoek 'Waar staat je gemeente' zijn te vinden via: Indicatoren

Indicatoren overzicht overhead						
Bedragen in €	Referentie					
Indicatoren	Jaar	Cijfer	2027	2028	2029	2030
Formatie						
Fte per 1.000 inwoners Bron: Kerngegevens begroting 2026 gemeente Raalte	2026	6,81	7,69	7,69	7,69	7,69
Bezetting						
Fte per 1.000 inwoners * Bron: personeelsadministratie gemeente Raalte	2026	6,81	7,69	7,69	7,69	7,69
Apparaatskosten						
Kosten per inwoner ** Bron: begroting 2026 gemeente Raalte	2026	€ 870	€ 945	€ 915	€ 889	€ 884
Externe inhuur						
Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen *** Bron: Bijlage K Inzicht in Loonkosten/ begroting 2026	2026	17%	3%	2%	2%	1%
Overhead						
% van totale lasten Bron: begroting 2026 gemeente Raalte	2026	9%	9%	9%	9%	9%

*) Bezetting 2026 op basis van (werkelijke) bezetting per 1 januari 2026.

**) Dit zijn de overheadkosten plus de personeelsgebonden kosten die zijn toegerekend aan de programma's. Het verschil tussen de cijfers 2026 en 2027 e.v. wordt veroorzaakt door nieuw beleid 2027 en het prijsinexcijfer voor 2027.

***) Referentie jaar: betreft werkelijke uitgaven per 1 september 2026 in relatie met de begrote uitgaven over dezelfde periode.

Legenda:

Verplichte beleidsindicatoren op basis van vernieuwing BBV

3.11.4 Overzicht overhead

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting 2026 na wijzigingen	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Saldo van baten en lasten taakveld 004 (incl. res.)	**15.004.882**	**14.225.608**	**13.197.549**	**12.937.036**	**12.823.140**
Specificatie baten en lasten (excl. reserves):					
Bedrijfsvoering *	6.405.931	6.005.625	5.347.255	5.258.820	5.108.402
DOWR FA	446.179	373.992	373.599	372.199	372.199
DOWR ICT **	6.156.681	5.320.621	5.175.789	5.123.651	5.123.651
DOWR Inkoop	80.384	81.811	81.714	81.364	81.364
DOWR Personeels- en salarisadministratie	363.258	315.846	274.486	311.283	307.657
Eenmalige domeinbudgetten ***	2.637.613	1.149.617	697.404	508.055	495.770
Facilitair	1.841.604	1.775.642	1.796.558	1.785.863	1.780.304
Gebouwenbeheer	68.421	66.745	66.512	66.512	66.512
Management ****	2.031.909	2.227.426	2.222.042	2.217.253	2.217.253
Overige	130.412	133.933	55.717	125.717	125.717
Receptie en KCC	1.741.248	1.297.257	1.196.733	1.046.350	1.051.456
Waarvan dekking:					
Bouwgrondexploitaties/ investeringsprojecten/ lokale heffingen	-3.489.228	-3.245.471	-3.245.471	-3.204.871	-3.204.871
Totaal (excl. reserves)	**18.414.412**	**15.503.044**	**14.042.338**	**13.692.196**	**13.525.414**
Geraamde reservemutaties	-3.401.430	-1.277.436	-844.789	-755.160	-702.274
Totaal (incl. reserves)	**15.012.982**	**14.225.608**	**13.197.549**	**12.937.036**	**12.823.140**

***)Bedrijfsvoering**

In de raming van 2026 zit een fors bedrag voor inhuur voor het domein bedrijfsvoering. Voor de jaren 2027 e.v. is deze raming niet opgenomen.

****DOWR ICT**

De afname van de DOWR ICT-kosten in 2027 komt in hoofdzaak doordat een aantal geraamde uitgaven voor projecten gerealiseerd zijn of zijn vrijgevallen omdat ze niet doorgaan.

*****) Eenmalige domeinbudgetten**

In de cijfers voor 2026 zit een raming voor inhuur binnen het sociaal domein. Deze raming is in 2027 ev. niet meer opgenomen.

******) Management:**

De toename van de kosten bestaat in hoofdzaak uit de toename van het aantal teamleiders.

Hoofdstuk 4

De paragrafen

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

4.1 Lokale heffingen

Portefeuillehouder:	Wethouder A. Kreule
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

4.1.1 Inleiding en beleidskader

Om dekking te geven aan het deel van de gemeentelijke uitgaven dat niet door de rijksuitkeringen en overige inkomsten kan worden afgedekt, dient de gemeente eigen inkomsten te verwerven. Deze eigen inkomsten kunnen worden verkregen uit gemeentelijke belastingen, heffingen, rechten en leges, oftewel lokale heffingen. In deze paragraaf staat het beleid dat de gemeente Raalte in 2027 gaat voeren ten aanzien van de lokale heffingen. De effecten van dit beleid en de tarieven voor 2027 nemen we op in de verschillende belastingverordeningen die door de raad worden vastgesteld. In de beleidsnota lokale heffingen zijn de kaders vastgelegd voor deze eigen inkomsten. Het invorderings- en het kwijtscheldingsbeleid zijn geregeld in de leidraad invordering.

4.1.2 Belastingen

We kennen binnen de gemeente Raalte de volgende belastingen: onroerende zaakbelasting, toeristenbelasting, forensenbelasting, precariobelasting en reclamebelasting. Deze belastingen kunnen worden gezien als algemeen dekkingsmiddel. Er is geen directe relatie tussen de opbrengsten van deze belasting en de dienstverlening vanuit de gemeente.

Onroerende zaakbelastingen

De OZB is een belasting die wordt geheven op onroerende zaken gelegen binnen de gemeente. De grondslag voor de berekening van de OZB is (een percentage van) de WOZ-waarde van de onroerende zaak. Hieronder wordt de totaal te verwachten opbrengst aan OZB weergegeven.

Bedragen in €	- is voordeel
Belasting (alleen baten)	**Begroting 2027**
OZB opbrengst gebruikers	-1.544.659
OZB opbrengst eigenaren niet woningen	-2.297.236
OZB opbrengst eigenaren	-6.401.944
Totaal onroerendezaakbelasting (baten)	**-10.243.839**

Overige belastingen

In onderstaande tabel worden de verwachte opbrengsten van de verschillende belastingen in 2027 weergegeven. Voor deze belastingen is een verordening 2027 opgesteld, welke gelijktijdig met de begroting 2027 is/wordt vastgesteld. Er wordt per belasting een korte toelichting gegeven.

Bedragen in €	- is voordeel
Belasting	**Begroting 2027**
Baten forensenbelasting	-159.000
Baten precariobelasting	-50.206
Baten reclamebelasting (taakv 64)	-146.722
Baten toeristenbelasting	-454.000

Toelichting
Forensenbelasting: deze belasting wordt geheven van personen die -zonder dat ze hun hoofdverblijf in de gemeente hebben- meer dan 90 dagen per jaar een gemeubileerde woning tot hun beschikking hebben. Als heffingsmaatstaf wordt een percentage van de WOZ-waarde gehanteerd.

Precariobelasting: deze belasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen onder of boven, voor openbaar gebruik bestemde, gemeentegrond. Denk aan terrassen, uitstallingen en losse standplaatsen.

Reclamebelasting: deze belasting wordt geheven van de gebruiker van de vestiging waarop, waaraan, waarin of waarbij één of meer reclameobjecten zijn aangebracht. Het tarief wordt bepaald op basis van de WOZ-waarde. Het bedrag met betrekking tot afschaffen betaald parkeren liep tot 2027. In overleg met het ondernemersfonds wordt het bedrag in 2027 en verder alsnog geheven, maar komt dit ten gunste van het ondernemersfonds in plaats van de gemeente. Het geïnde bedrag wordt, na aftrek van perceptiekosten, gebruikt voor subsidieverstrekking aan het ondernemersfonds voor activiteiten in het centrum.

Toeristenbelasting: deze belasting wordt -via de verblijfsaanbieder- geheven van personen die overnachten binnen de gemeente en niet in de basisregistratie personen (BRP) staan ingeschreven. In 2027 bedraagt het tarief € 1,60 en wordt er rekening gehouden met 284.000 overnachtingen.

4.1.3 Bestemmingsheffingen
We kennen de volgende bestemmingsheffingen: afvalstoffenheffing en rioolheffing. In tegenstelling tot de belastingen hebben de opbrengsten bij bestemmingsheffingen wel een relatie met de dienstverlening vanuit de gemeente. Beide heffingen mogen maximaal kostendekkend zijn.

Afvalstoffenheffing
We hebben als gemeente een wettelijke plicht tot inzameling van huishoudelijk afval. Voor de uitvoering van deze taak heffen we afvalstoffenheffing. We hebben als doel om in 2050 circulair te zijn, waarbij we de komende periode werken aan vermindering van restafval en het schoner inzamelen van grondstoffen.

De totale kosten in 2027 worden begroot op € 3.962.387. Er wordt voor € 266.580 beroep gedaan op de voorziening afvalverwijdering. Per saldo wordt € 3.695.807 in rekening gebracht bij 16.703 huishoudens. In onderstaande tabel worden de tarieven van de afvalstoffenheffing weergegeven.

Tarieven afvalstoffenheffing

Bedragen in €

Omschrijving	Tarief 2027		Tarief 2026		Tarief 2025	
	Buiten-gebied/ hoogbouw	Dorps-kernen	Buiten-gebied/ hoogbouw	Dorps-kernen	Buiten-gebied/ hoogbouw	Dorps-kernen
Basistarief	158,64	168,60	144,08	154,16	144,12	154,08
Tegemoetkoming tlv voorziening	-15,96	-15,96	-29,00	-29,00	-12,00	-12,00
Tegemoetkoming tlv alg.middelen	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Basistarief (na korting)	**142,68**	**152,64**	**115,08**	**125,16**	**132,12**	**142,08**
Restafval 6 aanbiedingen	71,40	71,40	71,40	71,40	71,40	71,40
Gemiddelde aanslag	**214,08**	**224,04**	**186,48**	**196,56**	**203,52**	**213,48**

Huishoudens in het buitengebied en bij hoogbouw hebben geen voorziening om het gft-afval gescheiden aan te bieden. Omdat ze minder diensten ontvangen, is het basistarief € 10 lager ten opzichte van huishoudens in de dorpskernen.

Hieronder worden de baten, lasten en het dekkingspercentage van het afval weergegeven.

Kostenonderbouwing en kostendekkendheid afvalstoffenheffing

Bedragen in €

Omschrijving	Raming 2027
Externe kosten taakveld(en) totaal of gesplitst inclusief rente	3.199.725
Externe opbrengsten taakveld(en) exclusief heffing	-441.155
Netto externe kosten taakveld	**2.758.570**
Toe te rekenen interne kosten incl. DOWR	289.561
Overhead wat rechtstreeks moet worden toegerekend	60.569
Doorberekening straatvegen 33%	77.735
Doorberekening ledigen afvalbakken 33%	24.182
Doorberekening kwijtscheldingsbeleid 40%	72.000
Doorberekening kosten materialen	18.951
BTW	660.819
Totale kosten taakveld	**3.962.387**
Beschikking over de voorziening afvalverwijdering	266.580
Ten laste van de algemene dekkingsmiddelen	-
Totale opbrengst heffing	**3.695.807**
Dekkingspercentage	**100%**

De stand van de voorziening per 1 januari 2026 is € 860.489. In de begroting 2026 wordt uitgegaan van een beroep op de voorziening voor 2026 van € 481.742.

In 2025 zijn nieuwe afspraken gemaakt over de PMD-vergoeding. Deze zijn gekoppeld aan de kwaliteit van het aangeboden PMD-afval. Om de vergoeding te verhogen zal er worden ingezet op communicatie naar de inwoners. Uitgangspunt voor de begroting 2027 is de kwaliteit die over 2026 bekend is.

De kosten voor het verwerken van het restafval zijn toegenomen door hogere CO_2-heffing en de hogere afvalstoffenbelasting in 2027.

Met name door een teruggaaf van de ROVA over 2025 die ontvangen is in 2026, is de stand van de voorziening met € 90.000 toegenomen. In 2027 wordt uitgegaan van een korting van totaal € 266.580, zodat de verwachte stand per 1 januari 2028 € 202.108 is. Er is een buffer nodig gezien de onzekere markt voor oud papier en textiel. Ook is deze nodig om de stijging van het tarief van de CO_2-heffing de komende jaren op te vangen.

De (verwachte) stand van de reserve afvalverwijdering per 1 januari 2027 is € 178.772.

Rioolheffing

We zijn als gemeente wettelijk verplicht om onze zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. Hiervoor heffen we rioolheffing. De rioolheffingstarieven zijn vastgesteld in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2021-2030. In 2027 betreft het 16.520 aansluitingen. Hieronder wordt het tarief dat in 2027 geldt weergegeven.

Tarieven rioolheffing

Bedragen in €

Omschrijving	2027	2026	2025
Basistarief	296,16	285,00	277,56
Tegemoetkoming t.l.v. alg. dekkingsmiddelen	0	0	0
Basistarief na tegemoetkoming	296,16	285,00	277,56

Hieronder worden de baten, lasten en het dekkingspercentage van de riolering weergegeven.

Kostenonderbouwing en kostendekkendheid rioolheffing

Bedragen in €

Omschrijving	Raming 2027
Externe kosten taakveld(en) totaal of gesplitst inclusief rente	2.474.266
Externe opbrengsten taakveld(en) exclusief heffing	0
Netto externe kosten taakveld	**2.474.266**
Toe te rekenen interne kosten inclusief DOWR	1.316.996
Overhead wat rechtstreeks moet worden toegerekend	37.741
Doorberekening invorderingskosten	15.706
Doorberekening straatvegen 20%	45.963
Doorberekening kwijtscheldingsbeleid 60%	108.000
BTW	383.011
Totale kosten taakveld	**4.381.684**
Verwachte opbrengsten via rioolheffing	4.972.563
Verrekening met de voorziening riolering	-590.880
Totale opbrengst heffing	**4.381.684**
Dekkingspercentage	**100%**

In totaal wordt er een opbrengst rioolheffing verwacht van € 4.972.563 in 2027.

Opbrengst rioolheffing

Bedragen in €

Recht	Raming 2027
Riool basis	4.892.563
Riool grootverbruik	80.000
Totaal riool	**4.972.563**

Een groot deel van de kosten voor riolering zijn afkomstig vanuit de exploitatie. Verder wordt ieder jaar geïnvesteerd, waarbij een deel van de kosten direct ten laste van het resultaat van het taakveld riolering wordt gebracht. Het overige deel van de investeringen wordt over meerdere jaren afgeschreven. De exacte verdeling staat hieronder in de tabel.

Nieuwe investeringsbudgetten voor riolering en water

Bedragen in €

Jaar	Totaal conform evaluatie GRP 2025	Waarvan direct t.l.v. spaarvoorziening (art 44 lid 1)	Nieuwe kapitaallasten
2027	1.467.000	572.000	43.855
2028	2.134.000	710.000	69.776
2029	2.597.000	884.000	83.937
2030	6.929.000	2.184.000	232.505

Toelichting:
Met ingang van 2022 is onze voorziening riolering gesplitst in twee voorzieningen conform artikel 44 BBV.

- Voorziening 753 (artikel 44 lid 2) is bedoeld voor middelen die van derden zijn verkregen welke specifiek besteed moeten worden. In dit geval gaat het dan om het resultaat op het product riolering, waarbij het gaat om kosten voor investeringen die in het verleden zijn gedaan, samenvattend vallen alle exploitatielasten hieronder.
- Voorziening 754 (artikel 44 lid 1d) is bedoeld voor vervangingsinvesteringen, waarbij de kosten in de toekomst liggen.

4.1.4 Rechten

Binnen de gemeente Raalte kennen we in 2027 het volgende recht: lijkbezorgingsrechten.

Lijkbezorgingsrechten, ook wel grafrechten genoemd, worden geheven voor het gebruik van de begraafplaatsen en het gebruik van de diensten in verband met de begraafplaats. Het algemene beleid is de tarieven zoveel mogelijk kostendekkend te laten zijn. Dit is voor de begraafplaatsen maatschappelijk gezien niet haalbaar. Voor het jaar 2027 komt de kostendekkendheid uit op 67%.

Kostenonderbouwing en kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten
Bedragen in €

Omschrijving	Raming 2027
Externe kosten taakveld(en) totaal of gesplitst incl. rente	151.164
Toe te rekenen interne kosten	178.619
Totale kosten	**329.783**
Totale opbrengst heffing	-221.251
Dekkingspercentage	**67%**

4.1.5 Leges

De gemeente is verantwoordelijk voor een groot aantal taken. Voor diverse taken worden leges geheven van de afnemer om het product of de dienst te bekostigen. De leges mogen maximaal kostendekkend zijn en de verschillende tarieven zijn opgenomen in de legesverordening 2027. Voor deze verordening geldt:

- De verordening is aangepast op basis van de aangepaste model-legesverordening van de VNG. Het gaat hier om redactionele wijzigingen.
- De tarieven zijn aangepast op basis van de aangepaste interne uurtarieven en de in de begrotingsrichtlijnen 2027 opgenomen indexering.
- De tarieven zijn afgerond op € 0,05.

Hierna worden de kosten, opbrengsten en kostendekkendheid per legescategorie weergegeven. Waar nodig wordt toelichting gegeven.

Leges algemene dienstverlening

Titel 1

Bedragen in €

Hoofdstuk	Algemene dienstverlening	Geraamde kosten	Geraamde opbrengsten	Kosten-dekkendheid
1	Burgerlijke stand	116.967	73.710	63%
2	Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	319.900	313.638	98%
3	Rijbewijzen en eigen verklaringen	201.614	188.054	93%
4	Verstrekkingen uit de basisregistratie personen	12.792	12.619	99%
5	Bestuursstukken	nihil	nihil	-
6	Vastgoedinformatie	nihil	nihil	-
7	Overige publiekszaken	6.922	3.636	53%
8	Gemeentearchief	5.320	5.320	100%
9	Overig	146.137	119.967	82%

Toelichting

1. **Burgerlijke stand**: het grootste deel van de burgerlijke stand is huwelijken. De kostendekkendheid is hierbij (bijna) 100%. De kosteloze huwelijken hebben een negatief effect op het kostendekkingspercentage. Daardoor is dit niet 100%, maar 63%.

2. **Reisdocumenten**: tot en met 2028 wordt een piek in het aantal aanvragen verwacht. De oorzaak is dat vanaf 2014 de geldigheidsduur van reisdocumenten is bijgesteld van 5 naar 10 jaar.

Leges fysiek

Titel 2

Bedragen in €

Hoofdstuk	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving / omgevingsvergunning	Geraamde kosten	Geraamde opbrengsten	Kosten-dekkendheid
3	Omgevingsvergunning	1.858.945	1.454.336	78%

Voor het behandelen van aanvragen voor bouw- en omgevingsvergunningen brengt de gemeente leges in rekening, de opbrengsten mogen maximaal kostendekkend zijn. Door de bouwkostenindexatie en de groei van de Gemeente Raalte wordt er voor 2027 een hogere legesopbrengst verwacht. Jaarlijks wordt de kostendekkendheid van de leges bepaald, waarbij het uitgangspunt is dat er toegegroeid wordt naar kostendekkende leges. Voor 2027 zijn de tarieven geïndexeerd met de reguliere indexatie.

Leges Europese dienstenrichtlijn

Titel 3

Bedragen in €

Hoofdstuk	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	Geraamde kosten	Geraamde opbrengsten	Kosten-dekkendheid
1	Horeca	61.730	20.824	34%
2	Organiseren evenementen of markten	271.952	23.065	8%
5	Leefmilieuverordening	16.624	4.413	27%
7	Winkeltijdenwet	0	0	-
8	Kinderopvang	11.124	5.155	46%
9	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	nihil	1.875	-

4.1.6 Lokale lastendruk

Voorgesteld wordt het tarief voor afvalstoffenheffing (na tegemoetkoming) in het buitengebied/ voor hoogbouw vast te stellen op € 214,08 en voor dorpskernen op € 224,04 (uitgaande van 6 aanbiedingen restafval per jaar). Voorgesteld wordt het rioolheffingstarief vast te stellen op € 296,16 en we verwachten in 2027 een gemiddelde aanslag OZB op te leggen van € 389.

Lastendruk voor de inwoners

Bedragen in €

	Tarief 2027		Tarief 2026	
Omschrijving	Buiten-gebied/ hoogbouw	Dorpskernen	Buiten-gebied/ hoogbouw	Dorpskernen
Bruto tarief Afvalstoffenheffing	230,04	240,00	215,48	225,56
Tegemoetkoming tlv voorziening	-15,96	-15,96	-29,00	-29,00
Rioolheffing huishoudens	296,16	296,16	285,00	285,00
Woonlasten gebruiker	**510,24**	**520,20**	**471,48**	**481,56**
OZB eigendom	389,00	389,00	379,00	379,00
Woonlasten gebruiker/eigenaar	**899,24**	**909,20**	**850,48**	**860,56**

4.1.7 Kwijtscheldingsbeleid

Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de Leidraad invordering. De hierin gestelde criteria zijn afgeleid van de rijksregelgeving. De kwijtschelding betreft vooral de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Raalte hanteert de norm van 100% van de bijstandsuitkering voor de genormeerde kosten van bestaan. De kosten van kwijtscheldingsbeleid zijn een onderdeel van de tariefberekening van de afvalstoffenheffing voor 40% en van de rioolheffing voor 60%.

We schatten de uitgaven voor het kwijtscheldingsbeleid in 2027 in op € 180.000 (2026: € 180.000).

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	Begroting 2027
Kwijtscheldingsbeleid	180.000

4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Portefeuillehouder:	Wethouder A. Kreule
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

4.2.1 Inleiding

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft aan hoe solide de financiële huishouding van de gemeente is. Een financieel weerstandsvermogen is van belang wanneer er zich financiële tegenvallers voordoen. De volgende begrippen worden gehanteerd.

Weerstandscapaciteit

Dit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwachts en substantieel zijn, te dekken, zonder dat de begroting en het beleid aangepast hoeven te worden. Het gaat om de mate van weerbaarheid.

Risico's

Deze brengen we in beeld en deze worden indien mogelijk gekwantificeerd. Onder risico verstaan we de kans op het optreden van een gebeurtenis, die een negatief gevolg voor een organisatie met zich mee kan brengen. Dat hoeft niet altijd alleen om financiële risico's te gaan. Het kan bijvoorbeeld ook imagoschade zijn. We hanteren de volgende methodiek:

- Inschatten van het risico bijvoorbeeld op basis van het financieel belang van de gemeente in een verbonden partij, uitval van systemen of projecten binnen de grondexploitatie;
- De waarschijnlijkheid bepalen dat het risico zich voordoet: laag (25%), midden (50%), hoog (75%);
- Het risico samen met de waarschijnlijkheid geeft het risicobedrag;
- Aan de hand van het risicobedrag bepalen welke maatregelen de gemeente moet nemen om de risico's zoveel mogelijk te kunnen beheersen.

Ratio weerstandsvermogen

Door de weerstandscapaciteit te relateren aan de risico's bepalen we de ratio.

Kengetallen

Door het opnemen van vijf kengetallen wordt het inzicht in de financiële wendbaarheid en weerbaarheid verhoogd en daarmee in onze (meerjarige) financiële positie. De kengetallen vormen een verbinding tussen de verschillende aspecten die de raad in zijn beoordeling van de financiële positie moet betrekken om daar een verantwoord oordeel over te kunnen geven. We hanteren de kengetallen als een signaleringskader; ze ondersteunen bij het vormen van een oordeel over de financiële wendbaarheid en weerbaarheid.

4.2.2 Beleidskader

Het beleid is vastgelegd in de nota reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen.

De gemeente Raalte wil zo min mogelijk risico lopen en -mits financieel verantwoord- zoveel mogelijk risico's afdekken. Enerzijds willen we daarbij niet te veel beslag leggen op financiële middelen, anderzijds moet er wel een zekere mate van weerstandsvermogen zijn. Uitgaande hiervan hanteren we het volgende beleid:

A. We streven een ratio na van tenminste voldoende. Dit vereist een ratio weerstandsvermogen dat gelijk of hoger is dan 1. Met deze ratio kunnen we weliswaar net alle risico's afdekken, maar we achten dit voldoende omdat de risico's zich nooit gelijktijdig en in hun maximale omvang voordoen.

B. Indien de ratio onder de 1 uitkomt, dan wordt het weerstandsvermogen aangepast naar het wenselijk geachte niveau. Hiertoe bestaan twee mogelijkheden:

- Het aanpassen van de beschikbare weerstandscapaciteit (bijvoorbeeld verhogen reserve weerstandsvermogen);
- Het aanpassen van de benodigde weerstandscapaciteit (via het treffen van meer beheersingsmaatregelen).

C. Indien de ratio weerstandsvermogen uitstekend is, dus boven de 2,0, komt het college met het voorstel of het geoorloofd is de reserve af te romen en zo ja tot welke hoogte.

D. Indien de ratio tussen 1,4 en 2 zit, wordt beoordeeld, na een analyse van de toekomstige verwachtingen, of we de hoogte van het weerstandsvermogen in stand houden of kunnen afromen. Hierbij nemen we de (meerjarige) financiële positie van de gemeente in beschouwing.

4.2.3 Weerstandscapaciteit

Bij bepaling van de weerstandscapaciteit worden onderstaande onderdelen opgenomen.

a. Reserve weerstandsvermogen
De stand van de reserve weerstandsvermogen bedraagt per 1 januari 2027 € 5,78 miljoen.

b. Algemene reserve bouwgrondexploitatie
Binnen de grondexploitatie kennen we de reserve grondexploitatie algemeen als buffer om tegenvallers op te vangen. De stand van deze reserve ramen we per 1 januari 2027 op € 5,0 miljoen.

c. Onvoorzien
Voor het opvangen van onuitstelbare, onvoorzienbare en onontkoombare tegenvallers doen we gedurende het jaar een beroep op de post onvoorzien structureel en onvoorzien eenmalig. In 2027 ramen we de post onvoorzien op € 25.000.

d. Stille reserves
De stille reserves zijn er, omdat niet alle eigendommen van de gemeente op een werkelijke waarde zijn gewaardeerd in de administratie. Omdat de omvang van de stille reserves sterk wordt bepaald door marktontwikkeling worden deze niet meegerekend voor de beschikbare weerstandscapaciteit.

n.b. Onbenutte belastingcapaciteit
De onbenutte belastingcapaciteit is de financiële ruimte, die de gemeente nog kan benutten door verhoging van de onroerendezaakbelasting (OZB), voordat een beroep gedaan kan worden op aanvullende middelen uit het gemeentefonds in het kader van artikel 12 van de Financiële verhoudingswet (Fvw). Aangezien deze capaciteit niet direct liquide te maken is, is ervoor gekozen om de onbenutte belastingcapaciteit geen onderdeel te laten zijn van de weerstandscapaciteit.

4.2.4 Inventarisatie risico's
We kennen de volgende risico's:
1. Ontwikkeling sociaal domein
2. Verbonden partijen en overige samenwerkingsverbanden
3. Gegarandeerde geldleningen
4. Grondexploitatie
5. Wegenonderhoud
6. Renterisico
7. Continuïteit ICT-systemen
8. Kwantitatieve en kwalitatieve personele bezetting en kwaliteit dienstverlening
9. BTW-compensatiefonds

Ontwikkeling sociaal domein
Gelet op de huidige stand van de reserve Sociaal domein zijn de risico's binnen het sociaal domein op dit moment nog voldoende afgedekt en hoeft hiervoor nog geen risicobedrag ten laste van het weerstandsvermogen opgenomen te worden.

Verbonden partijen en overige samenwerkingsverbanden
De risico's binnen de verbonden partijen en de overige samenwerkingsverbanden zijn ingeschat. Voor verdere toelichting verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden partijen. Wij schatten de risico's in op € 607.218.

Gegarandeerde geldleningen
Woningbouw
Voor de woningbouw, houdt het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) toezicht op de garantstellingen. Als de woningcorporatie niet aan zijn verplichtingen kan voldoen, vangt de WSW dit op. Daarna heeft het rijk nog een rol, de gemeente kan pas in derde instantie worden aangesproken. Daarom houden we een risicobedrag van € 0 aan.

Sport en overige instellingen
Bij garantstelling voor (sport)verenigingen en instellingen is de gemeente in alle gevallen volledig aansprakelijk. Het saldo van bovengenoemde geldleningen, waar de gemeente aansprakelijk voor is, is oorspronkelijk € 2,3 mln. De restant hoofdsom is in 2025 € 1.117.000 waarvoor we 100% aansprakelijk zijn.

Aangezien er al aanzienlijk is afgelost op deze leningen en er hypothecaire zekerheid aan ten grondslag ligt, is het risicobedrag op 25% gesteld (€ 279.250). We gaan daarbij uit van een risico met de kans van 25% wat een eenmalig risico betekent van € 69.812 en structureel € 6.981.

Grondexploitatie
De risico's binnen grondexploitatie worden ingeschat op € 365.000. Voor verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid. Daarin staan de meest risicovolle projecten beschreven.

Wegenonderhoud
Uit de weginspectie 2026 blijkt dat ruim 8% van de oppervlakte verhardingen niet voldoet aan de CROW kwaliteit D. Een groot deel van de verhardingsconstructie is oud en heeft het einde van de levensduur bereikt. In de Nederlandse wet (art. 6:174 BW) is geregeld dat een wegbeheerder aansprakelijk is voor de schade die ontstaat door een gebrek in de weg. Aangezien het lastig is om dit risico kwantificeerbaar te maken houden we P.M. aan. In de begroting is budget opgenomen voor achterstallig onderhoud om het areaal veilig te houden. In 2029 wordt er een inhaalslag gemaakt met de vervangingsopgave.

Renterisico's
In de begroting wordt jaarlijks een stelpost opgenomen om eventuele renteschommelingen te kunnen worden opgevangen. Risico op € 0 gezet.

Continuïteit ICT-systemen
De afhankelijkheid van digitale systemen voor onze dienstverlening en bedrijfsvoering neemt toe. Dit geldt zowel voor de ondersteuning van medewerkers als voor de dienstverlening aan inwoners en ondernemers. Samen met onze DOWR-partners Deventer en Olst-Wijhe investeren wij daarom voortdurend in een betrouwbare en toekomstbestendige ICT-omgeving. Hoewel de beschikbaarheid van systemen hoog is, blijft het risico op verstoringen en uitval aanwezig. Daarnaast vormt ongeautoriseerde toegang tot systemen, gegevens en persoonsgegevens een belangrijk risico. Om deze risico’s te beheersen werken wij volgens de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Dit betekent dat risico’s systematisch worden beoordeeld en dat passende beveiligingsmaatregelen worden getroffen. Tegelijkertijd vragen ontwikkelingen op het gebied van cyberdreigingen om blijvende aandacht en alertheid.
Door de samenwerking binnen de DOWR-I organisatie beschikken wij over de benodigde expertise en capaciteit om systemen veilig, actueel en beheersbaar te houden. Digitale ontwikkelingen worden gezamenlijk opgepakt en verwerkt in de i-uitvoeringsplannen van de verschillende domeinen.
Ook de digitale weerbaarheid en vaardigheden van medewerkers zijn van invloed op het ICT-risicoprofiel. De snelle ontwikkeling van technologie, waaronder artificiële intelligentie (AI), vraagt om voortdurende aandacht voor bewustwording, kennisontwikkeling en scholing. Tot slot kan het niet of niet tijdig reageren op incidenten leiden tot schade, verstoring van dienstverlening of financiële claims.
Gezien de toenemende afhankelijkheid van digitale voorzieningen en de voortdurende ontwikkeling van cyber- en informatieveiligheidsrisico’s wordt voor de continuïteit van de ICT een bruto risicobedrag van € 600.000 aangehouden. Op basis van een kans van optreden van 25% bedraagt het financieel gewogen risico € 150.000.

Kwantitatieve en kwalitatieve personele bezetting en kwaliteit dienstverlening
Om de maatschappelijke opgaven van de gemeente Raalte goed uit te kunnen voeren, is een voldoende en deskundige personele bezetting noodzakelijk. De arbeidsmarkt blijft krap, waardoor het invullen van vacatures in diverse vakgebieden uitdagend is. Dit kan leiden tot hogere werkdruk, risico's voor de continuïteit en kwaliteit van dienstverlening en hogere kosten door tijdelijke inhuur en wervingsinspanningen.
Ook geldt specifiek voor inhuur dat onzekerheden rondom de beoordeling van arbeidsrelaties kunnen leiden tot financiële gevolgen door naheffingen en correcties van de belastingdienst.

Daarnaast blijft het borgen van kennis en expertise een aandachtspunt door uitstroom en mobiliteit van medewerkers. Ook de toenemende digitalisering vraagt om voortdurende ontwikkeling van vaardigheden en vakmanschap van medewerkers. Verder zien we, net als landelijk, een verhoogd risico op langdurig verzuim.
Om deze risico's te beperken investeren we in aantrekkelijk werkgeverschap, strategische personeelsplanning, onboarding, kennisborging, opleiding en ontwikkeling van medewerkers, vitaliteit en duurzame inzetbaarheid.

Het risico wordt ingeschat op middel (50%), Het risicobedrag wordt ingeschat op 10% van de loonsom (€ 30,4 miljoen). Dit betekent een risico van € 1,52 mln.

BTW-compensatiefonds
Via het BTW-compensatiefonds (BCF) worden gemeenten gecompenseerd voor een deel van de door hen betaalde omzetbelasting (btw). Gemeenten dienen declaraties in om btw terug te vorderen via het BCF. Het verschil tussen het plafond BCF en het totaal aan ingediende declaraties door gemeenten wordt de ruimte onder het plafond BCF genoemd. Elk jaar ontvangen gemeenten de ruimte onder het plafond BTW-compensatiefonds achteraf bij vaststelling terug in de algemene uitkering van het gemeentefonds.
De landelijk gerealiseerde ruimte onder het plafond BCF was € 215 mln. in 2025. Voor Raalte betekende dat een inkomst van € 409.000 in 2025 in de algemene uitkering. De realisatie 2025 mag maximaal als BCF-inkomst opgenomen worden bij de begroting 2027.
Er is een inkomst van structureel € 400.000 geraamd. Er bestaat een risico op een verdere toename van investeringen door gemeenten, waardoor er minder dan de geraamde € 400.000 terugkomt in de algemene uitkering. We schatten dit risico laag in, gezien de realisatie cijfers van 2025. Daarom is het risico € 100.000 (€ 400.000 met een lage waarschijnlijkheid van 25%).

Resumé

Risico onderwerp met toelichting

Bedragen in €

Omschrijving	Kans	Impact	Structureel 2027	Eenmalig 2027
Ontwikkeling sociaal domein				
Geen risicobedrag				
Verbonden partijen en overige samenwerkingsverbanden				
De risico's binnen de verbonden partijen en de overige samenwerkingsverbanden zijn ingeschat. Voor toelichting, zie de paragraaf Verbonden partijen.	Gemiddeld	Hoog		607.218
Gegarandeerde geldleningen				
Woningbouw				
De gemeente heeft buiten de WSW gegarandeerde geldleningen voor woningbouw afgesloten.	Laag	Laag	0	0
Garantstelling (sport)verenigingen en overige instellingen.				
Bij het niet na kunnen komen van hun financiële verplichten en het op moeten heffen van de (sport)vereniging/instelling zal de impact vele malen groter zijn, maar dat is lastig financieel uit te drukken.	Laag	Laag	6.981	69.812
Grondexploitatie				
Zie paragraaf Grondbeleid	Gemiddeld	Middel		365.000
Wegenonderhoud				
Zie paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen				PM
Renterisico's				
We gaan ervan uit dat de stelpost in de begroting voldoende is om renterisico's af te dekken.				0
Continuïteit ICT-systemen				
Financieel risico t.a.v. niet beschikbaarheid van systemen en mogelijke claims als gevolg van vertraging.	Laag	Middel		150.000
Kwantitatieve en kwalitatieve personele bezetting en kwaliteit dienstverlening				
Op basis van onze huidige salariskosten en rekening houdend met frictiekosten en scholingskosten, uitgaande van een middel waarschijnlijkheid, nemen we een risicobedrag op.	Gemiddeld	Hoog		1.520.000
BTW-compensatiefonds				
Risico op vermindering van compensatie via Algemene uitkering.	Laag	Middel		100.000
Totaal			**6.981**	**2.812.030**

4.2.5 Beleid en kengetal risico's

In onderstaande tabel berekenen we de weerstandsratio voor Raalte.

Weerstandscapaciteit

Bedragen in €

Omschrijving	Begroting 2027
Beschikbare weerstandscapaciteit:	
Algemene reserve grondexploitatie	5.000.000
Reserve weerstandsvermogen	5.787.000
Onvoorzien	25.000
Totaal	**10.812.000**
Benodigde weerstandscapaciteit:	
Risico's conform tabel	2.819.011
Verhouding beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit	**3,8**

De weerstandsratio komt uit op 3,8. Hiermee voldoen wij aan de norm >1 zoals vastgelegd in de nota reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen. In de jaarrekening 2025 was het weerstandsvermogen 3,9.

4.2.6 Ratio's en financiën

De BBV schrijft vijf kengetallen voor. Het doel van deze kengetallen is het inzicht verhogen in de financiële wendbaarheid en weerbaarheid. Financiële wendbaarheid heeft te maken met hoe flexibel de begroting en bedrijfsvoering is om snel te kunnen inspelen op de actualiteit. Financiële weerbaarheid is het vermogen om onverwachte financiële klappen op te vangen en bestand te zijn tegen de impact van bestaande risico's.

Kengetallen

Financiële wendbaarheid	Financiële weerbaarheid
Netto schuldquote (BBV)	Solvabiliteit (BBV)
Belastingcapaciteit (BBV)	Grondexploitatie (BBV)
	Structurele exploitatieruimte (BBV)

Deze kengetallen kennen geen normering, maar zijn bedoeld om de gemeentelijke financiële positie inzichtelijker te maken en de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. Omdat de kengetallen geen harde normering kennen, heeft de gemeente Raalte op basis van landelijke gegevens een eigen maatstaf ontwikkeld en gebruiken we deze als een signaleringskader. Hieronder volgen de vijf kengetallen met een korte uitleg, de hoogte van de kengetallen in meerjarenperspectief en welke conclusie je daaraan kunt verbinden.

Netto schuldquote

Dit kengetal weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Dit kengetal draagt bij aan de financiële wendbaarheid van de gemeente. Bij een stijging van de inkomsten is het mogelijk om schulden af te lossen. Dit verhoogt de wendbaarheid van de gemeente. Hoe meer eigen middelen er beschikbaar zijn, hoe lager het percentage van de netto schuldquote is.

Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote ook exclusief doorgeleende gelden weergegeven.

Netto schuldquote

Omschrijving	Begroting 2025	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote	40%	13%	38%	43%	43%	42%	41%
Netto schuldquote *	36%	7%	33%	36%	37%	36%	35%

*) Gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Op basis van de begroting 2027 ligt de netto schuldquote hoger dan bij de jaarrekening 2025.
Deze stijgt namelijk van 13% naar 43%. Dit wordt verklaard doordat we vanaf 2027 forse investeringen verwachten in (in)materiële vaste activa. Een schuldquote van 90% of lager is positief, hoger dan 130% is negatief. Deze schuldquote voldoet dus in meerjarenperspectief aan onze maatstaf.

Solvabiliteit

Het kengetal solvabiliteit is de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen. Er wordt gekeken in welke mate de gemeente in staat is haar financiële verplichtingen na te komen. Met deze ratio kan de financiële weerbaarheid gemeten worden.
Hoe hoger de solvabiliteitsratio, des te gunstiger voor de weerbaarheid. Hoe meer eigen vermogen een gemeente heeft, hoe beter de gemeente in staat is om financiële klappen en bestaande risico's op te vangen.

Solvabiliteit

Omschrijving	Begroting 2025	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Solvabiliteit	43%	52%	38%	37%	36%	36%	35%

De solvabiliteitsratio beweegt zich ten opzichte van de jaarrekening 2025 naar verwachting in 2027 in neerwaartse richting. Zoals bij de netto schuldquote reeds aangegeven komt dit met name doordat we vanaf 2027 forse investeringen verwachten in (in)materiële vaste activa.

Een ratio boven de 50% wordt als zeer positief beoordeeld en een ratio van lager dan 20% wordt als negatief beoordeeld. Een solvabiliteitsratio van 38% is als goed te kwalificeren.

Grondexploitatie
Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale geraamde baten. Hoe lager de ratio, hoe gunstiger voor de financiële weerbaarheid.

Grondexploitatie

Omschrijving	Begroting 2025	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Grondexploitatie	-5%	-4%	-3%	-1%	-1%	-2%	-2%

We zien een daling in de ratio grondexploitatie, waardoor deze zelfs negatief is. Het mogelijk risico van de huidige grondexploitatie op de reguliere exploitatie is gering. De negatieve waarde van de grondexploitaties komt doordat er meer opbrengsten zijn gerealiseerd dan kosten gemaakt. Ook is een deel van de ontwikkelkosten van de toekomstige grondexploitatie opgenomen onder de immateriële vaste activa in plaats van onder de voorraad gronden. De toekomstige grondexploitaties zijn geen onderdeel van dit kengetal.
Een ratio lager dan 20% wordt als positief beoordeeld en een ratio hoger dan 35% wordt als negatief beoordeeld.

Structurele exploitatieruimte
Het kengetal structurele exploitatieruimte geeft inzicht in welke mate de structurele lasten van de gemeente gedekt zijn door structurele baten. Het is van belang om als gemeente te weten welke structurele ruimte er aanwezig is om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De structurele exploitatieruimte valt hiermee onder de financiële weerbaarheid.

Een positieve uitkomst van dit kengetal houdt in dat de gemeente structurele lasten kan afdekken door structurele baten.

Structurele exploitatieruimte

Omschrijving	Begroting 2025	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Structurele exploitatieruimte	1,37%	2,47%	0,01%	0,63%	0,30%	0,10%	0,10%

Bij een ratio van 0 is de (meerjaren)begroting structureel sluitend.
De structurele exploitatieruimte is ten opzichte van de jaarrekening 2025 (2,47%) gezakt naar 0,63%. De meerjarenbegroting is voor de komende jaren structureel sluitend.

Belastingcapaciteit
Dit cijfer geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze. Het kengetal belastingcapaciteit heeft invloed op de financiële wendbaarheid.

Het gaat hierbij niet om de onbenutte belastingcapaciteit, zoals aangegeven onder weerstandscapaciteit; dat is de theoretische financiële ruimte. Deze berekening van belastingcapaciteit geeft meer inzicht in de betekenis van de belastingcapaciteit voor de financiële positie, dan dat de theoretische onbenutte belastingcapaciteit dat doet.

De belastingcapaciteit wordt hier berekend door de gemiddelde woonlasten voor een meerpersoonshuishouden van de gemeente Raalte af te zetten tegen het gemiddelde van alle gemeenten in Nederland.

De ozb zijn voor de gemeente de belangrijkste eigen belastinginkomsten. Naast de ozb wordt ook gekeken naar de rioolheffing en afvalstoffenheffing, omdat deze heffingen niet kostendekkend hoeven te zijn en dus ruimte kunnen geven voor nieuw beleid.

Op basis van de uitgangspunten van het COELO bedragen voor Raalte in 2026 de gemiddelde woonlasten (gemiddeld betaalde ozb, rioolheffing, afvalstoffenheffing) voor een meerpersoonshuishouden € 929. Het gemiddelde van alle gemeenten bedraagt volgens COELO in 2026 € 1.095. De woonlasten liggen daarmee in Raalte € 166 onder het landelijk gemiddelde (in 2024 was dit verschil € 130). Uitgedrukt in een % is de belastingcapaciteit voor 2026 85%. Concreet betekent dit dat in 2026 in de gemeente Raalte de gemiddelde woonlasten voor de inwoners minder zijn gestegen dan de gemiddelde woonlasten in heel Nederland. (De cijfers van 2027 van COELO zijn nog niet gepubliceerd).

Belastingcapaciteit

Omschrijving	Begroting 2025	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Belastingcapaciteit	88%	88%	88%	85%	85%	85%	85%

Classificatie kengetallen

Conclusie

Overall zien de ratio's er goed uit. De netto schuldquote stijgt weliswaar, maar dat is te verklaren door de toekomstige investeringen.

Wat betreft de solvabiliteit geldt dezelfde motivatie. Deze daalt ook door deze oorzaak, maar is nog ruimschoots voldoende.

De ratio grondexploitatie geeft een negatieve uitkomst. Dit geeft aan dat het risico van de huidige grondexploitaties minimaal zijn.

De structurele exploitatieruimte is in 2027 voldoende, maar daalt licht ten opzichte van de jaarrekening 2025. Meerjarig verwachten we op basis van de huidige inzichten een sluitende begroting.

Tenslotte geeft het kengetal belastingcapaciteit aan dat de gemiddelde woonlasten in Raalte (ruim) onder het landelijk gemiddelde blijven. De afgelopen jaren zijn deze in Raalte (zo goed als) gelijk gebleven, terwijl het landelijk gemiddelde behoorlijk gestegen is.

Concluderend kan gesteld worden dat de ratio's en kengetallen voor Raalte een positief beeld geven.

4.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Portefeuillehouder:	Wethouders M. Scholten en A. Dubbink
Programmacoördinator:	Domeinmanager J. Hulzebos

4.3.1 Inleiding

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft inzicht in het onderhoud van onze gemeentelijke kapitaalgoederen. Kapitaalgoederen, als wegen, groen, rioleringen en gebouwen zijn investeringen die een gemeente doet en die daarna regelmatig onderhoud vergen en op termijn vervangen moeten worden. De gemeente Raalte heeft ca. 530 ha. aan openbare voorzieningen in eigendom en beheer. Daarnaast kennen wij 26 gemeentelijke gebouwen.

Het onderhouden van kapitaalgoederen is van belang om deze goederen in stand te houden voor aspecten als bereikbaarheid, toegankelijkheid, leefbaarheid, gezondheid en veiligheid. Uw raad heeft vastgesteld wat het kwaliteitsniveau moet zijn; dit leest u verderop in de paragraaf.

Zowel op programmaniveau als op het niveau van de beleidsthema's binnen deze paragraaf wordt inzicht gegeven in het beleidskader, de uitvoering, relevante ontwikkelingen, financiën en de risico's.

4.3.2 Integraal beleidskader

Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie 'Horizon gemeente Raalte 2040' en het coalitieakkoord 2026-2030 liggen ten grondslag aan het beleid dat wij voeren binnen programma 2: integraal beheer openbare ruimte.
Vanuit een integrale benadering zetten we hierbij in op de verbinding met de sociaal maatschappelijke opgaven voor het toekomstbestendig maken van bestaande dorpen en wijken. Verduurzaming, klimaatadaptatie, circulair werken en het versterken van de biodiversiteit zijn hierbij van belang.

Integrale visie openbare ruimte

In 2014 heeft uw raad de integrale visie op de openbare ruimte vastgesteld. Deze visie vormt het technisch kader voor het ontwikkelen van beleid en het uitvoeren van het beheer en onderhoud en projecten (onder andere de onderhoudsniveaus). In de visie zetten wij het gebruik en de gebruiker centraal en kennen we veel waarde toe aan een participatieve aanpak. Doelen vanuit andere programma's kunnen worden meegekoppeld (denk aan duurzaamheid, economie, klimaatadaptatie, de verkeersagenda en sociale thema's als gezondheid en bewegen). Voor het beheer staat het borgen van de veiligheid en het voorkomen van kapitaalvernietiging voorop.

Een openbare ruimte met toekomst

De openbare ruimte wordt ouder en komt deels aan het eind van de levensduur. Dit is vastgesteld in de nota 'Een openbare ruimte met toekomst'. Vervangen is dan noodzakelijk, waarbij zich ook koppelkansen aandienen om de openbare ruimte toekomstbestendig te maken. In 2025 is de opgave tot 2040 op programmaniveau in beeld gebracht. We zien een forse opgave op ons afkomen. De strategische aanpak richt zich op het doen wat nodig en mogelijk is.

Deze nota biedt tevens de basis om voorstellen te doen voor een structurele en langjarige financiering van de vervangingsopgave in de openbare ruimte. Het temporiseren van de vervangingsopgave leidt tot toename van risico's en mogelijke verhoging van onderhoudskosten.

4.3.3 Integrale ontwikkelingen

Vervangingsopgave en financiering op programmaniveau in beeld

Gezien de leeftijd en de verwachte levensduur van een groot deel van de kapitaalgoederen komen we voor een grote vervangingsopgave en daarmee voor forse investeringen te staan om aan de kwaliteitsdoelstellingen te kunnen blijven voldoen. Hierbij speelt ook de mate waarin we de openbare ruimte toekomstbestendig kunnen maken en blijvend in stand kunnen houden. Deze ontwikkeling pakken we integraal op. Hieraan ligt de nieuwe nota 'Een openbare ruimte met toekomst' ten grondslag waarin de inhoudelijke en financiële strategie op programmaniveau is vastgelegd.

Duurzaamheid als onderdeel van integraal beheer

Naast de technische staat en het in stand houden van de openbare ruimte hebben ook nieuwe maatschappelijke opgaven een belangrijke rol. Zo vragen duurzaamheidsaspecten, zoals de energie- en warmtetransitie, circulariteit, klimaatadaptatie en biodiversiteit, nadrukkelijk om een plek binnen de vervangingsstrategie. Vervangingsmomenten bieden immers kansen om deze opgaven slim en kosteneffectief te integreren in de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. Het integreren van duurzaamheidsaspecten vraagt in sommige gevallen om aanvullende middelen, maar kan ook (op de langere termijn) kosten besparen.

4.3.4 Integrale uitvoering

Te realiseren kwaliteitsniveaus

Vanuit het beleidskader IVOR wordt gevraagd om bij het beheer van de openbare ruimte te voldoen aan de vastgestelde kwaliteitsniveaus. Deze niveaus worden gebiedsgericht benaderd en zijn hieronder in een schema weergegeven.

Kwaliteitsniveaus Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR) op basis van CROW-normen

Deelgebied	Zeer laag D/R-	Laag C/R-	Basis B/R	Hoog A/R+	Zeer hoog A+/R++
Dorpen		100%			
Buurten en wijken		100%			
Centrumgebieden			100%		
Bedrijventerreinen		100%			
Entrees en toegangswegen			100%		
Begraafplaatsen			100%		
Buitengebied		100%			

De kwaliteitsniveaus zoals hierboven benoemd zorgen voor de volgende technische kwaliteit en beeldniveau: A+: Nagenoeg ongeschonden. A: Mooi en comfortabel. B: Functioneel. C: Onrustig beeld. D: Kapitaalvernietiging, uitlokking van vernieling, functieverlies, juridische aansprakelijkheid en sociale onveiligheid.

Planmatig onderhoud
Voor het planmatig uitvoeren van de onderhoudswerkzaamheden aan de kapitaalgoederen is het van belang dat hier goede beleids- en beheerplannen aan ten grondslag liggen. Dat doen we door het beleid actueel te houden en baseren we onze beheer- en onderhoudsmaatregelen op juiste gegevens (areaal- en inspectiegegevens). Het opstellen en actualiseren van beleids- en beheerplannen is een continu proces waarop wij volop inzetten. In het onderstaande overzicht is de meest actuele stand van zaken weergegeven.

Status beleids- en beheersplannen

Beheer	Stand van zaken begroting 2027
Integrale visie op de openbare ruimte	Visie voldoet nog
Openbaar groen	Beleid en beheer actueel, looptijd plannen tot 2028. Te actualiseren in 2027
Bomen	Beleid en beheer actueel, beheerbeleid wordt geactualiseerd in 2026-2027
Speelterreinen	Beleid en beheer actueel, looptijd tot 2030
Buitensportaccommodaties	Vastgesteld in 2023, loopt t/m 2029
Wegbeheer	Actualisatie beleid en beheer loopt
Openbare verlichting	Beleid actueel, beheerplan te actualiseren in 2028
Gemeentelijk rioleringsplan	Beleid en beheer actueel, looptijd tot 2030
Bermen en sloten	Aanpak bermen en sloten vastgesteld in 2025. Actualisatie beheerplan loopt.
Begraafplaatsen	Beleid en beheerplan, looptijd tot respectievelijk 2040, 2030
Civieltechnische kunstwerken	Looptijd plannen tot 2021. Actualisatie in 2027
Gebouwenbeheer	Meerjarenonderhoudsprogramma gebouwen 2020-2029
Beleid biodiversiteit	Beleid actueel, looptijd t/m 2030
Beleid circulair werken in openbare ruimte	In ontwikkeling, opgave in beeld gebracht. Beleid vast te stellen in 2027
Klimaatadaptatie	Beleid actueel, looptijd t/m 2030
Overkoepelend beleidsplan duurzaamheid	Beleid actueel, looptijd t/m 2030
Een openbare ruimte met toekomst, inhoudelijke en financiële strategie vervangingsopgave openbare ruimte	Beleid vastgesteld in 2025, looptijd tot 2040

Meerjareninvesteringsprogramma openbare ruimte (MIP)
Op basis van inventarisaties en inspecties wordt bepaald welke investeringen nodig zijn in de openbare ruimte. Hierbij benutten we de meekoppelkansen, zoals eerder beschreven. Deze investeringen zien we terug als integrale projecten in het MIP. Daarnaast voeren we sectorale projecten op die om uitvoering en middelen vragen (bijvoorbeeld vervangen bruggen en openbare verlichting).

Het MIP kent een looptijd van 4 jaren, waarbij we de investeringen ramen op programmaniveau om zo de nodige flexibiliteit binnen het programma te hebben ten aanzien van de uitvoering.

4.3.5 Risico's

De openbare ruimte en de gemeentelijke gebouwen kunnen we zien als een groot bezit dat steeds ouder wordt. Voor het uitvoeren van onderhoud en het in stand houden investeren we de nodige middelen. Risico's op het gebied van veiligheid, wateroverlast en technische gebreken proberen we zoveel als mogelijk in beeld te hebben. Hierop anticiperen we door maatregelen te nemen. Met name op het gebied van wegbeheer zien we het areaal achterstallig onderhoud toenemen (weginspecties voorjaar 2026). Voor klimaatadaptatie liggen er grote opgaven. Daarnaast zien we in oudere wijken de kwaliteit en uitstraling van de openbare ruimte afnemen. Dat heeft een negatieve invloed op de leefbaarheid. Dit alles vraagt om een integrale, inhoudelijke en financiële strategie en bovenal om een inzet van middelen, zodat de kapitaallasten kunnen worden gedekt. Wanneer middelen niet beschikbaar komen, lopen we het risico dat een steeds groter areaal niet meer voldoet aan de kwaliteitseisen en de omvang van de investeringen groter wordt en ook in kortere periode moeten worden gedaan.

4.3.6 Financiën

Hieronder is per onderdeel binnen de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen inzichtelijk gemaakt wat de onderhoudskosten en kapitaallasten voor het jaar 2027 bedragen.

Exploitatiekosten kapitaalgoederen

Bedragen in €

Onderdeel	Onderhoudskosten 2027	Kapitaallasten 2027
Wegen	2.268.198	662.315
Civieltechnische kunstwerken	275.971	126.215
Openbare verlichting	122.020	237.731
Riolering en water	691.344	1.328.033
Groen	885.507	114.252
Speelterreinen en - toestellen	41.778	94.350
Begraafplaatsen	159.707	7.103
Gebouwen	1.181.163	3.648.394
Totaal	**5.625.688**	**6.218.393**

Binnen de onderhoudskosten zijn kosten voor verzekering, belasting, gas, water, elektriciteit, personeelskosten en bijdragen aan derden niet meegenomen. Bij het onderdeel 'Groen' zijn wel de personeelskosten van de Stichting Werk Raalte meegenomen, inclusief bijbehorende kosten voor opleiding, kleding en brandstof voor het materieel.

4.3.7 Wegen, civieltechnische kunstwerken en openbare verlichting

Uitvoering

Wegen

Het gemeentelijke wegennet bestaat naast bermen en bermsloten uit circa 300 ha. verhard oppervlak en circa 18 ha. onverharde en half-verharde paden en rijbanen.

De asfaltwegen en elementenverhardingen worden elke twee jaar geïnspecteerd conform de CROW-richtlijnen. Uit de laatste inspectie (2026) blijkt dat circa 8% van het oppervlakte aan verhardingen niet aan het vastgestelde kwaliteitsniveau voldoet. Dit achterstallig onderhoud wordt geraamd op circa € 2 mln. De werkzaamheden worden nu geprioriteerd op basis van: 1) veiligheidsrisico's, 2) kapitaalvernietiging, 3) maatschappelijke functie.

Civieltechnische kunstwerken
Gemeente Raalte heeft 75 grote civieltechnische kunstwerken in beheer (bruggen, tunnels, etc.) en daarnaast nog circa 525 duikers. In het beheerplan Civieltechnische kunstwerken is het onderhoud en beheer van de civieltechnische kunstwerken geregeld. Functionele inspecties worden eens per drie jaar uitgevoerd. Groot onderhoud en/of vervangingen van kunstwerken worden via MIP (toestandsafhankelijk) geprogrammeerd.

Openbare verlichting
Het areaal van de openbare verlichting bestaat uit ruim 9.235 lichtpunten. Storingen worden door de eigen dienst opgelost, daarnaast wordt de openbare verlichting periodiek geschouwd op functioneren en installatieveiligheid. Circa 75% van de lichtpunten is voorzien van een LED-armatuur, we zetten jaarlijks middelen in (vervanging van masten en armaturen via MIP) om verdere verduurzaming in de vorm van ledverlichting te realiseren.

Relevante ontwikkelingen
Wegen
Achterstallig onderhoud
Er is sprake van aanzienlijke hoeveelheid achterstallig onderhoud. De verwachting is dat bij gelijkblijvend investeringsniveau het achterstallig onderhoud zal toenemen. Preventief/planmatig onderhoud valt volgens deze prioritering immers vaak buiten het werkpakket.

Verhardingsonderzoek
Wegenonderhoud wordt vooral op basis van visuele weginspectie gepland. Vaak zijn we dan laat met reparaties (de schade is immers al zichtbaar), of komen we vaker terug op dezelfde weg. Op basis van het verhardingsonderzoek (2026) verwachten we beter in staat te zijn onderhoudsmaatregelen efficiënt en vroegtijdig te plannen.

Openbare verlichting
In toenemende mate hebben we last van netwerkstoringen. Lichtmasten blijven daardoor soms langere tijd buiten werking. Dit zijn storingen in het OVL-netwerk, vaak als gevolg van veroudering in combinatie met veel neerslag. Het OVL-netwerk is in beheer bij Enexis. We merken dat oplostijden soms langer zijn dan gewenst.

Enexis is bezig aansluitingen te standaardiseren. Hiervoor is een compacte aansluitmodule ontwikkeld (CAM). Deze wordt vooralsnog alleen toegepast bij nieuwe aansluitingen.

Risico's
Wegen
Achterstallig onderhoud aan verhardingen zorgt voor een verhoogd risico op aansprakelijkheid bij schade en ongevallen.

Openbare verlichting
We zijn nog bezig met het vervangen van conventionele armaturen voor ledverlichting. De onderdelen van conventionele verlichting zijn steeds moeilijker verkrijgbaar, hierdoor ontstaat er meer druk op het vervangen naar ledverlichting. De levensduur van de ledverlichting is onzeker. De eerste generatie ledverlichting (ombouw van bestaande armaturen) is inmiddels storingsgevoelig.

Civieltechnische kunstwerken
Het programmeren van maatregelen gebeurt op basis van visuele inspecties. Gebreken zijn echter niet altijd visueel waarneembaar. De leeftijd van veel kunstwerken doet vermoeden dat het einde van de functionele levensduur van objecten nabij is (maar nog niet visueel waarneembaar).

4.3.8 Riolering, water

Uitvoering
In het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP 2021-2030) zijn de zorgtaken voor een duurzaam en doelmatig rioleringsbeheer vastgelegd. De gemeente Raalte zamelt afvalwater in (met vrijvervalriolering in de kernen en drukriolering in het buitengebied) en verpompt dit naar rioolwaterzuiveringsinstallaties. Daarnaast hebben we bergings- en infiltratievoorzieningen voor hemelwater in beheer en werken we naar een klimaatadaptieve en waterrobuuste inrichting.

In het GRP 2021-2030 is vastgelegd dat het beheer risico-gestuurd en doelmatig plaatsvindt. Dat doen we door te monitoren op basis van inspecties, onderzoek en data-analyse, door preventief onderhoud uit te voeren om kwaliteitsverlies te voorkomen en door doelmatigheidsafwegingen te maken alvorens te repareren en vervangen.

Voor riolering en water werken we in het regionale samenwerkingsverband RIVUS samen met provincie, waterschap, Vitens en de gemeenten Zwolle, Deventer, Kampen, Olst-Wijhe, Staphorst, Dalfsen en Zwartewaterland. Daarin voeren we gezamenlijk (onderzoeks)projecten uit en delen we kennis en ervaring op bestuurlijk, management en uitvoerend niveau.

Relevante ontwikkelingen
Risico-gestuurd beheer
We werken risicogestuurd. De werkwijze is vastgelegd in het beheerplan riolering.

De tussentijdse evaluatie van het GRP is in 2025 afgerond. Relevante aanbevelingen zijn overgenomen, waaronder prioritering van grote vervangingsopgaven, waarbij we meer rekening houden met de leeftijd en kwaliteit van riolering en integraal werken. De focus verschuift daarmee naar meer grootschalig vervangen, waardoor er ook meer koppelkansen ontstaan met andere disciplines om een toekomstbestendige openbare ruimte te bereiken.

Sinds dit jaar is de Cyberbeveiligingswet (implementatie van de Europese NIS2 - richtlijn) van toepassing verklaard. De wet stelt strengere eisen aan organisaties die als vitaal of belangrijk worden aangemerkt, waaronder onderdelen van de waterketen.

Risico's
Bij risico-gestuurd werken wordt de riolering niet vervangen op basis van leeftijd, maar op basis van kwaliteit. Dit houdt in dat het risico op calamiteiten (het riool gaat stuk en moet met spoed gerepareerd worden) toeneemt. Het is mogelijk dat we vaker met dergelijke calamiteiten te maken krijgen. Daar is financieel rekening mee gehouden in het Gemeentelijk Rioleringsplan.

De klimaatverandering zorgt voor intensievere buien. Dat is geen toekomstbeeld meer, maar de huidige realiteit. Het Gemeentelijk Rioleringsplan is erop gericht om in 2050 bestand te zijn tegen dergelijke buien. Dat wordt via herontwikkelingsprojecten gerealiseerd (Meerjarig investeringsprogramma). Tot die tijd is er een risico dat gebieden, die nog niet klimaatbestendig zijn gemaakt, te maken gaan krijgen met wateroverlast.

Voor het beheer en functioneren van de drukriolering en gemalen heeft de nieuwe Cyberbeveiligingswet relevante consequenties, met name op het gebied van digitale veiligheid. De gevolgen worden onderzocht en noodzakelijke acties worden ondernomen.

4.3.9 Groen, speeltoestellen en begraafplaatsen

Uitvoering
Openbaar groen
De gemeente Raalte onderhoudt en beheert 188,4 ha openbaar groen en ± 63.500 bomen. Door ontwikkelingen, zoals klimaatverandering, terugloop biodiversiteit, vergrijzende samenleving maar ook participatie, liggen er uitdagende opgaven voor de openbare ruimte. Dit vraagt om een andere inrichting en beheer van de (groene) openbare ruimte. In het beheerplan toekomstbestendig openbaar groen (2022) zijn bovengenoemde ontwikkelingen meegenomen. Een actualisatie van dit beheerplan staat voor 2027 op de planning. De activiteiten die de groene organisaties en de gemeente Raalte ondernemen, worden jaarlijks opgenomen in de jaarplanning van de 'Groene agenda'.

Het bomenbeleid is/wordt in 2026 geactualiseerd en vastgesteld. Het onderhoud en beheer van bomen is nu nog vastgelegd in het beheerplan bomen (2021). Het is de bedoeling om deze in 2027 te actualiseren en vast te stellen. Met het overkoepelend beleidsplan duurzaamheid (2025) zijn de doelen om Raalte verder te vergroenen vastgesteld.

Buiten bewegen, beleven, spelen en ontmoeten
Eind 2023 is de nota 'Buiten bewegen, beleven, spelen en ontmoeten' vastgesteld. In de nota wordt een sterke verbinding gelegd met de andere programma's, zoals de omgevingsvisie en de opgaven toekomstbestendige dorpen en wijken, de groeiopgave Raalte, de wet Publieke Gezondheid, GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord), het Sportakkoord 1 en 2 en de inclusie agenda. In het Beheerplan 'Buiten bewegen, beleven, spelen en ontmoeten' is het speelbeleid verder uitgewerkt in ambities op gebied van 1. gezonde buurten (wat is er nodig?), 2. toepassing Athletic Skills Model om een gevarieerd en aantrekkelijk aanbod te creëren voor alle inwoners dat aanzet tot bewegen en 3. integrale aanpak bij vervanging van speelplaatsen middels participatie met inwoners, ketenpartners (Sportbedrijf, Wijz, Salland Wonen) en specifieke doelgroepen. Hiermee dragen we bij aan het toekomstbestendig maken van de dorpen en wijken, en aan het verbeteren van de fysieke en mentale gezondheid van alle inwoners.

Verder is in het beheerplan 'Buiten bewegen, beleven, spelen en ontmoeten' het onderhoud en beheer van 174 speelplaatsen (inclusief trapveldjes) geregeld. De speeltoestellen worden jaarlijks geïnspecteerd op het gebied van veiligheid.

Begraafplaatsen
De gemeente Raalte beheert en onderhoudt vier begraafplaatsen. Het beleids- en beheerplan begraafplaatsen is in 2025 geactualiseerd en voorzien van een uitvoeringsplan.

Relevante ontwikkelingen
Openbaar groen
In het beheerplan 'Toekomstbestendig groen' zijn voor een zestal (maatschappelijke) thema's (veilig, biodiversiteit, leefbaar, gezond, klimaatbestendig en duurzaam) de effecten van groen beschreven en is aangegeven welke bijdrage groen levert aan een aantrekkelijke woon- en leefomgeving. De kernwoorden toekomstbestendig en participatie zijn overkoepelend aan deze thema's en zijn integraal meegenomen. Groen ontwikkelt zich daarmee van financiële kostenpost naar maatschappelijk verdienmodel en is onmisbaar wanneer we onze dorpen en wijken toekomstbestendig maken. De focus ligt nu op het uitvoeringsprogramma. Vanuit het beleidsplan Biodiversiteit is een actieplan ontwikkeld, zodat we de activiteiten op gebied van biodiversiteit planmatiger, nog meer in samenwerking en doeltreffender kunnen aanpakken. Om hier vanaf 2027 uitvoering aan te geven zijn bij programma 2 nieuw beleid middelen gevraagd.

Groenteam
De invoering van de Participatiewet heeft geleid tot een afname van SW-medewerkers. Hierdoor hebben we, net als andere gemeenten, over te stappen op een andere manier van organiseren, die financieel gezien nadeliger is dan de inzet van gedetacheerde SW-medewerkers. De hogere kosten leiden tot een structureel tekort binnen het WSW-budget voor groenonderhoud. Om te komen tot een toekomstbestendig, sociaal en financieel houdbaar groenteam is het nodig om te onderzoeken welke inrichting het beste past bij onze opgave, het beschikbare areaal en de gewenste beeldkwaliteit. Dit onderzoek moet duidelijk maken welke formatie, organisatievorm en financiële middelen structureel nodig zijn.

Begraafplaatsen
Om de begraafplaatsen toekomstbestendig te maken, worden in het beleids- en beheerplan begraafplaatsen een aantal acties voorgesteld. In 2027 gaan we bezig met onder andere het realiseren van een moderne urnentuin en het verbeteren van communicatie op de website.

Risico's
Wanneer voor 2027 het gevraagde budget dat is aangevraagd via nieuw beleid niet wordt gehonoreerd betreffende het groenteam, zal een overschrijding volgen of kan de kwaliteit van het groenonderhoud in de wijken niet worden geborgd. We zijn voornemens om een structureel voorstel voor te leggen voor de organisatie van het groenteam bij de begroting 2028.

4.3.10 Gebouwen

Uitvoering
Voor alle gebouwen in gemeentelijk bezit hanteren wij voor het uitvoeren van beheer en onderhoud de uitgangspunten, zoals deze zijn vastgesteld in de nota gemeentelijke gebouwen (2013). Het beheerplan wordt gevormd door het meerjarig onderhoudsplan (verder MJOP). Voor de gemeentelijke gebouwen wordt er 5-jaarlijks door een extern bureau een inspectie uitgevoerd om de staat van de gebouwen te beoordelen en de MJOP-gegevens te actualiseren. Jaarlijks wordt er een onderhoudsplanning opgesteld en worden de financiële consequenties opgenomen in de begroting voor het volgende jaar. In het jaar van uitvoering worden de planning en kosten continu gemonitord en wanneer nodig wordt jaarlijks per gebouw het MJOP bijgesteld.

Relevante ontwikkelingen
De mogelijkheden voor een samenwerking met de gemeente Olst-Wijhe op het gebied van vastgoed worden onderzocht. Daarbij wordt ook de financiële inrichting meegenomen.

Risico's
Politiek gezien, zowel nationaal als internationaal, is er nog veel onzekerheid met betrekking tot duurzaamheidsambities. Dit betekent dat de vertaling naar lokale duurzaamheidsambities en het bekostigen ervan in de komende jaren nog kan veranderen.

Momenteel is het toekomstbeeld van het gemeentehuis nog onzeker. Het huidige onderhoudsbudget is gebaseerd op instandhouding. Afhankelijk van toekomstige keuzes wordt een aanpassing van het onderhoudsbudget mogelijk noodzakelijk.

4.4 Financiering

Portefeuillehouder:	Wethouder A. Kreule
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

4.4.1 Inleiding

De paragraaf financiering is een verplicht onderdeel van de begroting. Deze verplichting hangt samen met de invoering van de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden). Deze wet beoogt een solide financiering bij openbare lichamen. Doel hierbij is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van de gemeente en het handhaven van een uitstekende kredietwaardigheid.
De wet kent een onderscheid tussen regels voor korte termijn financiering en regels voor lange termijn financiering. Het onderscheid is gelegd bij een termijn van 1 jaar waarbij een maximum norm wordt voorgeschreven voor de vlottende (korte) schuld: de zogenaamde kasgeldlimiet. Daarnaast wordt met het stellen van een norm voor renterisico's bewerkstelligd dat tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille wordt gekomen dat tegenvallers als gevolg van renteaanpassingen en herfinanciering in voldoende mate worden beperkt.

Treasurystatuut

De financieringsparagraaf vormt, in samenhang met het in artikel 212 van de Gemeentewet voorgeschreven treasurystatuut en de overeenkomstig vastgestelde verordeningen, een belangrijk instrument voor het sturen, beheersen, verantwoorden van en toezicht houden op de financieringsfunctie. Hierin staan de doelstellingen, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en de administratieve organisatie rond het beheer van liquiditeiten van de gemeente op lange en korte termijn. Daarnaast zijn kredietwaardigheidsnormen voor tegenpartijen bij uitzettingen voor een periode van 1 jaar en langer opgenomen. De bepalingen in het treasurystatuut waarborgen een risicomijdend financieringsprofiel.

Financieringsbeleid

De uitgaven en inkomsten van de gemeente lopen niet synchroon in de tijd. De gemeente moet soms geld lenen om tijdig betalingen te kunnen verrichten en soms heeft ze (tijdelijk) overtollige liquide middelen. Ook moeten investeringen gefinancierd worden. In korte tijd worden uitgaven gedaan, die over een veel langere periode worden afgeschreven. Uitgangspunt voor het financieringsbeleid is om de rentekosten van de financiering zo laag mogelijk te houden, de renteopbrengsten zo hoog mogelijk te doen zijn en daarbij zo weinig mogelijk risico's te lopen. De gemeente baseert zich daarbij op de uitgangspunten van het treasurystatuut en de algemene verwachtingen van de financiële sector.

Totaalfinanciering

In de gemeente Raalte wordt het principe van totaalfinanciering toegepast. Dit houdt in dat niet voor iedere investering een afzonderlijke lening wordt afgesloten. Investeringen worden gefinancierd vanuit het totaal eigen vermogen (reserves) en het vreemd vermogen (aangetrokken leningen). Er is dus geen directe relatie tussen een bepaalde investering (actief) en de rentelasten voor een afgesloten lening c.q. vergoeding voor het eigen vermogen.

De rentelasten op de boekwaarden van de investeringen worden daarom toegerekend op basis van een vooraf gecalculeerd rentepercentage. Dit noemen we het renteomslagpercentage. Dit percentage mag maximaal 0,5% naar boven worden afgerond.

4.4.2 Ontwikkelingen

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft vanwege de oplopende inflatie de rente verhoogd. Begin september 2026 staat deze rente op 2,25%. In de markt wordt verwacht de rente op korte termijn verder verhoogd wordt. Door de gunstige rekening resultaten, de gerealiseerde grondverkopen en vertraagde investeringen, hebben we de herfinanciering van de laatste jaren nog kunnen uitstellen. Het beleid blijft erop gericht het (rente) risico zo veel mogelijk te beperken en de gemiddelde rente voor de lange termijn zo laag mogelijk te houden. In de begroting is een stelpost van € 150.000 opgenomen waarmee de effecten van de rentestijging kunnen worden opgevangen. In de begroting is ook rekening gehouden met renteopbrengsten over het tegoed bij de rijksschatkist met € 375.000.

Overzicht leningportefeuille

Bedragen * € 1.000.000

Omschrijving	Bedrag	Rentelast
Stand leningportefeuille per 31-12-2025	50,5	1,29
Aangetrokken lening in 2026		
Nog aan te trekken in 2026		
Aflossingen in 2026	-0,1	
Stand leningportefeuille per 31-12-2026	50,4	
Geplande aflossingen van leningen	-0,1	
Mogelijk aan te trekken lening in 2027		
Verwachte stand leningportefeuille per 31-12-2027	50,3	

Onderstaand de berekening van de rente welke aan de taakvelden wordt toegerekend:

Bedragen in €

Rub.	Omschrijving	Begroting 2027
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	909.559
b.	De externe rentebaten	-26.315
	Totaal door te rekenen externe rente	**883.244**
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend (2,5% nu via de omslag)	0
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (voorbeeld: Grondbedrijf)	
	Totale rente	**883.244**
	Saldo door te rekenen externe rente	**883.244**
d1.	Rente over eigen vermogen	2.170.099
d2.	Rente over voorziening verwachte verliezen grondexploitatie (gewaardeerd op contante waarde)	10.043
	De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente	**3.063.386**
e.	De werkelijk aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	-3.063.386
f.	**Renteresultaat op het taakveld treasury**	**0**

4.4.3 Risico's

De begroting 2027 voorziet een financieringsoverschot van € 19 mln., daarom is er geen rekening gehouden met het aan trekken van nieuwe externe financiering. Over dit overschot verwachten we renteopbrengsten van € 375.000, in de meerjarenbegroting was reeds met een renteopbrengst van € 150.000 rekening gehouden. Het effect op de exploitatie is daarom beperkt. Het grote financieringsoverschot wordt bijna geheel veroorzaakt door slechts de helft van de geraamde investeringen in de financieringsberekening mee te nemen.

Mocht het investeringsvolume onverhoopt toch toenemen dan is voor de rentelast een stelpost opgenomen van € 150.000. Hiermee is dit risico voldoende afgedekt.

Renterisico op vaste schuld

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Berekening renterisiconorm				
1. Begrotingstotaal per jaar *	137.721	130.437	128.427	
2. Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	20%	20%	20%	
3. Renterisiconorm (1*2)	**27.544**	**26.087**	**25.685**	**0**
Berekening renterisico				
4. Renteherzieningen	0	0	0	
5. Plus aflossingen	93	5.096	5.099	
6. Renterisico (4+5)	**93**	**5.096**	**5.099**	**0**
Toets Renterisiconorm:				
3. Renterisiconorm	27.544	26.087	25.685	0
6. Minus renterisico	-93	-5.096	-5.099	0
Ruimte(+) / Overschrijding(-)	**27.637**	**31.183**	**30.784**	**0**

*) Exclusief het begrotingssaldo

4.4.4 Financieringsbehoefte

Het financieringsbeleid is erop gericht om met zo min mogelijk risico zo laag mogelijke rentekosten op de lange termijn te hebben. Voor 2027 is een financieringsoverschot geraamd van € 18,8 miljoen (peildatum 1 mei 2026). Op basis van de resultaten van de zomernota 2026 en de meest actuele liquiditeitenprognose begroting 2027-2030 (peildatum september 2026) is de verwachting dat het financieringsoverschot beperkt oploopt. Dit vindt met name zijn oorzaak in opbrengsten van grondverkopen en langzamere uitgaven voor investeringsbudgetten dan gepland. In het laatste 2 jaar van de prognose moeten we rekening houden met een afname van het financieringsoverschot als gevolg van de groei ambitie van de gemeente. Dit (tijdelijke) overschot wordt uitgezet bij de (rijks)schatkist en collega-gemeenten. Hierover ontvangt de gemeente rentebaten. In de (meerjaren)begroting is rekening gehouden met deze hogere rentebaten.

4.5 Bedrijfsvoering

Portefeuillehouder:	Burgemeester R. Zuidema en wethouder M. Brinkhuis
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

4.5.1 Inleiding

Binnen de programmabegroting geeft de paragraaf bedrijfsvoering inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de gemeentelijke bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren.

De afgelopen jaren is glashelder de noodzaak gebleken om als gemeente wendbaar te zijn. De snel veranderende samenleving stelt in toenemende mate eisen aan de manier waarop wij als overheid werken. Raalte wil op verschillende vlakken veel bereiken en het verschil kunnen maken voor haar inwoners.

Wij willen hierbij een transparante overheid zijn, die de noodzakelijke beweging naar de toekomst maakt. Van ons mag verwacht worden dat wij onze bedrijfsvoering doelmatig, effectief en efficiënt inrichten. Wij anticiperen op digitale ontwikkelingen en maken hier slim gebruik van. Hierbij zorgen wij ervoor dat wij ten alle tijde zorgvuldig met de gegevens van onze inwoners en ondernemers omgaan en dat deze veilig bij ons zijn.

Het op al deze aspecten zorg dragen voor een moderne en adequate bedrijfsvoering vraagt veel van de organisatie. Wij varen hierbij scherp aan de wind om de beschikbare middelen optimaal in te zetten en te benutten.

4.5.2 Organisatie

Als gemeentelijke organisatie staan we met ruim 450 collega’s voor de taak om te doen wat nodig is voor iedereen die woont of onderneemt in de gemeente Raalte. Onze organisatie staat voor een periode waarin maatschappelijke opgaven, technologische ontwikkelingen en een veranderende arbeidsmarkt steeds meer samenkomen. Om inwoners, ondernemers, instellingen en verenigingen ook in de toekomst goed te kunnen ondersteunen, blijven we investeren in een professionele, wendbare en toekomstbestendige organisatie.

Veel gaat goed in onze organisatie. Daarom bouwen we voort op de sterke basis die de afgelopen jaren is gelegd. Tegelijkertijd vragen de opgaven waarvoor we staan om heldere keuzes, duidelijke kaders en een organisatie die zich voortdurend ontwikkelt. We blijven daarom werken aan onze ontwikkeling langs de lijnen sturing, kaders en professioneel samenwerken. Daarbij richten we ons op het versterken van ons verandervermogen, het verbeteren van de samenwerking over organisatieonderdelen heen en het vergroten van onze slagkracht bij complexe maatschappelijke opgaven.

Een belangrijke voorwaarde hiervoor is goed leiderschap. Leidinggevenden spelen een cruciale rol bij het bieden van richting, het stimuleren van samenwerking en het begeleiden van veranderingen. Daarom zetten we de ingezette leiderschapsontwikkeling voort. Tegelijkertijd investeren we in het persoonlijk leiderschap en vakmanschap van onze medewerkers.

We verwachten van medewerkers eigenaarschap, reflectie en de bereidheid om zich continu te ontwikkelen. Daarmee versterken we onze professionele cultuur en ons vermogen om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen.

De arbeidsmarkt blijft krap en de vraag naar specifieke kennis en vaardigheden neemt toe. Daarom werken we verder aan strategische personeelsplanning. Hiermee brengen we in beeld welke kennis, capaciteit en competenties nodig zijn om onze ambities waar te maken, zowel nu als in de toekomst. We versterken onze arbeidsmarktbenadering, investeren in aantrekkelijk werkgeverschap en zetten in op het behouden, ontwikkelen en aantrekken van talent.

Diversiteit en inclusie blijven daarbij belangrijke aandachtspunten. We vinden het belangrijk dat iedereen zich welkom, gezien en gewaardeerd voelt binnen onze organisatie. Verschillende perspectieven maken ons sterker en helpen ons om beter aan te sluiten bij de samenleving waarvoor we werken. Daarom blijven we werken aan een inclusieve organisatiecultuur waarin iedereen de ruimte krijgt om bij te dragen vanuit zijn of haar talenten.

Om deze ontwikkeling te kunnen vormgeven wordt voorgesteld om € 30.000 in 2027 en € 72.000 in 2028 en 2029 op te nemen in de begroting voor werving en selectie en deze tot en met 2028 te dekken vanuit de stelpost overhead. Ook wordt voorgesteld de structurele beheerkosten voor de digitale leeromgeving van € 30.150 te dekken uit de stelpost overhead.

Om steeds betere en gerichtere afwegingen te kunnen maken over de inzet van onze schaarse middelen en capaciteit, werken we verder aan de implementatie en professionalisering van portfoliomanagement. Hierdoor krijgen we beter inzicht in de relatie tussen onze ambities, de beschikbare middelen en capaciteit en de keuzes die we kunnen maken. Dit helpt ons om prioriteiten te stellen, middelen doelgericht in te zetten en de uitvoerbaarheid van opgaven beter te bewaken. Na de kwartiermaker fase wordt de rol van portfoliomanager ingevuld binnen Raalte. Voorgesteld wordt hiervoor € 72.750 voor zowel 2027 en 2028 op te nemen in de begroting en deze kosten toe te delen en daarmee te dekken vanuit het totaal van de projecten.

Hiernaast zetten we verdere stappen in procesgericht werken. We bouwen voort op de verbeteringen die het afgelopen jaren in gang zijn gezet en blijven werken aan het beschrijven, optimaliseren en uniformeren van processen. Hierdoor vergroten we de kwaliteit van onze dienstverlening, verminderen we kwetsbaarheid en maken we het eenvoudiger om kennis te delen en samen te werken.

Ook werken we verder aan het toekomstbestendig organiseren van onze juridische functie. Op basis van de uitkomsten van het lopende onderzoek bepalen we wat nodig is om de brede juridische kwaliteit duurzaam te versterken binnen onze organisatie. Voor 2027 zijn daar nog incidentele middelen voor beschikbaar. Indien nodig komen we met de begroting 2028 met een structureel voorstel.

Met deze ontwikkelingen bouwen we verder aan een organisatie die betrouwbaar, verbindend, oplossingsgericht en slim blijft werken aan een mooier Raalte. Een organisatie die beschikt over de juiste mensen, kennis, vaardigheden en werkwijzen om ook in de toekomst de maatschappelijke opgaven van onze gemeente succesvol op te pakken.

4.5.3 Loonsomkader en egalisatiereserve SPP

We werken met een vastgesteld loonsomkader. Dit is een 'lumpsum' loonsombudget. Voor 2027 wordt aan de raad voorgesteld om het loonsomkader vast te stellen op € 30,46 miljoen. Binnen dit kader heeft het college de mogelijkheid medewerkers in dienst te nemen voor uitvoering van de gemeentelijke taken. De begrote vaste formatie die hierbij hoort is 303,12 fte. De ontwikkeling van het loonsomkader 2026-2027 ziet er als volgt uit:

Ontwikkeling van het loonsomkader 2026-2027

Bedragen * € 1.000

Omschrijving	Loonsomkader 2026	Loonsomkader 2027
Loonsom (basis) primitieve begroting	25.204	27.901
Saldo autonome ontwikkelingen *	394	-44
Verwachte loon- en premiestijging CAO	563	608
Eerder genomen maar nog niet verwerkte besluiten **	1.740	1.996
Totaal	**27.901**	**30.461**

*) Onder andere werkelijk resultaat cao-ontwikkelingen, pensioenpremies en overige mutaties.
**) Besluiten uit nieuw beleid begroting 2026 en beschikbare middelen (budgetneutraal).

Voor nadere toelichting wordt verwezen naar bijlage K.

Egalisatiereserve SPP

De egalisatiereserve SPP (Strategische personeelsplanning) werd structureel gevoed door het vervallen van uitloopschalen bij vertrek van medewerkers. Door veranderde financiële spelregels is het vanaf het begrotingsjaar 2027 niet meer toegestaan om een structurele dotatie aan een reserve te doen. Daarom is de structurele dotatie omgezet naar structureel budget. Het structureel budget 2027 bedraagt (afgerond) € 669.000 en met ingang van 2028 € 610.000. Dit budget is bedoeld om de kosten op te kunnen vangen voor mobiliteit bevorderende maatregelen, het generatiepact en het stimuleren van de organisatieontwikkeling. Ook wordt dit budget ingezet om actielijnen die voortkomen uit onze Strategische Personeelsplanning te bekostigen. Mocht op dit budget aan het einde van het jaar een onder- of overschrijding ontstaan, dan wordt dit saldo alsnog toegevoegd c.q. onttrokken aan de egalisatiereserve SPP. Doordat hiermee de doelstelling van de reserve, als gevolg van gewijzigde regelgeving, iets verandert, is het reserveformat hierop aangepast. Zie bijlage I.
Daarnaast wordt een eventueel positief of negatief saldo op de eerdergenoemde loonsom aan het einde van het jaar toegevoegd of onttrokken aan deze reserve. Het plafond van de reserve is door de raad vastgesteld op € 800.000. Het meerdere wordt toegevoegd aan de algemene middelen.

4.5.4 DOWR

De DOWR-samenwerking staat voor het leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening binnen de vastgestelde kaders en budgetten. Om te kunnen anticiperen en daarmee blijven leveren van de gewenste diensten en ondersteuning, is er sprake van een toenemende noodzaak voor flexibiliteit en wendbaarheid. Het behouden van hoogwaardige dienstverlening blijft hierbij het uitgangspunt.

Kostenontwikkeling

Bedragen in €

Perceel	2026	2027	2028	2029	2030
FA	390.760	337.130	337.130	337.130	337.130
FD	1.085.029	1.071.479	1.071.479	1.071.479	1.071.479
Belastingen	647.595	713.341	713.341	713.341	713.341
Inkoop	68.682	70.502	70.502	70.502	70.502
PSA (aandeel Raalte)	243.920	293.157	303.415	303.415	303.415
ID	4.412.930	4.541.725	4.541.725	4.541.725	4.541.725
Totaal	**6.848.916**	**7.027.334**	**7.037.592**	**7.037.592**	**7.037.592**

Binnen de begroting DOWR zijn de volgende specifieke opgaven vastgesteld. Hiervoor is binnen de DOWR-begroting ruimte gemaakt door herschikken van middelen.

DOWR-ID

Mede als gevolg van de groei van het personeelsbestand is in de afgelopen jaren het aantal meldingen bij de servicedesk aanzienlijk toegenomen. Om te waarborgen dat meldingen tijdig en adequaat worden afgehandeld, wordt voorgesteld de servicedesk structureel uit te breiden met 1 fte.

Daarnaast is een uitbreiding van 1 fte noodzakelijk om de bescherming van gegevens en data op het gewenste niveau te houden en te kunnen blijven voldoen aan de toenemende eisen op het gebied van informatiebeveiliging en privacy.

Ook de ontwikkeling en toepassing van kunstmatige intelligentie (AI) vraagt om extra capaciteit. Om ervoor te zorgen dat AI op een verantwoorde, gecontroleerde en professionele wijze wordt ingezet, wordt hiervoor 0,67 fte aan formatie opgenomen.

Verder wordt voorgesteld de formatie functioneel beheer voor het sociaal domein uit te breiden met 1 fte. Dit is noodzakelijk om de continuïteit en kwaliteit van de ondersteuning van de bedrijfsprocessen te waarborgen.

DOWR-PSA

Vanwege de groei van het totale personeelsbestand van de DOWR-gemeenten in de afgelopen jaren, is het aantal personele mutaties en de bijbehorende administratieve werkzaamheden aanzienlijk toegenomen. Voor de jaren 2026 en 2027 zijn hiervoor incidenteel middelen beschikbaar gesteld. Vanaf 2028 is binnen de begroting van DOWR-PSA structureel een uitbreiding van 0,6 fte helpdesk en 0,6 fte salarisadministratie opgenomen.

Daarnaast is extra budget vrijgemaakt voor ontwikkelcapaciteit functioneel beheer, zodat verdere optimalisatie en doorontwikkeling van systemen en processen mogelijk blijft.

4.5.5 Digitale transitie

Digitalisering biedt belangrijke kansen om de dienstverlening aan inwoners en ondernemers verder te verbeteren en de organisatie toekomstbestendig te maken. Door digitale mogelijkheden slim in te zetten kunnen we efficiënter werken, de kwaliteit van onze dienstverlening versterken en maatschappelijke opgaven beter ondersteunen. Daarbij blijft de menselijke maat uitgangspunt: digitaal waar het kan, persoonlijk waar het nodig is. Het coalitieakkoord onderstreept het belang van een gemeente die digitaal goed werkt, persoonlijk bereikbaar blijft en zorgvuldig omgaat met de gegevens van inwoners.

In lijn met het coalitieakkoord zetten we in 2027 verdere stappen in het verantwoord toepassen van nieuwe technologieën, waaronder kunstmatige intelligentie (AI). AI biedt kansen om werkprocessen slimmer in te richten, de werkdruk te verlagen en medewerkers te ondersteunen bij hun dagelijkse werkzaamheden. We benutten deze mogelijkheden op een verantwoorde manier, met aandacht voor privacy, informatieveiligheid, wet- en regelgeving en ethische vraagstukken. Daarnaast investeren we in kennisontwikkeling en het vergroten van de digitale vaardigheden van medewerkers, zodat zij nieuwe technologieën effectief en verantwoord kunnen toepassen.

Data vormen een steeds belangrijkere basis voor beleidsvorming, uitvoering en dienstverlening. Daarom versterken we onze aanpak voor data gedreven werken. Door inzichten uit data beter te benutten kunnen we ontwikkelingen eerder signaleren, processen verbeteren en beter onderbouwde keuzes maken. Om deze reden investeren wij ook in 2027 in de verdere ontwikkeling van datagedreven werken en data volwassenheid.

Ook zetten we verdere stappen in de modernisering van onze digitale dienstverlening en informatievoorziening. We reserveren middelen voor het voldoen aan wettelijke verplichtingen op het gebied van informatievoorziening en zorgen we voor continuïteit van de dienstverlening. Daarnaast investeren we in procesgericht werken, zodat werkprocessen efficiënter, eenvoudiger en beter ondersteund kunnen worden door digitale middelen en kwaliteit en rechtmatigheid geborgd worden.

Een belangrijk onderdeel hiervan is de implementatie van PodiumD, waarmee het huidige zaaksysteem wordt vervangen. Dit meerjarige programma, dat in 2026 is gestart en doorloopt tot en met 2028, vormt de basis voor verdere verbetering van onze digitale dienstverlening, klantcontacten en de ondersteuning van interne werkprocessen. Hiermee bouwen we samen met Dimpact en andere aangesloten gemeenten aan een toekomstbestendig digitaal dienstverleningsplatform. Dit project heeft een nauwe relatie met de ambities op digitale dienstverlening en de informatiesamenleving vanuit het coalitieakkoord. Er wordt voorgesteld om hiervoor eenmalig € 35.800 op te nemen.

Om stevig regie te kunnen blijven voeren op deze ontwikkelingen, breiden we de capaciteit van de Chief Information Officer (CIO-functie) structureel uit.

Het totaal van deze ontwikkelingen vraagt de volgende extra middelen.

Digitale transitie	S=structureel, I=incidenteel			Bedragen in €
Categorie	**S/I**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
AI (aanschaf licenties copilot)	I	50.000	0	0	0
Cio-rol/regie	S	132.000	132.000	132.000	132.000
Wettelijke verplichtingen (woo, reisdocumenten)	I	49.000			
	S	0	27.000	28.000	29.000
Totaal	**I**	**99.000**	**0**	**0**	**0**
	S	**132.000**	**159.000**	**160.000**	**161.000**

Voorgesteld wordt om de kosten voor AI (€ 50.000), de CIO-functie (€ 132.000) en structurele wettelijke verplichtingen (€ 27.000 oplopend naar € 29.000) te dekken uit de stelpost overhead en de incidentele kosten wettelijke verplichtingen (€ 49.000) te dekken uit de egalisatiereserve DOWR.

4.5.6 Bescherming persoonsgegevens en informatieveiligheid

De gemeente verwerkt dagelijks persoonsgegevens van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Het zorgvuldig beschermen van deze gegevens en het waarborgen van een betrouwbare informatievoorziening zijn randvoorwaarden voor een goed functionerende overheid. In een samenleving die steeds verder digitaliseert, neemt ook het belang van privacy, informatieveiligheid en digitale weerbaarheid toe.

De gemeente neemt hierin nadrukkelijk haar verantwoordelijkheid en voert actief regie op de bescherming van persoonsgegevens en de beveiliging van informatie en systemen. We zetten concrete stappen om te voldoen aan wet- en regelgeving, risico's tijdig te signaleren en passende beheersmaatregelen te treffen. Daarbij investeren we structureel in bewustwording, kennisontwikkeling, procesverbetering en een betrouwbare informatiehuishouding.

Ook hebben we aandacht voor nieuwe ontwikkelingen, zoals de toenemende inzet van data en kunstmatige intelligentie. We zorgen ervoor dat deze ontwikkelingen op een veilige, verantwoorde en transparante wijze plaatsvinden, met oog voor privacy, ethiek en publieke waarden.

Door gegevens zorgvuldig te beheren, digitale risico's te beheersen en continu te werken aan de weerbaarheid van onze organisatie, versterken we het vertrouwen van inwoners en ondernemers in de gemeentelijke dienstverlening. Privacy, informatieveiligheid en een betrouwbare informatievoorziening blijven daarmee een onmisbaar onderdeel van onze digitale transitie.

Om deze ontwikkeling vorm te kunnen geven zijn de volgende middelen nodig:

	S=structureel, I=incidenteel			Bedragen in €
Categorie	**S/I**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Informatiebeveiliging	I	72.000			
	S	37.000	37.000	37.000	37.000
Privacy officers	S	60.000	60.000	60.000	60.000
Totaal	**I**	**72.000**	**0**	**0**	**0**
	S	**97.000**	**97.000**	**97.000**	**97.000**

Voorgesteld wordt om de structurele kosten (€ 97.000) te dekken uit de stelpost overhead en de incidentele kosten (€ 72.000) te dekken uit de egalisatiereserve DOWR.

4.5.7 Interbestuurlijk toezicht

Het totaalbeeld interbestuurlijk toezicht is opgebouwd uit zes domeinen. De provinciale toezichthouders hebben zowel op het totaalbeeld 2026 als op alle zes onderliggende domeinen de kleur 'groen' toegekend (zie ook onderstaande tabel).

Totaalbeeld 2026: Groen					
Financiën	Omgevingsrecht VTH	Ruimtelijke ordening	Informatie- en archiefbeheer	Huisvesting statushouders	Erfgoed
Groen	Groen	Groen	Groen	Groen	Groen

Dit betekent dat de gemeente voor alle domeinen voldoet aan de in het beoordelingskader interbestuurlijk toezicht gestelde criteria.

4.6 Openbaarheid

Portefeuillehouder:	Burgemeester R. Zuidema
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

4.6.1 Inleiding

Openheid en transparantie zijn belangrijke voorwaarden voor het vertrouwen van inwoners in de overheid. De gemeente Raalte vindt het belangrijk dat informatie over beleid, besluiten en uitvoering toegankelijk is voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

De Wet open overheid (Woo) ondersteunt deze ontwikkeling door eisen te stellen aan de actieve openbaarmaking van informatie, het behandelen van informatieverzoeken en de kwaliteit van de informatiehuishouding. Een zorgvuldige omgang met informatie en een goed ingerichte informatievoorziening zijn daarbij belangrijke randvoorwaarden.

De uitvoering van de Woo vraagt blijvende aandacht binnen de organisatie. In deze openbaarheidsparagraaf beschrijven wij de beleidsvoornemens voor het komende jaar.

4.6.2 Informatiehuishouding op orde

Een goede informatiehuishouding vormt de basis voor een transparante, betrouwbare en toegankelijke overheid. Om inwoners tijdig inzicht te kunnen geven in informatie en te voldoen aan de verplichtingen van de Wet open overheid (Woo), is het van belang dat informatie vindbaar, toegankelijk en duurzaam beheerd wordt.

De gemeente Raalte investeert daarom in 2027 in de verdere ontwikkeling van haar informatiehuishouding op basis van een informatiebeheerplan. Met het informatiebeheerplan werken we aan meer inzicht in welke informatie de organisatie bezit, waar deze informatie wordt opgeslagen en hoe de kwaliteit, betrouwbaarheid en toegankelijkheid ervan worden geborgd. Hiermee zorgen we ervoor dat informatie gedurende de gehele levenscyclus op een zorgvuldige en consistente wijze wordt beheerd.

Het informatiebeheerplan draagt bij aan het voldoen aan de eisen van zowel de Wet open overheid als de Archiefwet. Door deze basis op orde te brengen versterken we de openbaarheid, de dienstverlening aan inwoners en de kwaliteit van onze informatievoorziening.

4.6.3 Contactpersoon en openbaarmaking op verzoek

De gemeente Raalte vindt het belangrijk dat inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties eenvoudig toegang hebben tot overheidsinformatie. Het verstrekken van informatie zien wij daarom als een organisatiebrede verantwoordelijkheid. Waar mogelijk beantwoorden medewerkers vragen rechtstreeks en ondersteunen zij inwoners bij het vinden van de juiste informatie.

Wanneer een verzoek betrekking heeft op een grotere hoeveelheid documenten of onder de Wet open overheid (Woo) valt, wordt de formele Woo-procedure toegepast.

Een goede coördinatie is daarbij van groot belang. De Woo-coördinator ondersteunt de organisatie bij een zorgvuldige en tijdige afhandeling van verzoeken, bewaakt de wettelijke termijnen en zorgt voor een goede afstemming tussen de betrokken medewerkers en afdelingen.

In lijn met onze ambitie om toegankelijk en dienstverlenend te zijn, staat het contact met de aanvrager centraal. Door vroegtijdig het gesprek aan te gaan over de informatiebehoefte ontstaat vaak meer duidelijkheid over de vraag en de gewenste informatie. Waar passend wordt gekeken naar alternatieven, zoals een regulier informatieverzoek, zodat inwoners op een laagdrempelige manier geholpen kunnen worden.

In 2025 is het aantal Woo-verzoeken verder toegenomen. Tegelijkertijd bleek dat een aanzienlijk deel van de verzoeken na overleg met de aanvrager als informatieverzoek kon worden afgehandeld of werd ingetrokken. Deze werkwijze draagt bij aan een zorgvuldige dienstverlening, een efficiënte afhandeling van verzoeken en het behalen van de wettelijke termijnen. Ook in 2027 blijven wij inzetten op goede begeleiding van aanvragers, een zorgvuldige coördinatie van Woo-verzoeken en verdere bewustwording binnen de organisatie.

4.6.4 Ambitieniveau actief informatie openbaar maken

De Wet open overheid (Woo) verplicht gemeenten om documenten uit elf informatiecategorieën actief openbaar te maken. De invoering hiervan vindt landelijk gefaseerd plaats. Op basis van de huidige landelijke planning wordt verwacht dat deze fasering in de tweede helft van 2027 wordt afgerond en dat bestuursorganen vanaf dat moment alle elf categorieën actief openbaar maken.

De gemeente Raalte werkt hier naartoe en ligt met de uitvoering van het programma op schema. In 2027 ligt de focus op het verder inrichten van de processen, het op orde brengen van de informatiehuishouding en het implementeren van de benodigde technische voorzieningen voor actieve openbaarmaking.

Het ambitieniveau van de gemeente Raalte is gelijk aan de wettelijke doelstelling. Wij streven ernaar om in de tweede helft van 2027 alle elf wettelijk voorgeschreven informatiecategorieën actief openbaar te maken. Hiermee geven we invulling aan de Woo en zetten we een verdere stap naar een transparante, toegankelijke en betrouwbare overheid.

4.7 Verbonden partijen

Portefeuillehouder:	Burgemeester R. Zuidema en Wethouder A. Kreule
Programmacoördinator:	Domeinmanager M. Lammerts van Bueren

4.7.1 Inleiding

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft. Elke gemeente heeft in haar dagelijkse praktijk voor de uitvoering van een deel van haar beleid te maken met verbonden partijen, zoals beschreven in de nota verbonden partijen. Zo heeft Raalte zich in het verleden om verschillende redenen verbonden aan bijvoorbeeld gemeenschappelijke regelingen en stichtingen, maar ook voor de toekomst zoeken we de samenwerking op. Hierbij is het belangrijk dat de gemeenteraad via onder andere een zienswijze haar 'kaderstellende' rol kan invullen. Daarnaast is het belangrijk dat zij kan vaststellen of de uitvoering in overeenstemming is met de gemaakte plannen. Aan de hand van de kadernota, begroting, begrotingswijzigingen en jaarrekening kan hierop getoetst worden.

In deze paragraaf worden de verschillende verbonden partijen, waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft, weergegeven. Bij een bestuurlijk belang heeft de gemeente een zetel in het bestuur van een rechtspersoon of stemrecht. Bij een financieel belang is de gemeente de ter beschikking gestelde middelen kwijt in geval van faillissement van de verbonden partij en/of kunnen financiële problemen bij de verbonden partij verhaald worden op de gemeente.

In paragraaf 4.7.2 worden de belangrijkste financiële kengetallen per verbonden partij inclusief het risicobedrag weergegeven. Nadere detailinformatie per verbonden partij is in bijlage L van deze begroting te vinden. Voor het opstellen van de paragraaf is gebruik gemaakt van de gegevens die beschikbaar waren op peildatum 14 augustus 2026.

4.7.2 Kengetallen

In onderstaand overzicht worden de (financiële) kengetallen weergegeven van alle verbonden partijen waarin de gemeente deelneemt.

-/- is voordeel

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Fin. Resultaat	Begroot jaarlijks dividend	Risico-bedrag
GGD IJsselland Zwolle				nvt	
Begroting 2027	3.081	4.193	0		49
Begroting 2026	3.081	4.069	0		
Jaarrekening 2025	4.345	4.380	-819		
Veiligheidsregio IJsselland Zwolle				nvt	
Begroting 2027	5.750	51.985	0		161
Begroting 2026	3.960	36.138	0		
Jaarrekening 2025	5.523	35.336	-645		
Omgevingsdienst IJsselland Zwolle				nvt	
Begroting 2027	367	9.070	0		46
Begroting 2026	32	9.070	0		
Jaarrekening 2025	898	9.236	-583		
Gemeentelijke kredietbank				nvt	
Begroting 2027	1.962	3.225	0		44
Begroting 2026	1.609	1.400	0		
Jaarrekening 2025	0	0	0		
Rova NV Zwolle					
Begroting 2027				187	94
Begroting 2026					
Jaarrekening 2025	46.039	64.185	-5.127		
Vitens NV Zwolle					
Begroting 2027				-	-
Begroting 2026					
Jaarrekening 2025	809.100	1.846.100	-9.060		
Wadinko NV Zwolle					
Begroting 2027				45	1
Begroting 2026					
Jaarrekening 2025	86.958	10.425	-3.451		
Sportbedrijf Raalte BV					
Begroting 2027				-	95
Begroting 2026			-134		
Jaarrekening 2025	1.061	1.680	-177		

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Fin. Resultaat	Begroot dividend	Risico-bedrag
Bank Nederlandse Gemeenten NV Den Haag					
Begroting 2027				30	1
Begroting 2026					
Jaarrekening 2025	4.554.000	110.701.000	-172.000		
Enexis Holding NV 's Hertogenbosch					
Begroting 2027				35	1
Begroting 2026					
Jaarrekening 2025	5.811.000	7.627.000	-400.000		
Vereniging Dimpact Enschede					
Begroting 2027	2.177	0	-1.116		10
Begroting 2026	1.403	0	-651		
Jaarrekening 2025	880	6.134	-177		
Stichting werk raalte					
Begroting 2027					105
Begroting 2026	300	0	0		
Jaarrekening 2025	300	903	0		
Geen overige verbonden partijen					

4.7.3 Risico's

Per verbonden partij is een inschatting gemaakt van de mogelijke risico's en de kans dat het zich voordoet. Hiervoor is bepaald wat de waarschijnlijkheid is dat het risico zich voordoet: laag (25%), gemiddeld (50%) of hoog (75%). Dit mogelijke risico in verhouding tot de waarschijnlijkheid, leidt tot het risicobedrag per verbonden partij. De totale risicobedragen zijn vermeld in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Door beheersingsmaatregelen worden risico's zoveel mogelijk beperkt.

4.8 Grondbeleid

Portefeuillehouder:	Wethouder A. Kreule
Programmacoördinator:	Domeinmanager T. Penders

4.8.1 Inleiding

In de paragraaf grondbeleid komt elk jaar aan bod hoe de gemeente het grondbeleid inzet om de bestuurlijke doelen te bereiken. De toelichting van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) stelt de volgende onderdelen verplicht (artikel 16):

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- De beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

4.8.2 Grondbeleid

In de Omgevingsvisie zijn de ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving vastgelegd. Als uitwerkingsprogramma van de Omgevingsvisie is het programma Wonen opgesteld waarin de ambitie is opgenomen dat jong en oud, arm en rijk, een passende woning kunnen vinden in een toekomstbestendige woonomgeving, waarbij ruimte wordt gegeven aan eigenzinnig (samen)wonen voor onze huidige en nieuwe inwoners.

Om hier uitvoering aan te geven:

- Wordt de bouwopgave versneld en verhoogd om het woningtekort het hoofd te kunnen bieden;
- Wordt blijvend ingezet op de verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en wordt een tandje bijgezet voor het levensloopbestendig maken van deze woningvoorraad en de woonomgeving.

De beleidsmatige kaders over de wijze waarop de gemeente Raalte opereert op de grondmarkt en welke instrumenten daarvoor ingezet worden, zijn opgenomen in de Nota Grondbeleid.

In de Nota Grondbeleid zijn de volgende doelstellingen van het grondbeleid geformuleerd:

- Het bevorderen van een maatschappelijk gewenst ruimtegebruik en
- Het voeren van regie op gewenste ruimtelijke ontwikkelingen.

Dit alles tegen een zo gunstig mogelijk financieel resultaat door (afspraken over) grondposities. Het grondbeleid is facilitair aan het realiseren van de ruimtelijke, economische en sociale doelen.

Gebleken is dat marktontwikkelingen onvoorspelbaar zijn en de rol van de gemeente verandert in de participatieve samenleving. De huidige maatschappij vraagt om maatwerk en pragmatisch handelen. Om hierop in te kunnen spelen is in de nota grondbeleid gekozen voor situationeel grondbeleid. Hierbij wordt per opgave/initiatief bepaald welke mate van sturing nodig is, welk type grondbeleid passend is en welke risico's er zijn.

4.8.3 Doelstellingen

Het grondbeleid staat ten dienste van het realiseren van onze doelstellingen op het gebied van ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en economische ontwikkeling. Grondbeleid is nodig om te zorgen voor voldoende aanbod van gronden voor woningen, bedrijven, groen en andere publieke en maatschappelijke voorzieningen en is daarmee ondersteunend aan beleidsdoelstellingen vanuit andere begrotingsprogramma's. Per opgave/initiatief wordt bepaald welke mate van sturing nodig is, welk type grondbeleid passend is en welke risico's acceptabel zijn om de doelstelling te realiseren.

Ontwikkelingen woningmarkt

Ondanks de stijging van de waarde van woningen en bouwkosten is er nog steeds sprake van een gespannen woningmarkt. Er is onverminderd veel vraag. Naast de koopsector zien we ook in de huurwoningmarkt dat de druk hoog blijft. Een gestage stroom van nieuwbouw en uitgiftes blijft gewenst om aan de vraag naar bouwkavels (huur en koop) te kunnen voldoen.

Woningbouwprogrammering

De gemeenten in West-Overijssel en de provincie hebben woonafspraken gemaakt in de vorm van de woonagenda.
Uitgangspunt is niet alle woningbouw naar de steden Deventer en Zwolle maar ook woningbouw ter versterking van de goed bereikbare kernen met voorzieningen, zoals Raalte-dorp en Heino of ter versterking van de vitaliteit in de kleine kernen. Met het regionale woningbouwprogramma wordt ruim baan gegeven aan de lokale behoefte én extra ingezet op het toevoegen van meer woningen in de grote kernen rondom mobiliteitsknooppunten (in ons geval Raalte en Heino). Dit vooral middels inbreiding, maar uitbreiding kan ook als dat nodig is.

De uitgangspunten van de woonagenda sluiten goed aan bij het door uw raad vastgestelde, Omgevingsvisie en programma Wonen. Daarin hebben we onder andere vastgesteld dat, om het woningtekort het hoofd te bieden en onze ambitie waar te maken, we onze bouwopgave versnellen en verhogen. Daarom is afgesproken om de komende jaren meer woningen te bouwen dan nodig is voor de autonome groei.

Uitgangspunt hierbij is de bouw van het in coalitieakkoord vastgestelde aantal van 3.000 woningen in de periode tot 2033.
Deze groei staat niet op zichzelf. Het realiseren van nieuwe woningen heeft een relatie met andere opgaven. Denk daarbij aan de verduurzaming van onze samenleving, de mobiliteitsopgave, de leefbaarheid en kansen in wijken en de ontwikkeling dat zorg steeds meer in de wijk plaats vindt.

Daarom heeft de raad in 2023 in de bestuursopdracht Groei gekozen voor een aanpak op verschillende sporen.

1. Opstellen groeibeelden voor de kernen Raalte en Heino
2. Verkenning groei buurtdorpen
3. Versnellen van bestaande woningbouwplannen

In 2024 zijn de groeibeelden Raalte en Heino opgesteld en is er gestart met de uitwerking van 3 prioritaire gebieden voor Raalte en Heino. Zo is er ook op een aantal percelen in Raalte noord en Heino west het voorkeursrecht gevestigd. In 2025 is gestart met de planvorming van de in de groeibeelden genoemde locaties Raalte Noord, Heino West en de Stationsomgeving Raalte.

In 2025 is de verkenning voor de buurtdorpen afgerond. Op grond hiervan is besloten om kansrijke initiatieven op inbreidingslocaties in alle buurtdorpen voorrang te geven. Daarnaast krijgt de kern Luttenberg en Laag Zuthem prioriteit voor een nieuwe uitbreidingslocatie voor woningbouw.

In juli 2026 is de voorkeurslocatie voor het buurtdorp Luttenberg vastgesteld door de raad. Daarbij is ook een voorbereidingskrediet verleend om de eerste planvorming op te starten. In de tweede helft van 2026 en 2027 wordt de voorkeurslocatie verder uitgewerkt/voorbereid.

Bedrijventerreinenprogrammering
Binnen de Groei-opgave heeft adviesbureau STEC onderzoek gedaan naar de behoefte aan nieuwe werklocaties in onze gemeente en de profilering daarvan binnen de regio Zwolle. De uitkomsten (15 – 30 ha netto uitgeefbaar terrein) zijn gebruikt bij het zoeken naar nieuwe locaties in de Groeibeelden voor Raalte en Heino, opgesteld door bureau Ruimtevolk. Tevens zijn de resultaten gebruikt ter onderbouwing van onze vraag binnen de programmeringsafspraken bedrijventerreinen West-Overijssel en de uitwerking van de Ruimtelijk Economische Bouwsteen 2040 van de regio Zwolle met onder andere de behoefte aan regionale bedrijventerreinen.

4.8.4 Financiële positie

Onderhanden werk/bouwgrond in exploitatie
De gemeente Raalte kent 13 (peildatum 1-7-2026) actieve complexen binnen de grondexploitatie. Op grond van de gewijzigde BBV-voorschriften voor de grondexploitatie dienen de te verwachten resultaten gepresenteerd te worden op eindwaarde (rekening houdend met rente en kosten- en opbrengstenstijging). In het volgende overzicht is het exploitatieresultaat, per project en in zowel contante waarde als eindwaarde, weergegeven.

Resultaat onderhanden werk op eindwaarde

Bedragen in €

Nr.	Omschrijving	Startwaarde	Eindwaarde
	Woningbouw		
17	Franciscushof	39.371	42.617
66	Molenwijk Heino	254.278	264.551
67	Luttenbergerweg	198.080	206.082
68	Marissink Nw. Heeten	189.548	197.206
73	De Velderhof Mariënheem	19.737	20.945
79	't Broeck Broekland	71.565	74.456
80	Veldegge fase 2	1.058.320	1.145.560
81	't Broeck fase 5	815.983	865.928
84	Kl. Hagen Laag Zuthem fase 1 en 2	-180.641	-184.254
	Af: getroffen voorziening	*180.641*	*184.254*
86	Lierderholthuis fase 3	454.203	482.004
87	Lierderholthuis fase 2	32.234	34.207
	sub-totaal	***3.133.319***	
	Bedrijventerrein		
77	De Zegge VII	-168.703	-175.518
	Af: getroffen voorziening	*168.703*	*175.518*
90	Blankenfoort II Heino	121.325	126.226
	sub-totaal	***121.325***	
	Totaal	**3.254.644**	

Voor 2027 verwachten we binnen de complexen de volgende verkoop van bouwkavels.

Kavelafzet woningbouw (OHW)

Naam complex	Begroting 2027
Onderhanden werk woningbouw	
17- Franciscushof	3
80- de Veldegge Noord	45
81- 't Broeck fase 5	36
86 - Lierderholthuis fase 3	2
Totaal woningbouw	**86**

In de kolom begroting 2027 zijn de verwachte kavelverkopen (geleverd bij notariële akte) vermeld die zijn opgenomen in de geactualiseerde grexen 2026 voor het dienstjaar 2027.

Naam complex	2027
Onderhanden werk bedrijventerrein (in ha)	
77- de Zegge VII	0,4
Totaal bedrijventerrein (ha)	**0,4**

De inschatting is dat op het bedrijventerrein de Zegge VII de laatste kavels in 2027 worden geleverd.

4.8.5 Uitgaven/inkomsten

Op basis van de geactualiseerde grondexploitaties 2026 worden de uitgaven voor 2027 ingeschat op € 3,9 mln. en totale inkomsten op € 6,5 mln.

De grootste uitgaveposten in 2027 zijn:

- Franciscushof; woonrijp maken
- De Zegge VII; woonrijp maken
- Velderhof Mariënheem; woonrijp maken
- Apparaatskosten

De inkomsten bestaan uit de verkoop van bouwgrond /-kavels.

Overige gronden

De overige in eigendom zijnde gronden (onder andere nog niet in exploitatie genomen gronden) zijn ondergebracht onder de materiële vaste activa / terreinen en gronden. De kosten (onder andere rentekosten) mogen niet geactiveerd worden en komen derhalve ten laste van het rekeningresultaat.

De totale boekwaarde (1-1-2026) van deze gronden met een totale oppervlakte van ruim 6,7 ha., bedraagt € 1,1 mln. Het merendeel van deze gronden is gewaardeerd op agrarische waarde.

De jaarlijkse kosten bestaan met name uit kapitaallasten. De (nog) niet benodigde gronden worden indien mogelijk verpacht.

Voor de onderstaande locaties zijn gemeentelijke gronden in eigendom en/of voorbereidingskosten gemaakt ten behoeve van een mogelijke toekomstige ontwikkeling. De waarde van de gemeentelijke gronden is opgenomen onder de materiële vaste activa (MVA). De voorbereidingskosten zijn opgenomen onder de immateriële vaste activa (IMVA) en mogen op grond van het BBV maximaal vijf jaar geactiveerd blijven, mits voldoende zicht bestaat op de beoogde ontwikkeling. Per locatie zijn daarom zowel de grondwaarde (MVA) als de geactiveerde voorbereidingskosten (IMVA) weergegeven.

Toekomstige bouwgrond in exploitatie

nr.	omschrijving	Boekwaarde 31-12-2025 MVA (grondwaarde)	IMVA (voorbereidingskosten)	m²
251	Toekomstige woningbouw Raalte Noord	€ -	€ 713.868	-
252	Toekomstige woningbouw Heino NW	€ -	€ 140.967	-
294	Voorm. obs Gouden Emmer	€ 44.925	€ 169.581	2.995
285	Laag Zuthem, fase 3	€ 21.977	€ 2.069	4.255
	sub-totaal	**€ 66.902**	**€ 1.026.485**	**66.733**

Het prijspeil van de genoemde bedragen is 31-12-2025. De gemaakte uren (voorbereidingskosten) van 2026 zijn nog niet inzichtelijk.

Nieuwe woningbouwlocaties

Raalte Noord

In het afgelopen jaar zijn er veel vooruitgangen geboekt met betrekking tot het onderzoek of woningbouw mogelijk is in Raalte Noord. Er heeft veel participatie plaatsgevonden met omwonenden. De eerste landschappelijke raamwerken en denkrichtingen zijn openbaar gemaakt. Nog steeds is er beoogd om op deze locatie 750-1.000 woningen te realiseren. De verwachting is dat eind 2026 het masterplan wordt opgeleverd.
Deze onderzoeken en haalbaarheidsstudies vergen ook de benodigde planuren en extern advies. De totaal geïnvesteerde plankosten waren per 01-01-2026 circa € 715.000. De verwachting is dat deze plankosten terug worden verdiend bij de uiteindelijke woningbouwontwikkeling.

Molenwijk 2.0

Qua omvang is Molenwijk 2.0 aanzienlijk kleiner dan Raalte Noord. De verwachting is dat Molenwijk dan ook eerder ontwikkeld kan worden dan Raalte Noord. Momenteel is de verwachting dat in 2027 het omgevingsplan ter inzage gelegd kan worden. Momenteel bevindt het project zich in de fase waar de haalbaarheid wordt onderzocht. In het plan is plek voor 100 tot 150 woningen.
Deze onderzoeken en haalbaarheidsstudies vergen ook de benodigde planuren en extern advies. De totaal geïnvesteerde plankosten waren per 01-01-2026 circa € 140.000. De verwachting is dat deze plankosten terug worden verdiend bij de uiteindelijke woningbouwontwikkeling.

Woningbouwlocatie Luttenberg

Aansluitend op de groeibeelden is voor Luttenberg een locatiestudie opgezet om te komen tot de meest kansrijke nieuwe woningbouwlocatie. Er is behoefte is circa 80 woningen. In de loop van 2026 zal dit verder uitgewerkt worden.

De Gouden Emmer Heino

Op de locatie de Gouden Emmer te Heino zijn vergevorderde plannen voor de vestiging van een gezondheidscentrum. Om dit te kunnen realiseren zal de huidige parkeervoorziening bij de sporthal uitgebreid moeten worden.

Subsidies

WOKT

In het kader van de woningbouwopgave wordt gewerkt aan diverse bovenplanse infrastructurele maatregelen. Voor deze maatregelen is in 2025 een aanvraag ingediend voor de regeling Woningbouw op Korte Termijn (WoKT). Deze rijksregeling is bedoeld voor infrastructuur- en mobiliteitsmaatregelen die samenhangen met woningbouwontwikkelingen. In december 2025 is hiervoor een voorlopige toekenning ontvangen. De definitieve aanvraag is in augustus 2026 ingediend. Besluitvorming over de definitieve subsidiebijdrage wordt later in 2026 verwacht. Bij een definitieve toekenning dient de gemeente invulling te geven aan de in de aanvraag opgenomen woningbouwopgave.

4.8.6 Reserves en risico's

Reservepositie

Het meerjarenoverzicht van de algemene reserve grondexploitatie (prognose) is in onderstaand overzicht weergegeven.

Meerjarenoverzicht algemene reserve grondexploitatie

Bedragen in €

	Jaarrekening 2025	2026	2027	2028	2029	2030
Stand per 1-1	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000
Stortingen	1.321.016	961.428	1.458.065	925.124	549.716	133.751
Onttrekkingen	-464.785	-332.000	-317.000	-317.000	-317.000	-317.000
Afroming reserve	-856.231	-629.428	-1.141.065	-608.124	-232.716	0
Stand per 31-12	**5.000.000**	**5.000.000**	**5.000.000**	**5.000.000**	**5.000.000**	**4.816.751**

Het bedrag van de stortingen bestaat naast de rentetoevoeging uit tussentijdse winstneming vanuit lopende grondexploitaties. Voor 2027 wordt deze winstneming ingeschat op ruim € 1.325.000.

Zoals het overzicht laat zien komt mede hierdoor de totale algemene reserve grondexploitatie boven het in de Nota Grondbeleid vastgestelde plafond van € 5 mln. uit, waardoor de reserve bij het opmaken van de jaarrekening afgeroomd wordt ten gunste van de algemene bestemmingsreserve. Het surplus voor 2027 is geraamd op € 1.141.065.

Daar waar in de afgelopen jaren sprake was van een forse storting van de algemene reserve grondexploitatie ten gunste van de algemene bestemmingsreserve, moet voor de komende jaren rekening gehouden worden met een beperktere of geen afroming van de algemene reserve grondexploitatie.

Risico's

De risico's binnen de grondexploitatie bevinden zich met name in die complexen met een hoge boekwaarde en een relatief lange looptijd (Franciscushof en de Zegge VII). Daarnaast hebben tegenvallers voor de complexen met een negatief exploitatieresultaat ook direct nadelige gevolgen voor de algemene reserve grondexploitaties.

Bij het bepalen van het risicobedrag binnen de grondexploitatie is een aantal scenario's per complex doorberekend. Deze zijn:

- Rentestijging 1 %;
- Kostenstijging 5 %;
- Opbrengstendaling 5%;
- Verlengen looptijd 2 jr.

Na bepaling van de kans (in %) dat een geschetst scenario werkelijkheid wordt, is het risicobedrag voor de grondexploitatie als geheel berekend op € 0,37 miljoen.

Totaal risico's grondexploitatie

Bedragen in €

Resumé	Bedrag
Woningbouw	71.505
Bedrijventerrein	95.017
Toekomstig woningbouwprojecten	199.160
Totaal	**365.682**
Afgerond	**365.000**

Dit risicobedrag maakt onderdeel uit van de totale risico's die opgenomen zijn in de Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Er is ook een bedrag meegenomen voor het risico bij toekomstige woningbouwontwikkelingen. Dit geldt momenteel voor Raalte Noord en Molenwijk 2.0 in Heino. Er bestaat namelijk een risico dat de voorgenomen woningbouwontwikkeling gedeeltelijk of geheel niet kan worden gerealiseerd.
Dit risico blijft bestaan zolang een project in voorbereiding is, terwijl de voorbereidende plankosten opbouwen. De kans op dit risico verschilt per voorgenomen locatie.

Bovenwijkse voorzieningen

Een bovenwijkse voorziening is een voorziening van openbaar nut, waarvan het belang en de baat uitstijgen boven de exploitatie van één (exploitatie)gebied en waarvan de kosten, vanwege het nut voor meerdere gebieden, niet door één exploitatie moeten worden gedragen. Hiervoor is de reserve bovenwijkse voorzieningen ingericht.

In de BBV-voorschriften is opgenomen dat voeding van de reserve bovenwijkse voorzieningen vanuit de individuele complexen niet is toegestaan.

Om de dekking van de bovenwijkse voorzieningen te waarborgen wordt jaarlijks bij de jaarrekening vanuit de algemene reserve grondexploitatie een storting gedaan van € 150.000 in de reserve bovenwijkse voorzieningen.

De verwachte stand per 1-1-2027 van deze reserve is € 1.963.803.

De bijdrage voor de volgende bovenwijkse voorzieningen zijn opgenomen in het meerjareninvesteringsplan:

- Ontsluiting Raalte Noord € 1.201.812
- Fietsstraat Salland II – Franciscushof € 95.000

Algemene kosten grondexploitatie

Kosten welke niet direct verantwoord kunnen worden onder één van de actieve complexen (bijvoorbeeld apparaatskosten algemeen, externe adviezen algemeen) worden verzameld binnen het complex bouwgrondexploitatie algemeen en bij het opstellen van de jaarrekening via de volgende verdeelsleutel doorberekend.

Verdeling algemene kosten grondexploitatie

Complex	in %
17- Franciscushof	15,0%
66- Molenweg Heino	10,5%
67- Luttenbergerweg	7,5%
68- Marissink Nw. Heeten	7,5%
73- De Velderhof Mariënheem	7,0%
77- De Zegge VII	15,0%
79- 't Broeck	5,0%
80- De Veldegge Noord	10,0%
81- 't Broeck fase 5	5,0%
86- Lierderholthuis fase 3	5,0%
87- Lierderholthuis fase 2	2,5%
90- Bedrijventerrein Heino	10,0%
Totaal	**100,00%**

4.9 Sociaal domein

Portefeuillehouder:	Wethouders M. Scholten en M. Brinkhuis
Programmacoördinator:	Domeinmanager T. Schrör

4.9.1 Inleiding

Deze paragraaf is toegespitst op de financiële ontwikkelingen van de gedecentraliseerde taken in het sociaal domein. De beleidsmatige toelichting in het sociaal domein is weergegeven in de programma's 3 Onderwijs, werk en inkomen en programma 4 Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp. Hierin zijn de beleidsdoelstellingen, de succesindicatoren en de beleidsvoornemens voor het jaar 2027 en volgende jaren opgenomen.

4.9.2 Beleidskader

Vanaf 2015 is het door uw Raad vastgestelde uitgangspunt om de taken sociaal domein budgetneutraal uit te voeren. De resultaten op de pijlers Wmo, Jeugd en participatie worden aan het eind van het jaar toegevoegd danwel onttrokken aan de reserve Sociaal domein.

In onderstaande tabel zijn de beschikbare middelen en de verwachte uitgaven van het sociaal domein voor de jaren 2027-2030 weergegeven. De beschikbare middelen zijn bepaald op basis van de budgetten 2026 inclusief indexatie, de rijksmutaties van de meicirculaire 2026 en het voorgestelde nieuw beleid 2027. In totaal zijn de beschikbare middelen € 49,10 mln. in 2027 aflopend naar € 45,04 mln. in 2030.

De verwachte uitgaven zijn bepaald op basis van de werkelijke kostenontwikkeling, een indexatie voor het jaar 2027 en ontwikkelingen die er zijn per pijler. De verwachte uitgaven zijn € 48,52 miljoen in 2027 aflopend naar € 45,83 mln. in 2030.

Beschikbare middelen en verwachte uitgaven Sociaal domein

Bedragen in € - is voordeel

	2027	2028	2029	2030
Beschikbare middelen				
Wmo	-13.499.000	-13.274.000	-11.373.000	-11.334.000
Jeugd	-19.088.000	-17.538.000	-17.595.000	-17.595.000
Participatie	-16.516.000	-16.388.000	-16.410.000	-16.110.000
Totaal middelen	**-49.103.000**	**-47.200.000**	**-45.378.000**	**-45.039.000**
Verwachte uitgaven				
Wmo	13.274.000	13.274.000	11.373.000	11.334.000
Jeugd	18.274.000	18.274.000	18.274.000	18.274.000
Participatie	16.968.000	16.639.000	16.520.000	16.220.000
Totaal uitgaven	**48.516.000**	**48.187.000**	**46.167.000**	**45.828.000**
Saldo excl taakstelling/nto jeugd	**-587.000**	**987.000**	**789.000**	**789.000**
Nog te behalen besparing sociaal domein	-604.000	-604.000	-604.000	-604.000
Nog te ontvangen rijksbijdrage jeugd (stelpost van Ark)		-132.000	-75.000	-75.000
Nog te behalen besparing participatie werkdeel	-110.000	-110.000	-110.000	-110.000
Saldo	**-1.301.000**	**141.000**	**0**	**0**

Om meer grip te krijgen op de kosten in het sociaal domein heeft Berenschot in 2024 onderzoek gedaan naar besparingspotentieel binnen het sociaal domein. Er zijn concrete besparingsmaatregelen uitgewerkt en vanaf 2025 is gestart met de implementatie hiervan. Dit heeft tot resultaat gehad, dat van de oorspronkelijke besparing van € 0,5 miljoen in 2025 oplopend naar € 1,75 miljoen vanaf 2027, € 1,15 miljoen is gerealiseerd. Bij de begroting 2027 resteert een nog een in te vullen besparing van € 0,6 miljoen.

Op de jeugd is vanaf 2028 nog een resterend tekort € 132.000 in 2028 en € 75.000 in 2029 en 2030 (zie kopje jeugd). We volgen het advies van de VNG om hiervoor een nog te ontvangen rijksbijdrage jeugd gekoppeld aan het onderzoek van Ark op te nemen (zie verder kopje jeugd).

Op het participatie werkdeel is een tekort van € 0,11 miljoen. Enerzijds hebben op de afgelopen jaren gezien dat de rijksbijdrage SW hoger uitvalt dan vooraf in de meicirculaire bekend is en dat er op realisatiebasis geen sprake was van een tekort. Anderzijds sturen we via het actieplan werk op het resultaat van de sociale werkvoorziening om mogelijke toekomstige tekorten terug te dringen.

Na verwerking van de nog resterende taakstelling en de nog te ontvangen rijksbijdrage jeugd is er een voordelig saldo van € 1,19 mln. in 2027, een nadelig saldo van € 0,25 mln. in 2028 en een nadelig saldo van € 0,11 mln. structureel vanaf 2029. De resultaten worden toegevoegd danwel onttrokken aan de reserve sociaal domein.

In het vervolg van deze paragraaf zijn de resultaten van de Wmo, jeugd en participatie verder toegelicht en is de stand van de reserve sociaal domein weergegeven.

4.9.3 Wmo

In onderstaande tabel zijn de beschikbare middelen en verwachte uitgaven Wmo voor de jaren 2027-2030 weergegeven.

Beschikbare middelen en verwachte uitgaven Wmo

Bedragen in € - is voordeel

	2027	2028	2029	2030
Middelen Wmo	-13.499.000	-13.499.000	-13.499.000	-13.499.000
Overheveling Wmo naar jeugdbudget		225.000	225.000	225.000
Huishoudelijke hulp uit Wmo met vangnet			1.901.000	1.940.000
Totaal middelen Wmo	**-13.499.000**	**-13.274.000**	**-11.373.000**	**-11.334.000**
Uitgaven Wmo	13.274.000	13.274.000	13.274.000	13.274.000
Lagere uitgaven huishoudelijke hulp			-1.901.000	-1.940.000
Totaal verwachte uitgaven Wmo	**13.274.000**	**13.274.000**	**11.373.000**	**11.334.000**
Saldo	**-225.000**	**0**	**0**	**0**

In 2027 wordt de gerealiseerde besparing Wmo van € 225.000 toegevoegd aan de reserve sociaal. Vanaf 2028 is € 225.000 aan gerealiseerde besparing Wmo aan het jeugdbudget toegevoegd om de korting op het rijksbudget jeugd op te vangen.

Vanaf 2029 wordt de huishoudelijke hulp als maatwerkvoorziening geschrapt binnen de Wmo, wel blijft er een vangnet voor mensen die deze hulp niet zelf kunnen regelen. Er is een korting van het rijk van € 1,9 miljoen vanaf 2029. Conform de richtlijn van de toezichthouder is deze budgetneutraal verwerkt, waardoor de middelen en uitgaven vanaf 2029 met € 1,9 miljoen zijn verlaagd. Zodra vanuit het rijk meer bekend is over de beleidsmatige invulling nemen we een reële raming op van de financiële gevolgen.

Bij de beschikbare middelen en uitgaven Wmo is geen rekening gehouden met de toename van kosten Wmo als gevolg van volumestijging. Doordat het aantal inwoners van 65 jaar en ouder toeneemt, is de verwachting dat het gebruik van Wmo voorzieningen en daarmee samenhangende kosten de komende jaren toeneemt. Er is een rijksbijdrage van € 0,30 miljoen in 2027 oplopend tot € 0,73 miljoen in 2030 beschikbaar gesteld om de kostenstijging van een toename van gebruik van Wmo voorzieningen op te vangen. Deze is als stelpost opgenomen in de begroting en is beschikbaar om kostenoverschrijding van Wmo voorzieningen op te vangen.

4.9.4 Jeugd

In onderstaande tabel zijn de beschikbare middelen en verwachte uitgaven jeugd voor de jaren 2027-2030 weergegeven.

Beschikbare middelen en verwachte uitgaven Jeugd

Bedragen in € - is voordeel

	2027	2028	2029	2030
Middelen jeugd	-19.088.000	-17.272.000	-17.329.000	-17.329.000
Besparing Wmo/ participatie toegevoegd aan jeugdbudget		-266.000	-266.000	-266.000
Beschikbare middelen Jeugd	**-19.088.000**	**-17.538.000**	**-17.595.000**	**-17.595.000**
Uitgaven jeugd	18.274.000	18.274.000	18.274.000	18.274.000
Uitbreiding capaciteit CJG	596.000	596.000		
Te besparen spec. Jeugdhulp	-596.000	-596.000		
Verwachte uitgaven Jeugd	**18.274.000**	**18.274.000**	**18.274.000**	**18.274.000**
Saldo	**-814.000**	**736.000**	**679.000**	**679.000**
Nog te behalen besparing sociaal toegerekend aan jeugd		-604.000	-604.000	-604.000
Saldo incl besparing sociaal domein	**-814.000**	**132.000**	**75.000**	**75.000**
Nog te ontvangen rijksbijdrage jeugd (stelpost van Ark)		-132.000	-75.000	-75.000
Saldo incl nog ontvangen rijksbijdrage jeugd	**-814.000**	**0**	**0**	**0**

De beschikbare middelen jeugd zijn € 19,09 miljoen in 2027, € 17,54 miljoen in 2028, € 17,59 miljoen in 2029 en 2030. De afname van middelen vanaf 2028 is een gevolg taakstelling van het rijk gekoppeld aan de hervormingsagenda jeugd. In 2027 brengt de deskundigencommissie van Ark een 2e rapport uit waarin zwaarwegend en maatgevend advies wordt gegeven over de jeugdzorg, waarin het zowel terugkijkt op de periode 2025-2027 als vooruitkijkt naar 2028 en verder. In het 1e rapport van Ark is benoemd dat er gekomen moet worden tot een nieuw financieringsmodel jeugd vanaf 2028.

De verwachte uitgaven jeugd zijn gebaseerd op de ontwikkeling van werkelijke jeugdkosten inclusief indexering. Er is vanaf 2027 €18,27 miljoen structureel geraamd. De personele uitbreiding van het CJG van € 0,59 miljoen in 2027 en 2028 budgetneutraal opgenomen, omdat dit moet leiden tot een besparing van de specialistische jeugdkosten voor hetzelfde bedrag.

Per saldo is er voordeel van € 0,81 miljoen in 2027, € 0,74 miljoen nadeel in 2028 en € 0,68 miljoen nadeel structureel vanaf 2029.

Inclusief de nog resterende taakstelling sociaal domein van € 0,6 miljoen gekoppeld aan de maatregelen Berenschot is er een tekort van € 0,13 miljoen in 2028 en € 0,07 miljoen structureel vanaf 2029. Tegenover dit tekort is conform begrotingsadvies VNG een nog te ontvangen rijksbijdrage jeugd opgenomen gekoppeld aan het onderzoek van de deskundigencommissie van Ark.

4.9.5 Participatie

De beschikbare middelen participatie werkdeel bestaat uit middelen voor de uitvoering van de Sociale Werkvoorziening (SW), de uitvoering van de re-integratie taken. Het participatie inkomensdeel bestaat uit de individuele bijstand, bijzondere bijstand en schuldhulpverlening. In onderstaande tabel zijn de beschikbare middelen en verwachte uitgaven participatie voor de jaren 2027-2030 weergegeven.

Beschikbare middelen en verwachte uitgaven Participatie

Bedragen in € - is voordeel

	2027	2028	2029	2030
Middelen participatie inkomensdeel	-11.508.000	-11.507.000	-11.503.000	-11.503.000
Besparing overgeheveld naar jeugd		41.000	41.000	41.000
Middelen participatie werkdeel	-5.008.000	-4.922.000	-4.947.000	-4.647.000
Totaal middelen	**-16.516.000**	**-16.388.000**	**-16.409.000**	**-16.109.000**
Uitgaven participatie inkomensdeel	11.850.000	11.607.000	11.462.000	11.462.000
Uitgaven participatie werkdeel	5.118.000	5.032.000	5.057.000	4.757.000
Nog te behalen besparing participatie werkdeel	-110.000	-110.000	-110.000	-110.000
Totaal uitgaven	**16.858.000**	**16.529.000**	**16.409.000**	**16.109.000**
Saldo inkomensdeel	342.000	141.000	0	0
Saldo werkdeel	0	0	0	0
Totaal saldo	**342.000**	**141.000**	**0**	**0**

De beschikbare middelen nemen af van € 16.52 miljoen in 2027 naar € 16,11 miljoen in 2030. De afname wordt veroorzaakt door lagere rijksmiddelen WSW, vanwege de natuurlijke uitstroom van deze doelgroep.

De verwachte werkelijk kosten zijn geraamd op € 16,97 miljoen in 2027 aflopend naar € 16,22 miljoen in 2030.

Op het participatie werkdeel is een structureel tekort van € 0,11 miljoen op de Sociale werkvoorziening (SW) doordat de uitvoeringskosten van de SW hoger zijn dan de beschikbare middelen. Enerzijds hebben op de afgelopen jaren gezien dat de rijksbijdrage SW hoger uitvalt dan vooraf in de meicirculaire bekend is en dat er op realisatiebasis geen sprake was van een tekort. Anderzijds sturen we via het actieplan werk op het resultaat van de sociale werkvoorziening om mogelijke toekomstige tekorten terug te dringen.

Er is een resterend tekort van € 0,34 miljoen in 2027 en € 0,14 miljoen in 2028 door hogere kosten van de algemene en bijzondere bijstand als gevolg van de instroom van statushouders. Enerzijds moeten beheersmaatregelen leiden tot een afname van het aantal uitkeringen en de daarmee samenhangende kosten. Dit door zoveel mogelijk inwoners met een uitkering te begeleiden naar werk, conform het door de raad vastgestelde beleidsplan 'Raalte werkt'. Anderzijds is de verwachting dat de rijksbijdrage voor uitkeringen (BUIG) toeneemt, doordat Raalte ruimschoots voldoet aan de landelijke taakstelling statushouders.

Wanneer andere gemeenten ook invulling geven aan de taakstelling statushouders, stijgt het macrobudget en daarmee ook de rijksbijdrage aan Raalte. De tekorten inkomensdeel worden voor 50% onttrokken uit de reserve sociaal en 50% uit de reserve vluchtelingen.

4.9.6 Financiën

In onderstaande tabel is de verwachte stand van de reserve sociaal domein weergegeven. Per 1 januari 2027 is de stand van de reserve sociaal domein € 6,50 miljoen conform het vastgestelde plafond van deze reserve. De in deze paragraaf beschreven resultaten voor Wmo, jeugd en participatie en de te behalen besparingsopgave zijn conform de doelstelling van de reserve sociaal domein toegevoegd danwel onttrokken aan de reserve.

Voor een toekomstbestendig CJG en voor een budget flexibel en wendbaar in te zetten in het sociaal domein is er een eenmalig beroep gedaan op de reserve sociaal domein van € 0,40 miljoen in 2027 en € 0,15 miljoen in 2028 en 2029.

Daarnaast is voorgesteld om bij nieuw beleid 2027 eenmalig beroep te doen op de reserve sociaal domein voor € 0,48 miljoen in 2027 en 2028 en € 0,45 miljoen in 2029 en 2030. Het betreft tijdelijke extra capaciteit omtrent uitvoering statushouders, versterking Humanitas en uitbreiding jongerenwerk.

Door veranderde financiële spelregels is het vanaf het begrotingsjaar 2027 niet meer toegestaan om een structurele dotatie of onttrekking aan een reserve te doen. Hiermee is in de voorliggende begroting rekening gehouden. Als gevolg van deze gewijzigde regelgeving is ook het reserve format sociaal domein hierop aangepast.

De stand van de reserve sociaal domein is eind 2030 € 5,27 miljoen.

Prognose reserve Sociaal domein

Bedragen in € - is voordeel

Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Stand reserve per 1 januari	**-6.500.000**	**-7.101.000**	**-6.321.000**	**-5.719.000**
Wmo	-225.000			
Jeugd	-814.000			
Participatie inkomendeel	153.000	141.000		
Nog te realiseren besparing tgv reserve	-604.000			
Overige eenmalige onttrekkingen 2027-2029	404.000	154.000	154.000	
Eenmalig nieuw beleid begr 2027-2030	485.000	485.000	448.000	448.000
Stand reserve 31 december	**-7.101.000**	**-6.321.000**	**-5.719.000**	**-5.271.000**

4.9.7 Resumé

Uit deze paragraaf blijkt dat de uitgaven en inkomsten sociaal domein, mede door de ingezette besparingsmaatregelen in 2025 en 2026, momenteel voldoende beheersbaar zijn. Wel moet nog invulling gegeven worden aan de nog resterende besparing van structureel € 0,60 miljoen gekoppeld aan de besparingsmaatregelen Berenschot. In 2027 komt er een zwaarwegend en

maatgevend advies van de deskundigencommissie van Ark over het financieel kader jeugd vanaf 2028.

Daarnaast is het nog onzeker welke impact het vervallen van de WMO huishoudelijke hulp met ingang van 2029 heeft omdat er wel een vangnet beschikbaar blijft voor mensen die deze hulp niet zelf kunnen regelen. Ook is het nog onzeker of het Rijk de korting op de Wet Langdurige Zorg doorzet en zo ja of dit gevolgen heeft voor de WMO. Kortom het blijft nodig om het verloop van de uitgaven- als de inkomsten stroom sociaal domein ook in de komende jaren actief te blijven volgen. Voor het opvangen van eventuele incidentele resultaten en/of het tijdelijk flexibel en wendbaar inspelen op ontwikkelingen in het sociaal domein blijft de reserve sociaal domein beschikbaar.

.

4.10 Vluchtelingen

Portefeuillehouder:	Wethouders M. Scholten en A. Kreule
Programmacoördinator:	Domeinmanager T. Schrör

4.10.1 Vluchtelingen

In de gemeente Raalte worden mensen opgevangen, die hun land noodgedwongen moesten verlaten en geen thuis meer hebben. Bijvoorbeeld door geweld, vervolging of een natuurramp. Opvang en huisvesting organiseren voor vluchtelingen blijft ook in 2027 noodzakelijk.

Gemeenten zijn hierbij verantwoordelijk voor de realisatie en exploitatie van (nood)opvangplekken voor ontheemden uit Oekraïne en voor asielzoekers. Daarnaast ligt er ook een taakstelling als het gaat om de huisvesting van statushouders. Een asielzoeker wordt statushouders (of vergunninghouder) zodra diegene een verblijfsvergunning krijgt.

Het rijk heeft als uitgangspunt de kosten die gemeenten maken voor de gemeentelijke opvang integraal te vergoeden. Op basis van het huidige kostenbeeld verwachten we de kosten voor de opvang en huisvesting van vluchtelingen te kunnen dekken. We blijven de kosten monitoren en bij afwijkingen rapporteren we via de zomernota en jaarrekening.

Er wordt voorgesteld om € 3.500.000 op te nemen voor kosten opvang Oekraïners en dit te dekken uit de rijksbijdrage Oekraïne en eigen bijdrage.

Hoofdstuk 5

Overzicht van baten en lasten en de meerjarenraming

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

Hoofdstuk 5.1

Overzicht van baten en lasten

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

5.1 Overzicht van baten en lasten begroting 2027

Overzicht baten en lasten 2027				
Bedragen * € 1.000				
	Onderdeel	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
A	**Per programma**			
1	RO, woon, werkomg	15.662	-9.712	5.951
2	Beheer opb ruimte	18.858	-5.613	13.245
3	Onderw werk, ink	26.299	-14.752	11.546
4	MO en jeugdhulp	36.212	-184	36.027
5	Duurz en energie	5.364	-4.667	698
6	Economie	1.752	-128	1.624
7	Sport, cultuur	9.844	-1.071	8.773
8	Openb O veiligh	5.016	-457	4.560
9	Bestuur dienstver	4.595	-1.311	3.284
OVZ	AD, res onvoorz	1.166	-4.467	-3.301
A	**Totaal per programma**	**124.768**	**-42.362**	**82.406**
B	**Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien**			
	1. Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	592	-11.054	-10.462
	2. Overhead	16.704	-1.201	15.503
	4. Algemene uitkeringen		-82.998	-82.998
	5. Dividend		-297	-297
	6. Saldo van de financieringsfunctie	1.799	-250	1.549
	7. Overige algemene dekkingsmiddelen	2.323	-2.062	260
	8. Onvoorzien	25		25
B	**Totaal algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien**	**21.443**	**-97.862**	**-76.419**
C	**Totaal saldo van baten en lasten (A+B)**	**146.211**	**-140.224**	**5.987**
D	**Beoogde mutaties aan reserves**			
1	RO, woon, werkomg	870	-557	313
2	Beheer opb ruimte		-293	-293
3	Onderw werk, ink	46	-505	-459
4	MO en jeugdhulp	1.638	-280	1.358
5	Duurz en energie		-193	-193
6	Economie		-131	-131
7	Sport, cultuur	145	-537	-391
8	Openb O veiligh		-3	-3
9	Bestuur dienstver		-65	-65
OVZ	AD, res onvoorz	1.561	-1.493	68
D	**Totaal beoogde mutaties aan reserves**	**4.261**	**-4.057**	**204**
E	**Het geraamde resultaat (C+D)**	**150.472**	**-144.281**	**6.190**
	Verwacht resultaat 2027		-6.190	-6.190
	Totaal	**150.472**	**-150.472**	

Hoofdstuk 5.2

Overzicht van baten en lasten en meerjarenraming

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

5.2 Overzicht van baten en lasten meerjarenraming 2027 t/m 2030

Overzicht baten en lasten 2027 - 2030												
Bedragen * € 1.000												
		2027			2028			2029			2030	
	Onderdeel	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
A	**Per programma**												
1	RO, woon, werkomg	15.662	-9.712	5.951	14.710	-9.954	4.757	13.596	-8.778	4.818	10.573	-4.808	5.765
2	Beheer opb ruimte	18.858	-5.613	13.245	19.416	-5.680	13.736	18.383	-5.581	12.802	18.807	-5.580	13.226
3	Onderw werk, ink	26.299	-14.752	11.546	26.011	-14.752	11.259	25.821	-14.752	11.069	25.525	-14.752	10.773
4	MO en jeugdhulp	36.212	-184	36.027	35.673	-57	35.616	35.866	31	35.897	36.442	-629	35.814
5	Duurz en energie	5.364	-4.667	698	4.462	-5.157	-694	4.616	-5.340	-724	4.616	-5.340	-724
6	Economie	1.752	-128	1.624	1.212	-128	1.084	1.214	-128	1.085	1.212	-128	1.084
7	Sport, cultuur	9.844	-1.071	8.773	9.955	-1.001	8.954	9.168	-1.001	8.166	9.985	-1.001	8.983
8	Openb O veiligh	5.016	-457	4.560	4.846	-457	4.389	4.834	-457	4.378	4.752	-457	4.295
9	Bestuur dienstver	4.595	-1.311	3.284	4.408	-1.231	3.177	4.187	-906	3.281	4.136	-773	3.363
OVZ	AD, res onvoorz	1.166	-4.467	-3.301	826	-4.332	-3.506	757	-4.357	-3.600	560	-4.057	-3.498
A	**Totaal per programma**	**124.768**	**-42.362**	**82.406**	**121.521**	**-42.750**	**78.771**	**118.442**	**-41.269**	**77.173**	**116.608**	**-37.526**	**79.082**
B	**Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien**												
	1. Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	592	-11.054	-10.462	662	-11.087	-10.425	592	-11.101	-10.508	592	-11.115	-10.523
	2. Overhead	16.704	-1.201	15.503	15.239	-1.197	14.042	14.889	-1.197	13.692	14.723	-1.197	13.525
	4. Algemene uitkeringen		-82.998	-82.998		-80.692	-80.692		-79.263	-79.263		-80.650	-80.650
	5. Dividend		-297	-297		-297	-297		-297	-297		-297	-297
	6. Saldo van de financieringsfunctie	1.799	-250	1.549	1.790	-175	1.616	1.750	-175	1.575	1.800	-100	1.700
	7. Overige algemene dekkingsmiddelen	2.323	-2.062	260	3.088	-2.048	1.040	1.774	-1.944	-169	2.674	-1.949	725
	8. Onvoorzien	25		25	25		25	25		25	25		25
B	**Totaal alg. dekkingsmiddelen en onvoorzien**	**21.443**	**-97.862**	**-76.419**	**20.805**	**-95.497**	**-74.692**	**19.031**	**-93.977**	**-74.946**	**19.813**	**-95.308**	**-75.495**
C	**Totaal saldo van baten en lasten**	**146.211**	**-140.224**	**5.987**	**142.326**	**-138.247**	**4.079**	**137.473**	**-135.246**	**2.227**	**136.421**	**-132.834**	**3.587**

		2027			2028			2029			2030		
	Onderdeel	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**	**Lasten**	**Baten**	**Saldo**
D	**Beoogde mutaties aan reserves**												
1	RO, woon, werkomg	870	-557	313	1.406	-312	1.095	1.195	-59	1.135		-59	-59
2	Beheer opb ruimte		-293	-293		-730	-730		-235	-235		-776	-776
3	Onderw werk, ink	46	-505	-459		-218	-218						
4	MO en jeugdhulp	1.638	-280	1.358		-360	-360		-360	-360		-206	-206
5	Duurz en energie		-193	-193		-30	-30						
6	Economie		-131	-131		-3	-3		-3	-3		-3	-3
7	Sport, cultuur	145	-537	-391		-391	-391	112	-75	37		-893	-893
8	Openb O veiligh		-3	-3		-3	-3		-3	-3		-3	-3
9	Bestuur dienstver		-65	-65									
OVZ	AD, res onvoorz	1.561	-1.493	68	390	-1.086	-696	400	-1.197	-797	403	-844	-441
D	**Totaal beoogde mutaties aan reserves**	**4.261**	**-4.057**	**204**	**1.796**	**-3.133**	**-1.337**	**1.707**	**-1.932**	**-225**	**403**	**-2.785**	**-2.382**
E	**Het geraamde resultaat (C+D)**	**150.472**	**-144.281**	**6.190**	**144.122**	**-141.380**	**2.743**	**139.180**	**-137.178**	**2.002**	**136.824**	**-135.619**	**1.205**
	Verwacht resultaat		-6.190	-6.190		-2.743	-2.743		-2.002	-2.002		-1.205	-1.205
	Totaal	**150.472**	**-150.472**		**144.122**	**-144.122**		**139.180**	**-139.180**		**136.824**	**-136.824**	

Hoofdstuk 5.3

Toelichting op de incidentele baten en lasten

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

5.3 Toelichting op de incidentele baten en lasten 2027 t/m 2030

Presentatie van structureel begrotingssaldo

- is voordeel

Structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
Lasten exclusief mutaties reserves	146.211	142.326	137.473	136.421
Baten exclusief mutaties reserves	-140.224	-138.247	-135.246	-132.834
Geraamd saldo van baten en lasten	**5.987**	**4.079**	**2.227**	**3.587**
Toevoeging reserves	4.261	1.796	1.707	403
Onttrekkingen reserves	-4.057	-3.133	-1.932	-2.785
Geraamd resultaat	**6.190**	**2.743**	**2.002**	**1.205**
Incidentele lasten (exclusief reservestortingen)	12.695	9.480	5.998	3.368
Incidentele baten (excl reserveonttrekkingen)	-6.231	-5.581	-4.228	-222
Incidentele toevoegingen reserves	3.910	1.406	1.307	0
Incidentele onttrekkingen reserves	-3.298	-2.150	-944	-1.803
Saldo van incidentele baten en lasten	**7.076**	**3.156**	**2.134**	**1.343**
Structureel begrotingssaldo	**-885**	**-413**	**-132**	**-138**

Incidentele baten per programma

Prog.	2027	2028	2029	2030
1	-5.666.353	-5.611.137	-3.913.222	-1.012.086
2	-375.375	-331.000	-221.000	-221.000
3	-989.121	-702.064	-484.000	-484.000
4	-819.165	-360.404	-360.404	-206.354
5	-738.614	-282.200	0	0
6	0	0	0	0
7	-189.762	-80.000	307	0
8	0	0	0	0
9	-217.488	-114.000	-37.000	-1.000
Alg	-533.086	-249.429	-156.592	-100.498
Tot.	**-9.528.964**	**-7.730.234**	**-5.171.911**	**-2.024.938**

Toelichting incidentele baten per programma

Bedragen in € - is voordeel

Pr.	2027	2028	2029	2030	Opm.
1			-300.000		1
		-100.000			2
	-158.113				3
	-4.677.180	-4.715.675	-3.969.703		4
	-335.000	-430.000			5
	-128.041				6
	-136.205	-276.079	415.820	-470.307	7
		-30.044		-482.440	8
	-231.814	-59.339	-59.339	-59.339	9
2	-221.000	-221.000	-221.000	-221.000	10
	-53.750	-100.000			11
	-10.000	-10.000			12
	-90.625				13
3	-242.000	-242.000	-242.000	-242.000	14
	-242.000	-242.000	-242.000	-242.000	15
	-193.452				16
	-194.003	-140.731			17
	-117.666	-77.333			18
4	-250.000				19
	-154.050	-154.050	-154.050		20
	-208.761				21
	-206.354	-206.354	-206.354	-206.354	22
5	-130.000				23
	-250.000	-252.200			24
	-50.000				25
	-150.000				26
	-146.036				27
	-12.578	-30.000			28
7	-189.762	-80.000	307		29
9	-112.000	-74.000	-37.000	-1.000	30
	-105.488	-40.000			31
Alg	-214.284	-149.429	-56.592	-498	32
Alg	-121.000				33
Alg	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000	34
Alg	-97.802				35
Tot	**-9.528.964**	**-7.730.234**	**-5.171.911**	**-2.024.938**	

Toelichtingen baten

Nr	Omschrijving
1	Onttrekking aan reserve bovenwijkse voorzieningen voor ontwikkeling rotonde Burgemeester Zuidwijklaan
2	Onttrekking aan reserve mobiliteit voor ontwikkeling Ontsluiting Het Fiester Mariënheem
3	Onttrekking aan algemene bestemmingsreserve voor uitvoering Leader programma
4	Inkomsten en resultaten grondexploitatie
5	Dekking middels activeren van de Groeiopgave via boekwaarde grondexploitatie Molenwijk/Bernadetteschool
6	Onttrekking aan algemene bestemmingsreserve voor ontwikkeling Spoorzone
7	Onttrekking aan reserve onderhoud alle gemeentelijke gebouwen, eindjaar 2030
8	Onttrekking aan reserve onderhoud gebouw Tijenraan, eindjaar 2030
9	Onttrekking aan reserve Kracht van Salland, detachering GEO dataspecialist, onttrekking aan reserve mobiliteit, Wet versterking volkshuisvesting en landelijke regeling veehouderijbedrijven., eindjaar 2030
10	Onttrekking aan voorziening riolering voor voorbereidingskrediet projecten riolering
11	Onttrekking aan voorziening voor meekoppelen en stimuleren riolering
12	Onttrekking algemene bestemmingsreserve voor Marsroute N35
13	Eenmalige bijdrage van derden voor investeringen verkeer
14	Onttrekking aan reserve Sociaal domein en reserve vluchtelingen t.b.v. tijdelijke extra capaciteit verhoogde instroom statushouders stopt eind 2030
15	
16	Onttrekking aan reserve Vluchtelingen hogere bijstandskosten als gevolg van verhoogde instroom statushouders
17	Onttrekking aan reserve Sociaal domein hogere bijstandskosten als gevolg van verhoogde instroom statushouders
18	Overige reservemutaties t.b.v. eenmalige kosten taalschool en eenmalige bijdrage Humanitas
19	Onttrekking aan reserve Sociaal domein voor toekomstbestendig CJG
20	Onttrekking aan reserve Sociaal Domein voor flexibel budget sociaal stopt eind 2029
21	Eenmalige dekking 2027 vanuit regionale middelen beschermd wonen centrumgemeente Deventer
22	Onttrekking aan reserve Sociaal Domein voor uitbreiding jongerenwerk stopt eind 2030
23	Onttrekking aan algemene bestemmingsreserve voor Raalte duurzaam
24	Onttrekking aan algemene bestemmingsreserve voor implementatie omgevingswet
25	Onttrekking aan reserve klimaatbeleid voor project circulariteit
26	Incidentele bijdrage van het Rijk voor aanpak Energiearmoede
27	Eenmalig BTW voordeel op afval en eenmalige baten afvalstoffenheffing
28	Onttrekking aan algemene bestemmingsreserve voor asbestdaken
29	Rijksbijdrage Raalter Sportakkoord, onttrekking aan reserve vluchtelingen, onttrekking aan reserve onderwijshuisvesting.

Nr	Omschrijving
30	Incidentele fluctuatie leges reisdocumenten en rijbewijzen door piek uitgiftes t/m 2029 doordat vanaf 2014 verlenging van 5 naar 10 jaar is gegaan.
31	Eenmalig dekking hogere inkomsten leges reisdocumenten en tijdelijke rijksmiddelen Wet Open Overheid
32	Onttrekking aan reserve SPP t.b.v. kosten generatiepact personeel en Trainees t/m 2030.
33	Onttrekking aan reserve DOWR t.b.v. I-uitvoeringsplan 2027
34	Onttrekking reserve betaalbare woningbouw ter dekking werkbudget voor nieuwe woningbouwlocaties
35	Eenmalig dekking 2027 krediet St Jozefschool, RVU gelden en vergoeding Deventer en Olst-Wijhe personeel PSA

Per programma zijn de incidentele baten kleiner dan € 100.000 samengevoegd.

Incidentele lasten per programma

Prog.	2027	2028	2029	2030
1	7.761.274	6.474.681	5.504.959	990.256
2	1.793.621	1.339.123	217.180	1.568.747
3	989.121	702.064	484.000	484.000
4	900.065	441.304	441.304	206.354
5	592.578	282.200	0	0
6	384.438	0	0	0
7	1.169.432	852.700	380.500	75.000
8	376.000	216.000	80.000	0
9	507.262	175.000	0	0
Alg	2.130.879	403.170	197.480	43.831
Tot.	**16.604.670**	**10.886.242**	**7.305.423**	**3.368.188**

Toelichting incidentele lasten per programma

Bedragen in € - is voordeel

Pr.	2027	2028	2029	2030	Opm.
1	100.000				1
	180.000				2
	200.000	200.000	200.000		3
			300.000		4
	250.000	250.000			5
		100.000			6
		150.000	150.000	150.000	7
	342.667	342.667	598.917	598.917	8
	40.000	100.000	100.000	100.000	9
	1.210.000				10
	150.000	150.000	150.000	150.000	11
	-150.000	-150.000	-150.000	-150.000	12
	3.806.745	3.309.351	2.775.048		13
	335.000	430.000			14
	870.435	1.406.324	1.194.655		15
	426.427	186.339	186.339	141.339	16
	375.000	375.000	375.000	375.000	17
	221.000	221.000	221.000	221.000	18
	75.000	75.000			19
	1.000.000	1.000.000	1.000.000		20
	-1.000.000	-1.000.000	-1.000.000		21
	53.750	100.000			22
	-145.406	30.044	-112.375	482.440	23
	145.406		112.375		24
	128.041				25
	136.205	276.079	-415.820	470.307	26
	120.000				27
	148.441				28
	536.184	262.000	37.000	20.000	29
3	484.000	484.000	484.000	484.000	30
	193.452				31
	194.003	140.731			32
	117.666	77.333			33
4	80.900	80.900	80.900		34
	250.000				35
	596.000	596.000			36
	-596.000	-596.000			37

	2027	2028	2029	2030	Opm.
	154.050	154.050	154.050		38
	208.761				39
	206.354	206.354	206.354	206.354	40
	1.684.057				41
	-1.684.057				42
5	280.000				43
	250.000	252.200			44
	62.578	30.000			45
6	234.438				46
	150.000				47
7	195.000				48
	253.500	249.500	245.500		49
	100.000	100.000			50
	110.000				51
	111.200	111.200			52
	220.000	230.000	110.000	50.000	53
	-200.265				54
	119.997				55
	260.000	162.000	25.000	25.000	56
8	136.000	136.000			57
	80.000	80.000	80.000		58
	160.000				59
9	132.889				60
	130.000	130.000			61
	244.373	45.000			62
Alg	109.000				63
	101.000				64
	120.000				65
	114.000	39.000			66
	258.000				67
	130.235	65.380	56.592	498	68
	138.733	300	307		69
	280.198	280.198			70
	121.000				71
	500.000				72
	116.947				73
	141.766	*18.292*	*140.581*	*43.333*	74
Tot	**16.604.670**	**10.886.242**	**7.305.423**	**3.368.188**	

Toelichtingen lasten

Nr	Omschrijving
1	Voorbereidingsbudget om te komen tot nieuwe werklocatie Raalte.
2	Voorbereidingsbudget om te komen tot keuzes buitengebied.
3	Voorbereidingsbudget om te komen tot nieuwe werkbouwlocaties buurtdorpen
4	Voorbereidingskosten voor aanleg Rotonde Burgemeester Zuidwijklaan
5	Incidenteel budget voor de uitvoering van maatregelen uit het fietsbeleidsplan.
6	Voorbereidingsbudget voor ontsluiting Het Fiester Mariënheem.
7	Uitvoeringsbudget om uitvoering te geven aan de richting voor het buitengebied, eindjaar 2030.
8	Eenmalig budget voor projectteam omgevingsplan, eindjaar 2030
9	Voorbereidingsbudget voor projecten rondom N35 en N348, eindjaar 2030
10	Toevoeging aan gekoppelde reserve voor dekking Investering tijdelijke fietsbrug
11	Toevoeging aan reserve bovenwijkse voorzieningen
12	Onttrekking aan algemene reserve grondexploitatie ten behoeve van toevoeging aan reserve bovenwijkse voorzieningen.
13	Uitgaven en resultaten grondexploitatie
14	Uitvoeringskosten voor groeiopgave, gebiedsontwikkeling Raalte Noord middels activeren van lasten grondexploitatie.
15	Toevoeging aan reserve grondexploitatie
16	Eenmalige middelen Leader programma, uitvoering Kracht van Salland, onderhoud tijdelijke fietsbrug, programma stationsomgeving, uitvoeringsbudget programma mobiliteit, Leaderprogramma, Wet versterking Volkshuisvesting, Landelijke regeling Veehouderijbedrijven
17	Voorbereidingsbudget projecten wegen en groen, eindjaar 2030
18	Voorbereidingsbudget projecten riolering, eindjaar 2030
19	Voorbereidingsbudget vervangingsstrategie openbare ruimte
20	Eenmalige storting in spaarvoorziening riolering
21	Eenmalige onttrekking uit voorziening riolering
22	Eenmalige kosten meekoppelen en stimuleren riolering
23	Egaliseren onderhoudslasten Tijenraan via de reserve onderhoud Tijenraan
24	Toevoeging aan reserve onderhoud Tijenraan voor lagere onderhoudslasten.
25	Voorbereidingsbudget herontwikkeling Spoorzone
26	Egaliseren onderhoudslasten via de reserve gemeentelijke gebouwen
27	Aanplant bomen incl. ecologisch bermbeheer
28	WSW tijdelijke middelen loonsom/inhuur 2027
29	Bestrijding eikenprocessierups, actualisatie beheerplan bomen, uitvoeringsbudget begraafplaatsen, marsroute N35, actualisatie wegenlegger, actualiseren beheerplannen, voorbereidingsbudget aanschaf materiaal, educatie circulair werken, aanschaf vastgoedsysteem, uitvoeringsbudget grip op de ondergrond, aanpak oneigenlijk gebruik, biodiversiteitsbeleid, tijdelijke WSW middelen, bijdragen derden voor investeringen verkeer.

Nr	Omschrijving
30	Tijdelijke extra personele capaciteit vanwege verhoogde instroom statushouders tlv reserve sociaal domein stopt eind 2030.
31	Eenmalige hogere kosten sociale inkomensvoorzieningen a.g.v. verhoogde instroom statushouders tlv reserve vluchtelingen
32	Eenmalige hogere kosten sociale inkomensvoorzieningen a.g.v. verhoogde instroom statushouders tlv reserve sociaal domein
33	Eenmalige bijdrage aan taalschool en Humanitas, eindjaar 2028.
34	Eenmalig werkbudget ten behoeve van Opgave Wijken & Dorpen, eindjaar 2029.
35	Extra personele capaciteit CJG in 2027 gedekt uit reserve Sociaal domein.
36	Eenmalige uitbreiding personele capaciteit Centrum Jeugd en Gezin stopt eind 2028. Voor middelen na 2028 is bestuurlijke besluitvorming nodig.
37	Eenmalige besparing ambulante specialistische jeugdkosten door verschuiving werkzaamheden van specialistische jeugdzorg naar CJG.
38	Flexibele en wendbaar in te zetten incidentele middelen Sociaal Domein gedekt uit reserve sociaal domein stopt eind 2029.
39	Eenmalig budget 2027 wooncommunity de Ware en Koningspil. Voor middelen na 2027 is (regionale) bestuurlijke besluitvorming nodig
40	Eenmalig uitbreiding bijdrage aan jongerenwerk en Raalte viert zomer stopt eind 2030.
41	Extra toevoeging aan reserve sociaal door surplus aan besparingen in het sociaal domein
42	
43	Uitvoering project energiearmoede
44	Implementatiekosten invoering omgevingswet
45	Project circulariteit, Raalte duurzaam.
46	Eenmalige extra lasten afval 2027
47	Eenmalige bijdrage regio Zwolle op basis van meerjarige agenda 2024-2028 (economie/arbeidsmarkt/duurzaam groeien en leefkwaliteit/versterken bereikbaarheid DUS)
48	Eenmalige middelen in 2027 t.b.v. onderzoek bedrijventerreinen, campagne Raalte geeft Ruimte, uitvoering centrumvisie Heino en verkenning naar versterking positionering en strategische samenwerking
49	Tijdelijke cofinanciering omzetting buurtsportcoaches naar nieuwe profielen brede regeling combinatiefuncties
50	Voortzetting doelgroepgerichte inzet Combinatiefunctionarissen 2026-2029, pilot versterken sociale basis incl. communicatiebudget
51	Impuls geven aan topsport & talentontwikkeling
52	Uitvoeringsbudget Raalter Sportakkoord 2023-2026. Aanvulling eenmalig krediet
53	Tijdelijke beleidscapaciteit onderwijshuisvesting
54	Voorbereidingsbudget uitvoering IHP, eindjaar 2030
55	Correctie Buurtsportcoaches is vervallen 2027

Nr	Omschrijving
56	Taalschool vluchtelingen, actualisatie lijst gemeentelijke monumenten, subsidie toekomst kerkgebouwen, verduurzaming de Maalderij Heino, Sportadviesraad, onderzoekskosten gemeentehuis, cultuurbeleidsplan, dekking uitvoeringsbudget sportakkoord
57	Eenmalig inhuurbudget t/m 2028 vanwege wegwerken van achterstallig werk toezicht en handhaving
58	Extra inzet Seizoen inhuur APV stopt eind 2029, verwacht is dat het daarna (door opleiding etc.) door de bestaande formatie kan worden opgevangen.
59	Eenmalig budget 2027 Projectleider / kwartiermaker Weerbare samenleving
60	Eenmalige budget 2027 voor up-to date maken dienstverlening en te voldoen aan wettelijke eisen
61	Tijdelijke uitbreiding formatie Publiek stopt eind 2028. Vanaf 2029 verwachting taken op te vangen binnen bestaande formatie.
62	Eenmalig budget 2027 en 2028 voor tijdelijke capaciteit piek reisdocumenten, invoering wet Open Overheid, extra tijdelijke capaciteit en activiteiten betreft raadscommunicatie en fractievolgers
63	Eenmalig budget 2027 uitvoering geven aan de besparingstaakstelling nieuw voor oud
64	Eenmalig budget 2027 voor extra inzet op arbeidsmarktbenadering en werving en selectie
65	Eenmalig budget 2027 Digitaal en datagedreven werken
66	Eenmalig budget t/m 2028 voor vervanging zaaksysteem een uitvoering I-uitvoeringsplan 2025-2028
67	Tijdelijke uitbreiding juridische capaciteit in 2027
68	Extra middelen generatiepact personeel en trainees, eindjaar 2030
69	Doorschuiven van eenmalig budgetten naar 2027 vanwege vertraging projecten
70	Voor 2027 en 2028 eenmalig budget voor trainees inclusief begeleidingskosten.
71	Eenmalig budget DOWR-I plan 2027 t.l.v. reserve DOWR
72	Om 'een vliegende start' te kunnen maken in 2027 met het coalitieakkoord is een éénmalige stelpost nieuw beleid van € 500.000 geraamd
73	Extra bijdrage 2027 RVU gelden tlv voorziening RVU en tijdelijke uitbreiding PSA
74	Meerdere eenmalige kleine posten t/m 2030 betreft inhuur podium D, werving en selectie, portfoliomanager, verhuiskosten archiefwet, jubilea

Per programma zijn de incidentele lasten kleiner dan € 100.000 samengevoegd.

Bijlagen

Gemeente Raalte

www.raalte.nl

Bijlagen

Bijlagen digitaal

Voor de bijlagen in deze programmabegroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030 verwijzen wij u naar de site van de gemeente Raalte via deze link: www.raalte.nl/file/begroting of te benaderen via deze QR-code:

